

Vooruit met ... TAALA

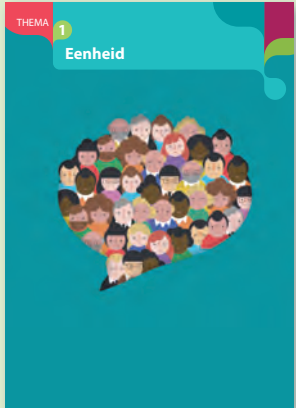
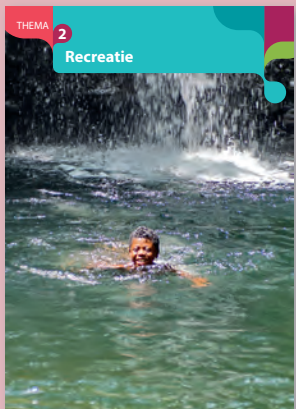
6

Deze uitgave kwam tot stand door samenwerking tussen de afdeling Curriculumontwikkeling van MinOWC en een lokaal en internationaal team, bestaande uit vakexperts, onderwijskundigen, educatieve auteurs, (eind) redacteurs, fotografen en illustratoren en grafisch ontwerper, onder leiding van de Vrije Universiteit Brussel.

© 2022, Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur
Paramaribo, Suriname

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks vele inspanningen is het de uitgever misschien niet gelukt alle rechthebbenden te achterhalen. Als u denkt rechthebbende te zijn, neemt u dan contact op met de uitgever.

	Inhoudsopgave	3
	1 Inleiding	5
	1.1 Wat kan je verwachten?	5
	1.2 Evaluatie en beoordeling	6
	2 Domeinen binnen een thema	7
	3 Structuur leerlingenboek	8
	Thema 1: Eenheid	9
	Les 1 Introles	10
	Les 2 Taalverkennen – woordenschat	11
	Les 3 Begrijpend Lezen	14
	Les 4 Taalverkennen – grammatica	17
	Les 5 Taalverkennen – taalgebruik	19
	Les 6 Meertaligheid	21
	Les 7 Spreken en Luisteren	22
	Les 8 Schrijven	23
	Les 9 Spellen	25
	Les 10 Taalverkennen – woordenschat	27
	Les 11 Begrijpend Lezen	29
	Les 12 Taalverkennen – grammatica	31
	Les 13 Taalverkennen – taalgebruik	33
	Les 14 Meertaligheid	34
	Les 15 Spreken en Luisteren	35
	Les 16 Schrijven	37
	Les 17 Spellen	38
	Les 18 Taalverkennen – woordenschat	40
	Les 19 Begrijpend Lezen	43
	Les 20 Taalverkennen – grammatica	45
	Les 21 Taalverkennen – taalgebruik	46
	Les 22 Meertaligheid	48
	Les 23 Spreken en Luisteren	49
	Les 24 Schrijven	51
	Les 25 Spellen	53
	Les 26 Begrijpend Lezen	55
	Les 27 Meertaligheid	57
	Les 28 Spellen	58
	Les 29 Taalverkennen – woordenschat	60
	Les 30 Spreken en Luisteren	61
	Thema 2: Vrije tijd	63
	Les 1 Introles	64
	Les 2 Taalverkennen – woordenschat	66
	Les 3 Begrijpend Lezen	68
	Les 4 Taalverkennen – grammatica	70
	Les 5 Taalverkennen – taalgebruik	71
	Les 6 Meertaligheid	72
	Les 7 Spreken en Luisteren	73
	Les 8 Schrijven	74
	Les 9 Spellen	76
	Les 10 Taalverkennen – woordenschat	78
	Les 11 Begrijpend Lezen	81
	Les 12 Taalverkennen – grammatica	84
	Les 13 Taalverkennen – taalgebruik	85
	Les 14 Meertaligheid	87

Les 15	Spreken en Luisteren	88
Les 16	Schrijven	89
Les 17	Spellen	91
Les 18	Taalverkennen – woordenschat	92
Les 19	Begrijpend Lezen	95
Les 20	Taalverkennen – grammatica	97
Les 21	Taalverkennen – taalgebruik	98
Les 22	Meertaligheid	99
Les 23	Spreken en Luisteren	100
Les 24	Schrijven	101
Les 25	Spellen	103
Les 26	Begrijpend Lezen	105
Les 27	Meertaligheid	107
Les 28	Spellen	108
Les 29	Taalverkennen – woordenschat	109
Les 30	Spreken en Luisteren	110
Bijlagen		111

1 INLEIDING

Voor je ligt het leerlingenboek van thema 1 en 2 in het leergebied Taal. In de taallessen gaan we verder waar we in groep 5 gebleven zijn.

Tijdens de lessen taal gaan we verschillende nieuwe onderwerpen behandelen, maar er komen ook onderwerpen aan de orde die je al eens eerder gehad hebt.

De thema's die in dit boek aan de orde komen zijn:

- Thema 1: Eenheid
- Thema 2: Vrije tijd

Per thema zijn er 30 lessen. Deze lessen worden in ieder thema in dezelfde volgorde behandeld. Dit is gedaan om je te laten wennen aan de opbouw van de boeken.

Per les staat aangegeven wat je nodig hebt om de les te kunnen doen (internet, kleurtjes en dergelijke). Als je bij een les internet nodig hebt, en het is niet op school beschikbaar, dan geeft de leerkracht je een andere opdracht die je wel kunt doen zonder internet.

Als je vragen hebt, dan kun je die altijd stellen aan de leerkracht.
Veel plezier tijdens het werken met dit boek.

1.1 Wat kan je verwachten?

De verschillende lessen van Taal zijn over het schooljaar verdeeld in leesteksten en opdrachten in domeinen (zie hoofdstuk 2 voor de domeinen). Lees de leesteksten altijd goed door en stel vragen aan je leerkracht als je iets niet begrijpt. De opdrachten maak je soms alleen of soms in groepjes. Je leerkracht zal de groepjes vormen en verder uitleggen hoe je te werk moet gaan. Sommige opdrachten zijn op een zodanige manier geschreven dat je ook zonder hulp van je leerkracht alvast hiermee kan beginnen.

Vind je een opdracht toch moeilijk, laat het je leerkracht weten. Maak je een opdracht juist heel snel, dan krijg je van je leerkracht nog een opdracht om mee aan de slag te gaan. Let op, je leerkracht zal niet alleen letten op hoe goed je de opdrachten maakt, maar ook op de manier waarop je leert, hoe je samenwerkt en hoe je je gedraagt in een groep.

In het schema hieronder kan je zien hoe de acht thema's zijn verdeeld over het schooljaar.

Kwartaal	Lesweken	Thema's (8)
Kwartaal 1	Week 1-5	1. Milieu
	Week 1-5	2. Recreatie
	Kerstvakantie	
Kwartaal 2	Week 1-5	3. Technologie
	Week 1-5	4. Fantasie
	Week 1-5	5. Gotong royong
	Paasvakantie	
Kwartaal 3	Week 1-5	6. Helden
	Week 1-5	7. Media
	Week 1-5	8. Sport
	Grote vakantie	

1.2 Evaluatie en beoordeling

Je wordt beter in iets door het vaak te oefenen. Het oefenen heb je deels zelf in de hand. Om je hierbij te helpen, worden er bij de domeinen Begrijpend lezen, Spreken en luisteren, Schrijven en Meertaligheid formulieren gebruikt die je zelf kan invullen of die je leerkracht voor je invult. Hierop schrijf jij of je leerkracht hoe goed je een bepaalde activiteit hebt gedaan en waar je nog beter in kunt worden.

Als je moeite hebt met het presenteren, kan je tijdens de lessen Spreken en luisteren oefenen om steeds beter te worden in het spreken voor een groep. Ook houd je zeker twee maal per jaar een spreekbeurt van 10 minuten. Je krijgt een stappenplan van je leerkracht om je hierop goed te kunnen voorbereiden.

2 DOMEINEN BINNEN EEN THEMA

Wanneer je door je taalboek bladert, zal je zien dat er behalve een indeling in thema's ook een indeling is in taaldomeinen. Er is elke keer een vaste volgorde, zodat je precies weet welke domeinen na elkaar volgen.

De acht taaldomeinen zijn:

1. Taal verkennen - Woordenschat
2. Begrijpend lezen
3. Taal verkennen - Grammatica
4. Taal verkennen - Taalgebruik
5. Meertaligheid
6. Spreken en luisteren
7. Schrijven
8. Spellén

Elk thema begint met een introductieles, waarbij je op een speelse manier kennis maakt met de onderwerpen. Daarna krijg je steeds les volgens een vaste volgorde. Je leert nieuwe woorden bij de lessen Woordenschat, zodat je de teksten beter kan begrijpen. Daarna ga je zelfstandig of samen met je leerkracht de teksten lezen bij de lessen Begrijpend lezen. Als daar toch woorden in voorkomen die je niet kent, kan je deze samen met je leerkracht opzoeken in een woordenboek of met een klasgenoot overleggen om samen tot de betekenis te komen.

Bij de lessen Grammatica en Taalgebruik leer je hoe taal op verschillende manieren wordt gebruikt: bijvoorbeeld in een brief aan je oma schrijf je veel beleefder dan in een brief aan je beste vriend of vriendin. Ook leer je spreekwoorden.

Als je nieuwsgierig bent naar de verschillende culturen van Suriname en hun taal, dan kom je daar iets meer over te weten bij de lessen Meertaligheid. Je kennis over andere Surinaamse talen wordt vergroot en ook leer je om je eigen cultuur en taal meer te waarderen. Je ervaart respect te hebben voor je eigen cultuur en taal en die van anderen.

In allerlei situaties is het belangrijk dat je kan vragen wat je nodig hebt en ook dat je goed kan luisteren naar het antwoord van de anderen. Bij de lessen Spreken en luisteren leer je om hier steeds beter in te worden. Als je namelijk goed kan luisteren, lukt het je ook beter om goede aantekeningen te maken. Dit helpt je weer verder bij de schrijfoopdrachten van de verschillende lessen Schrijven. Schrijven is meer dan alleen maar opschrijven wat je hebt gehoord of gelezen. Wanneer je een opdracht krijgt van je leerkracht om iets op te schrijven, moet je er ook voor zorgen dat je het netjes opschrijft. Niet alleen moet het kunnen lezen, maar ook je leerkracht.

Bij de lessen Spellén leer je niet alleen hoe je bijvoorbeeld werkwoorden in de verleden tijd moet zetten, maar leer je ook hoe jij je schrijfwerk kan verbeteren.

3 STRUCTUUR LEERLINGENBOEK

De lessen zijn ingedeeld in onderdelen, zodat je de leerstof goed kan volgen. Je herkent steeds de volgende onderdelen:

- Onderwerp
- Je leert
- Informatie
- Opdrachten
- Terugkijken

Onderwerp

Het onderwerp van elke les staat in de titel en deze titel is dezelfde als in het boek van je leerkracht.

Je leert

Hier staat kort beschreven wat je gaat leren bij de les. Dat is belangrijk om te weten, zodat je aan het eind van de les zelf kan aangeven of je dat allemaal hebt geleerd.

Informatie

Soms wil je nog een keer voor jezelf teruglezen welke belangrijke leerstof je leerkracht heeft uitgelegd. Dit staat dan kort en simpel beschreven in het informatieblokje in je boek.

Opdrachten

Nadat je uitleg hebt gehad van het lesonderwerp, mag je zelf de opdrachten gaan maken. Bij elke opdracht staat hoe je dat moet doen. Soms kan je alleen aan de slag, maar bij bepaalde opdrachten moet je met anderen samenwerken. Dat kun je zien aan het pictogram voor de opdracht.

Dit pictogram betekent dat je die opdracht samendoet met een duopartner.

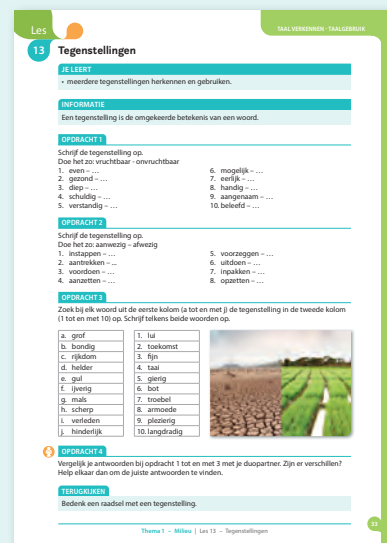
Dit pictogram betekent dat je die opdracht doet in een kleine of grotere groep.

Er zijn opdrachten, waarvan je de antwoorden makkelijk in de les terugvindt. Maar er zijn ook opdrachten waarbij je eerst op andere plekken op zoek moet gaan naar informatie.

De lessen en opdrachten hebben soms ook afbeeldingen, die je helpen de tekst of opdracht beter te begrijpen. Sla de afbeeldingen niet over, kijk hier goed naar en als je vragen hebt, stel die dan aan je leerkracht.

Terugkijken

De laatste opdracht van de les is altijd een terugkijkopdracht. Daarin denk je na over wat je geleerd hebt. Aan het eind van de les geeft je leerkracht een samenvatting over het lesonderwerp. Je leerkracht kan je ook vragen om na te denken over wat je hebt geleerd tijdens de les en wat jij goed of minder goed vond gaan. Door op deze manier te werk te gaan, blijft de leerstof beter en langer in jouw gedachten.

THEMA

1

Eenheid

1

Een nieuw thema

EEN NIEUW THEMA

Thema 1 heeft als titel 'Eenheid'.

JE ONDERZOEKT:

- wat het thema inhoudt,
- welke relatie er is tussen verschillende lessen en onderwerpen met het thema.

INFORMATIE

Thema 1 heeft als titel 'Eenheid'. Tijdens het werken aan het thema kom je er vanzelf achter waarom voor die titel gekozen is.

Je voert de onderstaande opdrachten individueel uit.

OPDRACHT 1

1. Blader door het thema. Dat mag van voor naar achter, maar ook van achter naar voren of je begint in het midden.
2. Heb je een idee waarom het thema 'Eenheid' genoemd is?
3. Welke lessen lijken je leuk of interessant om te doen? En welke lessen spreken je iets minder aan?

OPDRACHT 2

Er staan onderwerpen in het boek waar je vast al eens van gehoord hebt of mee te maken gehad hebt. Welke onderwerpen zijn dat en van welke onderwerpen heb je nog nooit gehoord?

TERUGKIJKEN

Heb je zin om met dit thema aan het werk te gaan?

2

Een schat aan woorden 1

JE LEERT

- in deze les tien nieuwe woorden kennen en gebruiken in zinnen;
- in deze les deze woorden op alfabetische volgorde te plaatsen;
- zelf kaartjes te maken voor woorden-memorie.

INFORMATIE

In leerjaar 6 krijg je nieuwe woorden te leren. Je moet weten wat die betekenen en hoe je die kunt gebruiken. Per les zijn het tien nieuwe woorden. Aan het eind van dit jaar heb je meer dan driehonderd nieuwe woorden geleerd. Je schat aan woorden is dan groter, je bent dan dus rijker geworden.

In leerjaar 6 begin je ook met je eigen woordenboek. Alle woorden per les bewaar je in je woordenboek.

OPWARMER

Woordfluisteren

De klas wordt verdeeld in groepjes van 8, 9 of 10 leerlingen. Per groepje krijgt een leerling een kaartje van de leerkracht. Op dat kaartje staat een zin.

De leerling fluistert de zin in het oor van de leerling die naast hem zit. Die fluistert de zin op zijn beurt ook weer in het oor van de leerling die naast hem zit.

Je fluistert de zin één keer aan de ander, herhalen mag niet.

De laatste leerling schrijft de zin op een papiertje. Als ieder groepje klaar is, vraagt de leerkracht om de zin hardop voor te lezen. Klopt dat met de zin die de leerkracht heeft uitgedeeld?

OPDRACHT 1

In de volgende tekst staan sommige woorden vetgedrukt, maar er zijn een paar letters verdwenen. Zoek op welke letters er zijn verdwenen. Schrijf dan het hele woord op. Schrijf de woorden onder elkaar, met een regel ertussen.

Je maakt de opdracht individueel.

Tekst

Hallo, ik ben Shanti en ik wil **ju**___**ie** iets vertellen over hoe onze familie oud en nieuw viert.

In Suriname noemen we oud en nieuw Owru Yari. Oud en nieuw vieren we op de **l**___**tste** dag van het jaar: 31 december. Als ik 's ochtends opsta op 31 december heb ik al de **kr**___**bels** in mijn buik. Spannend, het is oud en nieuw!

Als gezin gaan we dan eerst uitgebreid **ontb**___**ten**. Er komen dan allemaal lekkere broodjes en beleg op tafel en **ieder**___**n** in het gezin mag eten wat hij of zij wil.

Tot de middag doen we **spe**___**etjes**. Iedereen mag om de **b**___**rt** een spelletje kiezen en dat spelen we met het hele gezin. Mijn broer is dol op kaarten en mijn moeder **hou**___ van

bordspelletjes. Tijdens het spelen is het erg gezellig en we **la_____en** wat af samen.

`s Middags gaan we met z'n allen naar de stad, want daar gebeurt het. In het centrum van de stad worden pagara's afgestoken. Wat een knallen en wat een rook geeft dat. Je ziet overal mensen op straat die hun eigen **sna_____s** en drankjes meenemen. Ik vind het zo gezellig! Veel mensen wensen je op straat `wan bun njun jari!'

Daarna gaan we naar **h_____s** om te eten en te drinken.

Je mag in les 3 (begrijpend lezen) zoeken naar de woorden en hun juiste spelling. De leerkracht laat op het bord zien wat de volledige woorden zijn.

OPDRACHT 2

Schrijf elk woord op een aparte woordkaart op.

Leg die kaarten naast elkaar op alfabetische volgorde.

Laat je duopartner jouw volgorde nakijken. Jij controleert de volgorde van je duopartner. De leerkracht laat op het bord de juiste volgorde zien.

OPDRACHT 3

Schrijf de juiste betekenis achter op iedere woordkaart. Je mag een woordenboek gebruiken. Schrijf uit de tekst van opdracht 1 de zin met dit woord erin ook op. Schrijf dit woord met een andere kleur.

Laat je duopartner jouw antwoord nakijken. Controleer het antwoord van je duopartner. De leerkracht laat op het bord het juiste antwoord zien.

OPDRACHT 4

Woordmemorie

Speel dit spel in groepjes van vier. Je legt de kant met de woordjes naar boven. Jij wijst er een aan en de anderen moeten de betekenis zeggen. Als zij dat gedaan hebben, draait een ander de kaart om en controleert of ze de goede betekenis hebben gegeven.

Als je deze tien woorden hebt gedaan, draai je de kaarten om, nu ligt de betekenis boven. Om de beurt wijst een leerling een kaart aan en de anderen moeten het woord dat bij die betekenis hoort zeggen.

Je bewaart je eigen woordkaartjes in je woordenboek.

TERUGKIJKEN

Welke woorden waren nieuw voor je?

Welke woorden had je eerder gezien, maar kende je de betekenis er niet van?

Welke woorden kende je al?

3 Alinea's herkennen

JE LEERT

- wat een alinea is en hoe je deze herkent,
- 'W-vragen' te beantwoorden voor de tekst.

INFORMATIE

Een alinea is een deel van een tekst en bestaat uit een groep zinnen die bij elkaar horen. Een alinea vertelt iets over het onderwerp van de tekst. Daarom kun je ook zeggen dat een alinea een deelonderwerp is van een tekst. Een tekst bestaat meestal uit meerdere alinea's. Door alinea's te lezen, kun je snel informatie zoeken en vinden in een tekst.

Je kunt de W-vragen stellen bij iedere soort tekst; bij een krantenartikel, bij een spannend verhaal, bij een advertentie enzovoort. De W-vragen helpen je om een tekst beter te begrijpen.

Deze vragen zijn:

- wie? (Wie is de hoofdpersoon?)
- wat? (Wat maakt de hoofdpersoon mee? Wat gebeurt er in het verhaal?)
- waar? (Waar speelt het verhaal zich af?)
- wanneer? (Wanneer vindt het verhaal plaats? Nu, vroeger of in de toekomst?)

De vragen 'hoe' en 'waarom' komen later aan bod.

OPDRACHT 1

Lees de onderstaande tekst en beantwoord de twee vragen onder de tekst individueel.

Tekst 1 Oud en nieuw in Suriname.

Hallo, ik ben Shanti en ik wil jullie iets vertellen over hoe onze familie in Suriname oud en nieuw viert. In Suriname noemen we oud en nieuw Owru Yari. Oud en nieuw vieren we op de laatste dag van het jaar: 31 december. Als ik in de ochtend opsta op 31 december heb ik al de kriebels in mijn buik. Spannend, het is oud en nieuw! Als gezin gaan we dan eerst uitgebreid ontbijten. Er komen dan allemaal lekkere broodjes en beleg op tafelen iedereen in het gezin mag eten wat hij of zij wil. Tot de middag doen we spelletjes. Iedereen mag om de beurt een spelletje kiezen en dat spelen we met het hele gezin. Mijn broer is dol op kaarten en mijn moeder houdt van bordspelletjes. Tijdens het spelen is het erg gezellig en we lachen wat af samen. 's Middags gaan we met z'n allen naar de stad, want daar gebeurt het. In het centrum van de stad worden pagara's afgestoken. Wat een knallen en wat een rook geeft dat. Je ziet overal mensen op straat die hun eigen snacks en drankjes meenemen. Ik vind het zo gezellig! Veel mensen wensen je op straat wan bun njun jari!

Daarna gaan we naar huis om te eten en te drinken. 's Avonds zijn we met elkaar thuis en wachten we tot het 12.00 uur is. Dan begint het nieuwe jaar pas echt. Dat doen we met hapjes en drankjes en we kijken leuke programma's op de televisie. De volgende ochtend, 1 januari, helpen we allemaal om het huis goed schoon te maken.

Tekst 2 Oud en nieuw in Nederland.

Hallo, ik ben Daniël. Ik woon in Nederland en ik wil jullie iets vertellen hoe wij met elkaar oud

en nieuw vieren.

Ik vind oud en nieuw altijd hartstikke gezellig. 's Ochtends slaap ik uit, want ik moet nog een hele dag wakker blijven. Ik kom op 31 december ook pas om 10.00 uur mijn bed uit. Buiten is het vaak grijs en koud. Een keer heeft het gesneeuwd op 31 december. Dat vond ik heel bijzonder.

Overdag gaan we met het hele gezin op bezoek bij opa en oma. Dan praten mijn vader en moeder met opa en oma en meestal zijn er ook ooms en tantes en neefjes en nichtjes waar ik mee kan spelen.

Oma heeft altijd warme olieballen met poedersuiker en een schaalje appelflappen. Die vind ik het lekkerst, vooral als er kaneelsuiker over gestrooid is.

Na opa en oma rijden we naar huis. We zijn om 18.00 uur thuis om te eten. Mijn vader haalt meestal Chinees eten op 31 december. En dan begint de avond. We doen spelletjes, kijken televisie en als het bijna 12.00 uur is, tellen we allemaal af van tien tot nul. Dan pas wensen we elkaar gelukkig nieuwjaar en gaan we naar buiten om naar het vuurwerk te kijken. De burens hebben altijd een hele zak vol met vuurpijlen en ander siervuurwerk. De knallen vind ik niet zo leuk, maar ik hou van fonteinen en tolletjes. Daar komen de mooiste kleuren uit.

Om 1 uur gaan we naar bed en we slapen de volgende ochtend lekker uit.

Vraag 1.

Welke verschillen tussen het vieren van oud en nieuw in Suriname en in Nederland staan in de tekst beschreven? Denk bijvoorbeeld aan de dagindeling, maar ook het soort vuurwerk dat wordt afgestoken.

Vraag 2.

Wat herken je zelf in de verhalen? Komt het overeen met hoe jij zelf oud en nieuw viert?

OPDRACHT 2

Geef in tekst 1 aan wat de alinea's zijn. Doe dit individueel.

OPDRACHT 3

Beantwoord de W-vragen over tekst 2. Doe dit individueel.

OPDRACHT 4

Wat betekenen de volgende woorden in de tekst? Je mag ze opzoeken in een woordenboek, op internet, of overleggen met elkaar.

Woord	Betekenis
Sneeuw	
Olieballen	

Pagara	
Snacks	
Vuurwerk	
Bordspelletjes	

TERUGKIJKEN

Hoe kun je herkennen waar een nieuwe alinea begint? Kun je de W-vragen stellen en beantwoorden bij andere teksten?

4

Letters, klanken en lettergrepen

JE LEERT

- klinkers en medeklinkers gebruiken om lettergrepen te herkennen,
- drie nieuwe methoden om woorden in lettergrepen te verdelen.

INFORMATIE

Om een woord te maken, heb je letters nodig. Het is belangrijk dat je alle letters van het alfabet kent, omdat je deze nodig hebt bij het leren lezen en schrijven van woorden.

In leerjaar 5 heb je geleerd hoe je woorden in lettergrepen kunt verdelen. Dat doe je door langzaam de woorden luidop uit te spreken en in je handen te klappen. Op die manier vind je de klankgroep (en) of de lettergreep (en) in een woord. Vandaag leer je nieuwe manieren erbij om woorden in lettergrepen te verdelen.

1. klinker + medeklinker + klinker

Als je een woord hebt waarin één medeklinker tussen twee klinkers staat, dan splits je het woord op na de eerste klinker. Bijvoorbeeld:

lachen: la – chen (ch telt hier als één klinker omdat het één klank is, ch spreek je uit als g)
gedicht: ge-dicht

2. klinker + meerdere medeklinkers + klinker

Als er meerdere medeklinkers tussen twee klinkers staan, breek je het woord op na de eerste medeklinker. Bijvoorbeeld:

onderdelen: on – der - delen
inderdaad: in – der - daad

3. samengestelde woorden

Bij een samengesteld woord, breek je eerst de twee (of meerdere) losse woorden op. Soms moet je daarna de losse woorden nog verdelen in lettergrepen. Bijvoorbeeld:

bloemblad: bloem - blad
vakantieplan: va – kan - tie – plan

Let op: alle lettergrepen moeten gemakkelijk kunnen worden uitgesproken. Bijvoorbeeld:
doperwten: dop - er - wten (niet correct, je kunt 'wt' niet goed uitspreken)
doperwten: dop - erw - ten (correct)

Opdrachten

Je maakt alle opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

1. Schrijf je voornaam op.

- a) Schrijf op welke klinkers in je voornaam zitten.
- b) Schrijf op welke medeklinkers je achternaam zitten.
- c) Verdeel je voornaam in lettergrepen.

Maak gebruik van de manieren die je geleerd hebt. Welke is van toepassing?

2. Schrijf je achternaam op.

- a) Schrijf op welke klinkers in je achternaam zitten,
- b) Schrijf op welke medeklinkers in je achternaam zitten.
- c) Verdeel je achternaam in lettergrepen.

Maak gebruik van de manieren die je geleerd hebt. Welke is van toepassing?

OPDRACHT 2

Verdeel de woorden in lettergrepen. Maak gebruik van de manieren die je hebt geleerd.

- a) dromen
- b) mama
- c) professor
- d) voetbal
- e) tomaat

OPDRACHT 3

Verdeel de woorden in lettergrepen. Alle lettergrepen moeten gemakkelijk worden uitgesproken.

- a) bakkerij
- b) gemakkelijk
- c) verklappen
- d) platteland
- e) basisschool

TERUGKIJKEN

Kon je de woorden gemakkelijk in lettergrepen verdelen? Wat vind je nog moeilijk?

Woorden opzoeken

JE LEERT

- de betekenis van woorden opzoeken,
- de betekenis van woorden die je niet begrijpt te begrijpen als je de hele zin of het verhaal leest.

INFORMATIE

De hele taal bestaat uit heel veel woorden. Natuurlijk begrijp je niet alle woorden. Sterker nog, er is (bijna) niemand die de betekenis van alle woorden van een taal kent. Dat is niet erg en dat hoeft ook niet.

Als je iets niet weet, kun je het opzoeken. Daar zijn verschillende hulpmiddelen voor.

Het woordenboek

Je ouders en grootouders hebben waarschijnlijk geleerd om de betekenis van woorden op te zoeken in een *woordenboek*. In een woordenboek staan alle officiële woorden die in de taal voorkomen en gebruikt worden. In het woordenboek staan alle woorden op *alfabetische volgorde*. Dat wil zeggen dat ze op volgorde genoemd zijn van A tot Z. De betekenis staat erachter. Het meest complete woordenboek van de Nederlandse taal is *Van Dale groot woordenboek van de Nederlandse taal*. Hierin staan ongeveer 250.000 woorden en hun betekenis. Dit woordenboek bestaat uit drie dikke boeken, die samen de grote Van Dale vormen.

Dit zijn toch niet alle woorden die in het Nederlands gebruikt worden. Er komen geregeld nieuwe woorden bij en er verdwijnen ook woorden. Als je op internet zoekt, zie je veel woorden die niet in het woordenboek staan en er waarschijnlijk ook niet in terecht komen. Bijna niemand heeft ooit van een gele punthoofdleguaan gehoord. Toch hoort dit woord ook bij het Nederlands. Vroeger had men het over een wielrijschool (een school waar je kon leren fietsen), terwijl dit woord helemaal niet meer gebruikt wordt. Hele nieuwe woorden en woorden die niet meer gebruikt worden, staan ook niet in het woordenboek.

Als je op school helemaal geen toegang hebt tot internet, dan maak je de opdracht als huiswerk. Misschien kun je het internet van je vader of moeder gebruiken, of het internet in de bibliotheek.

Je kunt ook de betekenis van woorden op internet zoeken. Zoals je misschien al gemerkt hebt, is de *zoekterm* die je gebruikt heel belangrijk. Vaak zoek je naar een speld in een digitale hooiberg. In groep 7 leer je uitgebreid hoe je woorden en informatie online kunt opzoeken. In deze les leer je een aantal zoektermen gebruiken als je op internet iets gaat zoeken.

Gewoon een woord typen zal vaak niet het gewenste resultaat opleveren of een antwoord geven dat je zoekt.

Bijvoorbeeld het woord 'hooiberg'. Bij het intypen van het woord leverde dit 781.000 resultaten op. De resultaten op de eerste zoekpagina waren zoals op het plaatje.

www.speelboerderij.nl > wordpress ▾

Speelboerderij De Hooiberg

Welkom bij de **Hooiberg**! Speelboerderij De **Hooiberg** Bredasebaan 23 5531 NB Bladel Te
0497-380592. E-mail: info@speelboerderij.nl ...

[Wat is er te doen](#) · [Openingstijden](#) · [Prijzen](#) · [Horeca](#)

nl.wikipedia.org > Wiki > Hooiberg_(landbouw) ▾

Hooiberg (landbouw) - Wikipedia

Een **hooiberg**, steltenberg, roedenberg of paalschuur (Vlaanderen) is een vrijstaand agrarisch bouwwerk dat dient als opslagplaats van graanschoven ...

[Naam en oorsprong](#) · [Onderzoek](#)

www.encyclo.nl > begrip > hooiberg ▾

Hooiberg - 7 definities - Encyclo

hooiberg zelfst.naamw. een ter bewaring opgestapelde hoeveelheid gedroogd gras

Voorbeeld: "Je kunt goed in een **hooiberg** slapen omdat het er lekker warm ...

www.hooiberg.info > page=hooibergtypen ▾

Het Nederlands hooiberg museum

Zo heet een **hooiberg** met alleen een verhoogde vloer in Twente steltenberg maar in de Betuwe schuurberg. De SKHN heeft dan ook een algemene typologie ...

www.marktplaats.nl > hooiberg ▾

≥ Vind hooiberg op Marktplaats.nl - februari 2020

Hiermee weet je nog steeds niet veel.

Je kunt het ook eens proberen met de zoekterm 'betekenis hooiberg'. Dit levert 'maar' 34.000 zoekresultaten op.

Door de zoekterm nog meer te verfijnen, bijvoorbeeld 'betekenis hooiberg woordenboek' zie je dat het aantal resultaten nog minder is, in dit voorbeeld 16.500.

betekenis hooiberg woordenboek

Alle Afbeeldingen Nieuws Meer Instellingen Tools

Ongeveer 16.500 resultaten (0.23 seconden)

hooiberg zelfst. naamw. een ter bewaring opgestapelde hoeveelheid gedroogd gras
 Voorbeeld: `Je kunt goed in een **hooiberg** slapen omdat het er lekker warm is,
 hoewel het ook kan kriebelen. SpellingCorrect gespeld: '**hooiberg**' komt voor in
 de Wordenlijst ...

www.encyclo.nl > begrip > hooiberg
Hooiberg - 7 definities - Encyclo

Over samenvattingen Feedback

www.vandale.nl > gratis-woordenboek > nederlands > hooiberg ▾
Betekenis 'hooiberg' - Gratis woordenboek | Van Dale
 hooi·berg (de; m; meervoud: hooibergen) 1 hoop hooi die door een dak op palen beschut
 wordt: zoeken naar een speld (of: naald) in een **hooiberg** zoeken naar ...

www.woorden.org > spreekwoord > woord=een speld in de hooiberg ... ▾
een speld in de hooiberg zoeken Nederlands ... - Woorden.org
 Eén spreekwoord bevat 'een speld in de **hooiberg** zoeken'. een speld in de **hooiberg** zoeken
 (=iets onmogelijks proberen) ...

Als je nu een van de links opent, krijg je waarschijnlijk de betekenis van het woord dat je zoekt.

Intensief lezen

Vaak staan in een tekst woorden die je nog niet kent. Door de rest van de tekst te begrijpen is het heel vaak zo dat je de betekenis van een moeilijk woord kunt afleiden uit wat er staat in de tekst. Zonder het woord op te zoeken, kom je dan tijdens het lezen erachter wat de betekenis ervan is.

Bijvoorbeeld het woord *julienne*. Als de juf nu vraagt wat dit woord betekent, heb je misschien geen idee. Je kunt ernaar raden en misschien goed gokken, maar dat wil nog niet zeggen dat je echt weet wat dit woord betekent. Of misschien ken je het woord ook echt wel.

Lees nu de onderstaande tekst.

Je vader of moeder maakt een pot saoto. Dit is een kruidige kippensoep met een *julienne* van gebakken aardappelen, geplozen en gebakken kip, gebakken witte vermicelli en gebakken

uien en knoflook. Je kan ook fijngesneden soepgroenten erbij doen als je dat lekker vindt. Als de soep klaar is, worden de in *julienne* gesneden gebakken aardappelen in een soepkom of soepbord gedaan. Ook de andere ingrediënten worden in de soepkom gedaan, daarna wordt de hete soep in de soepkom geschepd.

Eet smakelijk!

Wat zou het woord *julienne* waarschijnlijk betekenen?

Als er geen internet op school is, maak dan de opdrachten 2a en 3

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Zoek de betekenis van de volgende woorden op in een woordenboek en schrijf de betekenis achter het woord.

- a) Ontbijten
- b) Gezelligheid*
- c) Spannend
- d) Appelflappen

*Het kan zijn dat het woord gezelligheid niet in het woordenboek staat. Wat doe je dan? Denk eens terug aan de achtervoegsels die je in groep 5 geleerd hebt (-heid, -baar, -lijken dergelijke).

OPDRACHT 2a

Zoek de betekenis van de onderstaande woorden op internet, als er internet op school is en schrijf de betekenis achter het woord.

- a) 's Ochtends
- b) Drankjes
- c) Spelletjes
- d) Vuurwerk

OPDRACHT 2b

Zoek de betekenis van de dezelfde woorden als bij opdracht 2a op in een woordenboek en schrijf de betekenis achter het woord.

Wat ging sneller? Zoeken met een woordenboek of zoeken op internet?

OPDRACHT 3

Lees de onderstaande tekst en leg uit wat de volgende woorden in die tekst zouden kunnen betekenen (zonder ze op te zoeken).

`s Middags gaan we met z'n allen naar de stad, want daar gebeurt het. In het centrum van de stad worden pagara's afgestoken. Wat een knallen en wat een rook geeft dat. Je ziet overal mensen op straat die hun eigen snacks en drankjes meenemen. Ik vind het zo gezellig! Veel

mensen wensen je op straat wan bun njun jari!

Daarna gaan we naar huis om te eten en te drinken. `s Avonds zijn we met elkaar thuis en wachten tot het 12 uur is. Dan begint het nieuwe jaar pas echt. Dat doen we met hapjes en drankjes en we kijken leuke programma's op de televisie. De volgende ochtend, 1 januari, helpen we allemaal om het huis goed schoon te maken.

Pagara _____

Bun njun jari _____

HUISWERK

Als je geen internet hebt op school, dan doe je opdracht 2a thuis. Als je wel internet hebt op school, hoeft je deze huiswerkopdracht niet te doen.

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les?

Welke manier van woorden zoeken past het beste bij jou?

Wat vond je het makkelijkst en waarom? Wat vond je het moeilijkst en waarom?

6

Taalprofiel

JE LEERT

- een taalprofiel maken van je klas,
- een taalketting maken,
- vertellen hoe je het ervaart om meertalig te zijn en in een meertalige klas te zitten.

INSTRUCTIE

Lees de informatie. Doe mee met opdracht 1, maak daarna opdracht 2 met je groep. Als opdracht 2 is besproken, ga je naar opdracht 3. Tenslotte doe je opdracht 4 met je groep.

INFORMATIE

In Suriname worden verschillende talen gesproken. Veel inwoners spreken meer dan één taal. Niet iedereen spreekt dezelfde talen. Dit is ook zo in de klas. Om te weten welke talen de leerlingen en leerkracht spreken, kan een taalprofiel worden gemaakt.

OPDRACHT 1

In deze tabel staan 11 talen. Steek je vinger op als de leerkracht de naam van een taal noemt die jij kan spreken. Spreek je een taal die je nog niet hebt gehoord? Laat dit dan aan de leerkracht weten, zodat hij dat kan bijschrijven in het profiel. De leerkracht moet ook aangeven welke talen hij/zij spreekt.

Taalprofiel van de klas			
Nr.	Taal	Aantal sprekers	Afkorting
1	Arowaks		ARO
2	Karina auran		KAR
3	Mandarijn		MAN
4	Nederlands		NED
5	Okanisi		OKA
6	Saamaka		SAA
7	Sarnámi		SAR
8	Sranan		SRA
9	Surinaams-Javaans		SUJ
10	Trio		TRI
11	Wayana		WAY

OPDRACHT 2

Bekijk het ingevulde taalprofiel. Beantwoord de volgende vragen met je groep.

1. a. Welke talen spreken de leerlingen?
b. Welke talen spreekt de leerkracht?
2. Welke talen komen veel voor?
3. Welke talen komen weinig of niet voor?

OPDRACHT 3

Gebruik voor elke taal die je spreekt een strook karton. Schrijf de afkorting van de naam van de taal op de strook. Perforeer een gaatje aan een kant van de strook. Knip een stukje lint van ongeveer 10 cm. Rijg dit lintje door het gaatje en knoop de uiteinden aan elkaar vast. Knip een stuk lint van ongeveer 60 cm. Rijg je taalkaartjes aan dit lint. Knoop de uiteinden aan elkaar. Je ketting is klaar. Je kan hem om je hoofd doen. Zorg ervoor dat je taalkaarten aan de kant van je hals hangen.

OPDRACHT 4

Je mag je ketting omdoen. Elke leerling in de groep krijgt een beurt om in een van zijn talen te zeggen.

- a. Ik spreek (namen van de talen).
- b. (Naam andere leerling) spreekt (namen van de talen).

Daarna bespreken jullie in de groep hoe jullie het vinden om meertalig te zijn en in een meertalige klas te zitten. Vertel ook waarom.

TERUGKIJKEN

Van elke groep vertelt een leerling hoe zijn groep het vindt om meertalig te zijn en in een meertalige klas te zitten.

Neem ten slotte het ingevulde taalprofiel over in je schrift.

De Nationale Voorlees – en vertelweek

JE LEERT

- eenvoudige gesprekken volgen en voeren,
- aan de hand van de W-vragen leer je de juiste vragen stellen als je een gesprek voert.

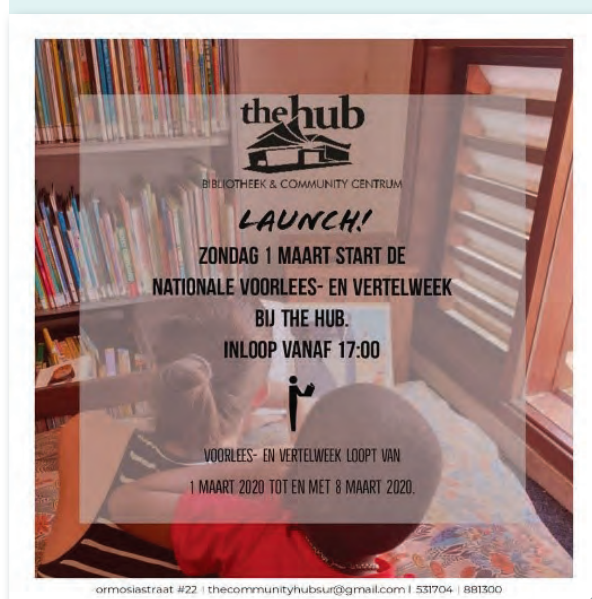
INFORMATIE

De Nationale Voorlees – en vertelweek

Sinds het jaar 2000 organiseren we elk jaar in de maand maart “de Nationale Voorlees en vertel week”. Alle kinderen, die meedoen met de vertel- en voorleesworkshop krijgen de gelegenheid om een certificaat te ontvangen. Tante Gerda heeft in het jaar 2019 een ‘Gi Grantangi’ onderscheiding ontvangen voor haar bijdrage. Omdat zij zich inzet om kinderen aan te sporen om te lezen. Dit is één van de redenen waarom de ‘**Nationale Voorlees en vertel week**’ in het leven is geroepen.

Zo blijkt dat niet alleen de taalkennis verbetert maar ook maar ook de ontwikkeling van het kind.

Suriname telt ongeveer 50 bibliotheken. De hoofdvestiging is het Cultureel Centrum Suriname gelegen in het centrum van Paramaribo. De bieb telt vijf filialen in wijken en districten. Die bibliotheek heeft 40.000 boeken in bezit.

Het luisterboek

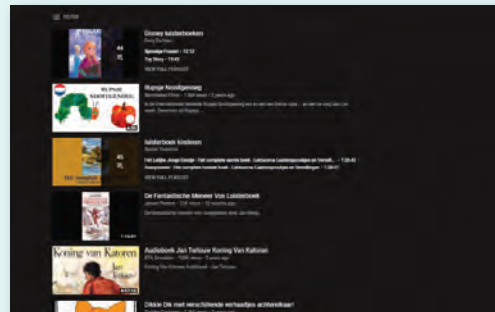
Tegenwoordig kun je boeken lezen, maar je kunt ook naar boeken luisteren. Een boek waarnaar je luistert, heet een luisterboek. Je koopt een luisterboek niet in de winkel maar in de internetwinkel (webshop). Bekende webshops die luisterboeken aanbieden zijn www.BOL.com of op www.Amazon.com.

Er zijn ook apps waarmee je luisterboeken kunt 'lenen'. Dit is een luisterbieb.

www.YouTube.com

Mogelijk ken je www.YouTube.com van het luisteren naar de liedjes en videoclipps. Maar je kunt naast liedjes ook naar gratis kinderboeken luisteren.

Net zoals het zoeken op internet in les 5 is ook hier de *zoekterm* die je gebruikt heel belangrijk. Zoals al eerder vermeld is, ga je hier volgend jaar uitgebreider op in. In deze les leer je door middel van de zoekterm 'gratis kinderboeken' te gebruiken, hoe je op www.youtube.com kunt zoeken naar diverse gratis kinderboeken.

OPDRACHT 1

Heb je gehoord over de 'De Nationale Voorlees – en vertelweek'?

- ☐ Ja
☐ Nee

OPDRACHT 2

Bezoek je weleens de bibliotheek?

- ☐ Ja, regelmatig
☐ Nee
☐ Soms

OPDRACHT 3

Bekijk de onderstaande uitnodiging.

a. Wat voor uitnodiging is het?

b. Waar wordt de activiteit gehouden?

8

Ik heb een goede schrijfhouding

JE LEERT

- wat het verschil is tussen een gespannen houding en een ontspannen houding;
- een ontspannen houding toe te passen zodat je in een goede schrijfhouding zit

INFORMATIE

Wanneer je schrijft, is het vooral belangrijk dat je een goede schrijfhouding aanneemt. Voor een goede schrijfhouding moet je lichaam ontspannen zijn. Waarom? Je schrijft dan sneller en vloeiender. Je handschrift is beter leesbaar en je krijgt minder snel pijn in je rug en in je vingers.

Vijf stappen voor een goede schrijfhouding:

1. Schuif je stoel aan zodat je buik net niet de tafel raakt.
2. Controleer of je rug recht is tegen je stoelleuning.
3. Zet je voeten plat op de grond.
4. Doe je schouders naar beneden.
5. Houd de pen losjes vast tussen je wijsvinger en je duim.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

In deze opdracht doen we een ontspanningsoefening.

Dit is een gespannen houding:

- Maak 2 vuisten.
- Knijp heel hard in je vuisten en houd dit tien seconden aan.
- Houd je pen tussen je wijsvinger en je duim.
- Knijp heel hard in je pen en houd dit tien seconden aan.

Hoe voelt je lichaam aan bij deze houdingen? Schrijf je antwoord in je schrift.

Dit is een ontspannen houding:

- Doe je schouders omlaag.
- Maak je rug recht.
- Zet je voeten plat op de grond.
- Adem door je neus in totdat je het in je buik voelt. Adem uit door je mond.
- Houd je pen losjes vast tussen je wijsvinger en je duim.

Hoe voelt je lichaam aan bij deze houding? Schrijf je antwoord in je schrift.

Bij welke houding voel je je het prettigst? Schrijf je antwoord in je schrift.

OPDRACHT 2

Schrijf in drie zinnen op wie jij bent. Doe dit met een *gespannen houding*.

Doe het zo:

Zin 1: Wat is je voornaam en je achternaam (Mijn naam is...)

Zin 2: Wanneer ben je geboren (Ik ben geboren op...)

Zin 3: Waar ben je geboren (Ik ben geboren in...)

Doe precies hetzelfde met een ontspannen houding.

OPDRACHT 3

Vergelijk de twee geschreven teksten met elkaar. Geef antwoord op de volgende vragen:

1. Welk verschil in handschrift zie je tussen de twee teksten die je hebt geschreven?
Noem er twee.
2. Welke houding vind je prettiger? Leg uit waarom.
3. Waarom is een goede schrijfhouding belangrijk?

TERUGKIJKEN

- Ik weet wat een gespannen houding is;
- Ik weet wat een ontspannen houding is;
- Ik weet dat een goede schrijfhouding een ontspannen houding is;
- Ik kan aangeven welke houding ik prettig vind om te kunnen schrijven;
- Ik kan mijn eigen handschrift controleren.

9 Klinkers, solo, als tweeling of als vriendenpaar

JE LEERT

- het gebruik van enkele klinkers en het gebruik van klinkers in paren.

INFORMATIE

Het alfabet is een eenheid. Weet jij uit hoeveel letters het alfabet bestaat?

De letters zijn klinkers of medeklinkers.
In het Nederlands kennen we vijf klinkers.

Zoals je misschien nog weet, kunnen klinkers alleen in een woord staan, maar ook samen zoals in **ro**Os en w**EE**r. Dat noem je een tweeling.

Er zijn ook klinkers die als vrienden naast elkaar staan. Dat zijn twee verschillende klinkers die je samen als één klank uitspreekt. Denk maar aan woorden als w**IE**, h**UI**s en **IEU**k.

OPWARMER

Uit hoeveel letters bestaat jouw voornaam of roepnaam? Sta op en ga bij iemand staan met evenveel letters. Misschien zijn er meer leerlingen in je klas met evenveel letters. Wie heeft de kortste voornaam? Wie de langste?

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Schrijf de vijf klinkers op, in alfabetische volgorde.

OPDRACHT 2

Vul op het lijntje (tussen de b en de l) steeds een andere klinker in, in alfabetische volgorde. Elk van de vijf klinkers kan in zijn eentje voorkomen in een woord, als solo.

- a) b_l
- b) b_l
- c) b_l
- d) b_l
- e) b_l

De klinkers kunnen ook dubbel in een woord voorkomen, als een tweeling, dat is tweemaal dezelfde klinker.

OPDRACHT 3

Vul op het lijntje (tussen de letters die er al staan) steeds tweemaal dezelfde klinker in, in alfabetische volgorde.
Gebruik iedere keer een andere tweeling.

- a) b__l
- b) v__r
- c) r__s
- d) z__r

Er is één klinker die in de Nederlandse taal niet als tweeling voorkomt.

OPDRACHT 4

Schrijf op welke klinker niet als tweeling voorkomt.

OPDRACHT 5

Vul op het lijntje steeds een ander klinkervriendenpaar in. Alles door elkaar. Solo, tweeling en vriendenpaar

- a) jull____
- b) ____d
- c) n____w
- d) b____k
- e) ieder____n
- f) br____djes
- g) m____nemen
- h) sh____n
- i) Dan____l
- j) v____ren
- k) gesn____wd
- l) kan____ls____ker
- m) r____den
- n) v____rwerk
- o) l____k

OPDRACHT 6

Vul op het lijntje steeds in een solo-klinker of een klinkertweeling of een klinkervriendenpaar.

- a) __ls g__z__n g__n w__d__n ____rst__tg__br__d__ntb__t__n.
- b) W__t____n kn__ll__n __n w__t____n r____k g____ft d__t.
- c) D____rn__g____n w__n____r h____s__m t____t__n __n t__dr__nk__n.

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken? Wat lukt nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

10

Een schat aan woorden deel 2

JE LEERT

- tien nieuwe woorden kennen en gebruiken in zinnen,
- twintig woorden op alfabetische volgorde te plaatsen.

INFORMATIE

In les 2 heb je je woordenschat uitgebreid met tien woorden. In deze les komen er tien nieuwe woorden bij. Je moet weten wat ze betekenen en hoe je ze kunt gebruiken. Je schat aan woorden wordt groter, je bent dus rijker aan het worden.

OPWARMER

Woorden uitbeelden

De leerkracht wijst drie leerlingen aan. Iedere leerling krijgt een kaartje met een woord. Die leerlingen gaan het woord uitbeelden zonder geluid, de andere mogen raden wat het is.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

In de volgende tekst staan sommige woorden vetgedrukt, maar er zijn een paar letters verdwenen. Zoek welke letters er zijn verdwenen. Schrijf dan het hele woord op. Schrijf de woorden onder elkaar, met een regel ertussen.

Tekst

Een winkel is een **geb**____**w** waar spullen (goederen) aan mensen verkocht worden. De meeste winkels verkopen maar één soort product: **kl**____**d**____**ng**, speelgoed, eten en drinken, schoenen en dergelijke. Als consument (gebruiker) koop je de spullen. Je **bet**____**lt** de prijs en je krijgt het **produ**____**t** ervoor terug. Je mag dan ook **verwa**____**ten** dat de spullen die je gekocht hebt goed zijn. Als ze niet goed zijn, mag je altijd teruggaan naar de winkel om te ruilen.

Een winkel is dus een gebouw. Er zijn ook winkels buiten, maar die noem je **kr**____**m**. Een aantal kramen bij elkaar is een *markt*.

Een winkel kost de ____**genaar** geld. Hij moet de huur (of hypotheek) betalen, maar ook de elektriciteit, water, personeel, de voorraad en zijn eigen salaris. Al deze uitgaven noem je *kosten*. Dus niet alles wat in een winkel **v**____**rkocht** wordt, is geld in de zak van de eigenaar. Hij moet eerst zijn kosten betalen. Wat er overblijft, als de kosten betaald zijn, heet **w**____**nst**. Als de winkel meer kost dan hij oplevert, moet de eigenaar van zijn eigen geld bijbetalen. Dit noem je **verli**____**s**.

Je mag in 11 van (begrijpend lezen) zoeken naar de woorden en hun juiste spelling. De leerkracht laat op het bord zien wat de volledige woorden zijn.

OPDRACHT 2

Schrijf elk woord op een aparte woordkaart op.

Op de voorkant schrijf je het woord, op de achterkant een tekening of schets wat het woord betekent.

De kaartjes bewaar je voor in je woordenboek.

OPDRACHT 2

Hieronder staan tien betekenissen van de woorden uit opdracht 1, door elkaar. Zoek de juiste betekenis van elk woord. Schrijf die betekenis op, achter de woorden die je bij opdracht 1 hebt genoteerd.

- a) De baas, de persoon van wie iets is.
- b) De spullen die je draagt.
- c) Iets wat je denkt dat zal komen.
- d) Iets wat je koopt.
- e) Je hebt geld overhandigd om er een product voor terug te krijgen.
- f) Meer kosten dan opbrengsten.
- g) Meer opbrengsten dan kosten.
- h) Muren, een dak, ramen en deuren bij elkaar.
- i) Niet meer van jou, je hebt er geld voor gekregen.
- j) Verkoopplaats op een markt.

Kijk op het bord of je de opdracht goed gemaakt hebt.
Verbeter je fouten.

OPDRACHT 4

Je hebt nu twintig kaartjes in je woordenboek. Bewaar alle kaartjes op alfabetische volgorde.

TERUGKIJKEN

Welke woorden waren nieuw voor je?

Welke woorden had je eerder gezien, maar je kende de betekenis er niet van?

Welke woorden kende je al?

11

Informatieve teksten lezen

JE LEERT

- informatieve teksten begrijpen

INFORMATIE

Weet je nog wat informatieve teksten zijn? Om even kort je geheugen op te frissen, een informatieve tekst heeft als doel *informatie geven*. Een informatieve tekst geeft antwoord op vragen en je kunt er je kennis mee vergroten. Een informatieve tekst is vaak **geen** verhaal.

OPDRACHT 1

Lees de onderstaande tekst en beantwoord de algemene vragen in de tekst. Bespreek de antwoorden in je groepje. Je mag alle hulpmiddelen gebruiken die in de klas aanwezig zijn, zoals internet, woordenboeken dergelijke.

Een winkel

Een winkel is een gebouw waar spullen (goederen) aan mensen verkocht worden. De meeste winkels verkopen maar 1 soort product: kleding, speelgoed, eten en drinken, schoenen en dergelijke. Als consument (gebruiker) koop je de spullen. Je betaalt de prijs en je krijgt het product ervoor terug. Je mag dan ook verwachten dat de spullen die je gekocht hebt goed zijn. Als ze niet goed zijn mag je altijd teruggaan naar de winkel om te ruilen.

Een winkel is dus een gebouw. Er zijn ook winkels buiten, maar die noem je *kraam*. Een aantal kramen bij elkaar is een *markt*.

Een winkel kost de eigenaar geld. Hij moet de huur (of hypotheek) betalen, maar ook de elektriciteit, water, personeel, de voorraad en zijn eigen salaris. Al deze uitgaven noem je *kosten*. Dus niet alles wat in een winkel verkocht wordt is geld in de zak van de eigenaar. Hij moet eerst zijn kosten betalen. Wat er overblijft, als de kosten betaald zijn, heet *winst*. Als de winkel meer kost dan het oplevert moet de eigenaar van zijn eigen geld bijbetalen. Dit noem je *verlies*.

In een winkel werken verschillende mensen. De eigenaar moet deze mensen betalen. Vaak zie je in een winkel een verkoper, een kassière, een schoonmaker en iemand die de *administratie* doet. De administratie is het bijhouden van alles wat er verkocht wordt en wat er binnenkomt.

Een restaurant

Gebouwen waar mensen eten verkopen noem je geen winkel maar een restaurant. Dat is een gebouw met tafeltjes en stoelen waar je kunt gaan zitten eten. Daar moet je natuurlijk ook voor betalen. Er zijn verschillende soorten restaurants. In sommige restaurants kun je Indisch eten, in andere weer traditioneel Surinaams, weer in andere kun je alleen snacks en friet kopen en er zijn restaurants waar je alleen broodjes kunt eten. Zo is er voor iedereen wel een restaurant waar hij zijn favoriete gerechten kan bestellen en eten.

Beantwoord de volgende vragen individueel voordat je ze in je groep bespreekt.

Vraag 1

Omschrijf in je eigen woorden wat een winkel is.

Vraag 2

Noem 3 voorbeelden van verschillende winkels.

Vraag 3

Welke winkels zijn er bij jou in de buurt?

Vraag 4

Wat is het verschil tussen een winkel en een restaurant?

OPDRACHT 2

Welke informatie vind je in de tekst over winkels en restaurants? In het onderstaande schema vul je dit in. Noem van allebei minimaal 3 punten en bespreek dit in je groep.

Winkel	Restaurant

OPDRACHT 3

Welke *kosten* zou een restaurant allemaal kunnen hebben?

TERUGKIJKEN

Zou je zelf een winkel of restaurant willen beginnen? Waarom wel of waarom niet? Wat lijkt je makkelijk en moeilijk hieraan?

12

Lidwoorden

JE LEERT

- wat lidwoorden zijn en deze herkennen in een zin,
- de regels rondom de lidwoorden toepassen,
- dat lidwoorden niet altijd voor zelfstandige naamwoorden hoeven te staan.

INFORMATIE

Het Nederlands kent drie lidwoorden: **de**, **het** en **een**.

Een lidwoord staat nooit alleen in de zin. Het lidwoord 'het' kan zelfstandig voorkomen als verwijfswoord.

Een lidwoord hoort altijd bij een ander woord: het zelfstandig naamwoord.

Hoe gebruik je de lidwoorden?

De gebruik je voor mannelijke of vrouwelijke woorden.

Het gebruik je voor onzijdige woorden.

Een kun je bijna altijd voor elk zelfstandig naamwoord zetten.

Wanneer gebruik je **de**-woorden?

1. Bij namen voor personen, rivieren en bergen.
2. Bij woorden die in het meervoud staan.
3. Bij namen voor bomen of vruchten.
4. Bij cijfers en letters.

Wanneer gebruik je **het**-woorden?

1. Bij alle verkleinwoorden.
2. Bij zelfstandig naamwoorden die eindigen op -um, -sel, -ment en -isme.
3. Bij zelfstandig naamwoorden die beginnen met ge-, be-, ont- en ver-.
4. Bij namen van talen, metalen en windrichtingen.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Is het goed of fout? Volg de regels!

het moeder
het knepa
de geboorte
de Nederlands
de mesje

de Suriname rivier
het zeven
de goud
de knipsel
de begin

het Tumuc Humac gebergte
het cement
de oosten
het kankantrie
het huizen

OPDRACHT 2

Herken je de lidwoorden? Onderstreep alle **lid**woorden in de zin.

1. Het meisje gaat morgen op de fiets naar school.
2. Moeder en vader gaan een lekker broodje halen
3. De hond heeft de poes op het dak gezien.
4. De dief heeft de politie op de hoek gezien.
5. De bakker rolt het deeg met de deegroller.
6. In de stad wandelen de studenten van de havo.
7. De dokter loopt heel snel naar de deur om de patiënt te helpen.
8. De man wandelt met de hond in het bos.

Hoeveel lidwoorden heb je gevonden?

OPDRACHT 3

Vul het juiste lidwoord in. Kijk goed naar de regels.

1.manjaboom van Rakesh geeft heel veel vruchten.
2. Anoushka woont aan Birambistraat.
3. Ramin vindtgebak van Fernandes heel erg lekker.
4. Moeder kookt voor de arme mai op.... hoek.
5.huisje van Bikram ligt inoosten van Suriname.
6.Nederlands is de instructietaal in Suriname.
7. jongens van Saramacca gaan voetballen tegen ...jongens van Paramaribo.
8. Bikram verkoopt op dinsdag vis op markt.

TERUGKIJKEN

1. Noem 2 dingen die je in de les hebt geleerd.
2. Vertel wat je ervan vindt om met de regels van de lidwoorden te werken

13

Een advertentie maken**JE LEERT**

- de woorden van het thema gebruiken in een eigen advertentie.

INFORMATIE

Lees de tekst de tekst van les 11 nog eens goed door.

Samen met je vrienden een bedrijf beginnen

Stel, je wilt samen met je vrienden een bedrijf beginnen. Waar moet je dan allemaal rekening mee houden?

Het begint allemaal met een goed idee en wat planning.

- Brainstorm met je klas om te weten of er behoefte is aan je product of dienst. Praat met vrienden, familie en burens. Ontdek of ze zouden betalen voor het product of dienst en hoeveel ze bereid zouden zijn uit te geven.
- Bedenk samen een naam voor het bedrijf.
- Doe een brainstorm met je klas voor ideeën om aan het geld te komen.
- Bepaal hoe de klas wil adverteren. Hoe laat je mensen weten over je nieuwe service of product?

OPDRACHT

Jullie gaan in groepjes van drie, maximaal vier leerlingen bedenken wat voor soort bedrijf jullie leuk zouden vinden.

Bedenk een product en een naam voor jullie bedrijf.

Als groep gaan jullie een *advertentie* opstellen.

Een advertentie is volgens het Van Dale woordenboek:

ad-ver-ten-tie (*de; v*; meervoud: *advertenties*)

aankondiging of aanprijzing in een krant, een tijdschrift, op internet enz.: een paginagrote advertentie; een advertentie plaatsen

In begrijpelijke taal: een advertentie is een stukje in de krant of een tijdschrift waarin reclame gemaakt wordt voor een product. Bijvoorbeeld dat er een special is bij een restaurant.

Je mag alleen de tekst bedenken waarmee jullie het bedrijf en het product aanprijzen, maar je mag natuurlijk wel een kleurige advertentie maken met plaatjes, een tekening, foto's of iets anders.

Op de volgende pagina staan enkele voorbeelden van advertenties.

Alle advertenties worden voor in de klas opgehangen als een soort tentoonstelling. Je mag zeggen wat je van de advertentie van een ander vindt.

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les? Wat vond je leuk om te doen vandaag?

14 Woordenschat eenheid

JE LEERT

- de volgende woorden vertalen naar verschillende Surinaamse talen: ik, jij, hij, zij, wij, jullie, zij, gezin, team, klas, bemanning, volk,
- begrijpen welke woorden te maken hebben met eenheid.

INSTRUCTIES

Lees de informatie. Voer de opdrachten uit.

INFORMATIE

Als anderen hetzelfde doel hebben als jij, is het goed te bundelen. Jullie vormen dan een eenheid als je samen aan dat doel werkt. Bij teamsport bijvoorbeeld, is het belangrijk een eenheid te vormen als je wedstrijden wilt winnen. We spreken van eenheid als mensen zich verbonden voelen terwijl ze samenwerken aan hetzelfde doel.

OPDRACHT 1

- a. Vertaal de volgende woorden naar je eigen taal: ik, jij, hij, zij, wij, jullie, zij. Als er in je groep meer leerlingen zijn die dezelfde taal spreken als jij, mag je het samen met hen doen.
- b. Welk woord past het best bij 'eenheid'?

OPDRACHT 2

Jullie krijgen van de leerkracht een stapel kaartjes met woorden erop. Zet de kaarten met woorden in dezelfde taal bij elkaar.

OPDRACHT 3

Bij deze opdracht moeten jullie gaan staan. De opdracht wordt om de beurt door elk groepslid uitgevoerd. Het gaat als volgt:

1. Kies een taal.
2. Kies het kaartje waarop 'ik' staat en houdt het voor je.
3. Wijs iemand uit de groep aan en geef die het kaartje 'jij'.
4. Wijs van de overgebleven leerlingen een jongen en/of een meisje aan en geef die het kaartje voor hij en/of zij.
5. Iedereen legt zijn kaartje neer. Neem de kaart waarop wij staat en vraag iedereen die vast te houden. Hierbij zullen jullie dus dicht bij elkaar moeten staan.
6. Leg de wij-kaart weer neer. Houd de ik-kaart weer voor je. Verdeel je medeleerlingen in twee groepen. Geef een groep de kaart voor 'jullie' en de andere groep de kaart voor 'zij'.
7. Iedereen legt zijn kaart weer neer. Tenslotte pak je weer de wij-kaart en vraagt de andere groepsleden die samen met jou vast te houden.

OPDRACHT 4

Deze opdracht maak je alleen.

- a. Vertaal de woorden naar je eigen taal.
 - o Gezin
 - o Team
 - o Klas
 - o Bemanning
 - o Volk
- b. Kies een van de woorden en schrijf op waarom 'eenheid' belangrijk is voor deze groep.

TERUGKIJKEN

Geef antwoord op de volgende vragen:

1. Wat je deze les hebt geleerd?
2. Hoe vond je het vond om de taal van een andere leerling te spreken.

Ik luister/ Jij vertelt

JE LEERT

- eenvoudige gesprekken volgen en voeren;
- aan de hand van de W-vragen de juiste vragen stellen als je een gesprek voert.

INFORMATIE

"Hoor je me wel!" zegt mama. "Meisje, kom horen!" zegt oom Johan. "Jongen, nu moet je wel naar me luisteren hoor", roept tante. Iedereen kent het wel hoe grote mensen jullie aanspreken. Volwassenen hebben vaak het idee dat kinderen slecht luisteren. Op hun beurt vinden kinderen ook dat zij niet gehoord worden als ze wat ze te vertellen hebben.

Je kunt op vele manieren gesprekken voeren. In deze les leer je over een aantal gespreksvormen. De gespreksvorm is de manier waarop een spreker (zender) een gesprek voert met de luisteraar (ontvanger). Het is belangrijk dat je een gesprek op een nette manier verloopt.

Gespreksvormen

Gedurende de taallessen 'spreken en luisteren' maak je kennis met de benoemde gespreksvormen. Als je leert hoe je op een juiste manier een gesprek kunt voeren, kun je jezelf altijd goed voorbereiden.

Hier zie je de gespreksvormen op een rij:

1. Het leergesprek:
 - a. De leerkracht draagt kennis over aan de leerling.
 - b. De leerling houdt een spreekbeurt. Een leerling verdiept zich in een onderwerp en draagt deze kennis over aan de klas.
2. Het uitwisselingskringgesprek:
 - a. Kringgesprek, discussie;
 - b. Politieke discussie.
3. Het interviewgesprek:
 - a. Een gesprek op basis van vraag en antwoord. Denk aan tv-verslaggever of aan een sportverslaggever.
4. Groepsgesprek:
 - a. Een gespreksvorm waar de tafeltjes bijeen worden geschoven en waar kinderen in een groep met elkaar in gesprek gaan.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Je hoort een aantal geluidsfragmenten. Om wat voor gespreksvorm gaat het hier?

OPDRACHT 2

Staan er woorden in de tekst en informatie die je niet kent? Zoek de betekenis van de onderstaande woorden op internet en schrijf de betekenis achter het woord.

.....: _____

.....: _____

.....: _____

.....: _____

.....

.....: _____

TERUGKIJKEN

- Wat houdt luisteren in?
- Waarom is goed luisteren belangrijk?

Dit hoort bij mij

JE LEERT

- een korte tekst te schrijven met een goede schrijfhouding;
- kenmerken op te schrijven van je eigen Surinaamse cultuur.

INFORMATIE

In Suriname leven verschillende bevolkingsgroepen met elkaar samen. Dat betekent dat er verschillende culturen zijn maar samen vormen ze één cultuur. Namelijk de Surinaamse cultuur.

Er zijn verschillende kenmerken die horen bij onze Surinaamse cultuur. Een kenmerk is bijvoorbeeld het geloof. Het grootste gedeelte van de bevolking gelooft in God/godheden. Een ander kenmerk is respect tonen. Al van jongs af aan wordt ons geleerd onze ouders te respecteren. De leerkracht wordt met u aangesproken en met juffrouw of meneer, niet bij de voornaam.

Elkaars cultuur delen en elkaar respecteren, is wat de Surinaamse cultuur bijzonder maakt. Een goed bewijs hiervan is dat we van elkaar weten wat de gedenkdagen inhouden en wat de gebruiken zijn. We leven met elkaar.

Het is ook goed om te weten welke kenmerken er bij jouw cultuur horen. Wat je gelooft, wat je eet, naar welke muziek je luistert en welke feesten je viert, zijn voorbeelden van kenmerken die bij jouw cultuur horen.

Ook is het interessant om te weten wat de verschillen en overeenkomsten zijn tussen de culturen.

In Suriname kennen we gelukkig veel van elkaars cultuur zodat we elkaar beter kunnen begrijpen.

Een tekst schrijven over jouw cultuur doe je zo:

- Schrijf eerst op waar je tekst over gaat.
- Verzamel informatie door antwoord te geven op de vragen die over jouw cultuur gesteld worden.
- Maak van je antwoorden correcte zinnen.

Een correcte zin begint met een hoofdletter en eindigt met een punt, vraagteken of uitroepteken.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Geef antwoord op de acht vragen. Noteer de antwoorden onder elkaar in je schrift.

1. Weet je waar je voorouders vandaan komen? Noem het land of alle landen (vooral als je gemengd bent).

2. Weet je welke muziek hoort bij jouw voorouders?
3. Naar welke muziek luister jij nu?
4. Naar welke muziek luisteren jullie thuis?
5. Weet je welke soort dansstijlen je voorouders hebben meegenomen naar Suriname?
6. Weet je welke gerechten in Suriname uit jouw cultuur komen?
7. Weet je welke nationale feestdagen in Suriname uit jouw cultuur komen?
8. Wat vind je van alle verschillende culturen in Suriname?

OPDRACHT 2

Je gaat een stukje tekst schrijven over jouw cultuur. De tekst moet bestaan uit acht zinnen. Doe het zo:

*Mijn voorouders komen uit... De muziek die bij mijn cultuur hoort is ... Ik luister naar...
Thuis luisteren we naar... en mijn oudere familieleden luisteren naar...
De gerechten die uit mijn cultuur komen, zijn.... De dansstijlen die mijn voorouders hebben meegenomen, zijn...
De feestdagen die uit mijn cultuur komen, zijn.... Ik vind de verschillende culturen ...*

OPDRACHT 3

Controleer je tekst door antwoord te geven op de volgende vragen:

1. Bestaat mijn tekst uit acht zinnen?
2. Staat er een hoofdletter aan het begin van een nieuwe zin?
3. Heb ik een punt aan het eind van de zin geplaatst?
4. Had ik een rechte rug tijdens het schrijven?
5. Waren mijn voeten plat op de grond?
6. Waren mijn schouders omlaag?
7. Heb ik mijn pen losjes vastgehouden?
8. Is mijn handschrift leesbaar?
9. Heb ik tussen de lijntjes geschreven?

TERUGKIJKEN

- Ik kan een tekst schrijven met een goede schrijfhouding;
- Ik kan drie voorbeelden geven van dingen die bij mijn cultuur horen;
- Ik kan mijn handschrift controleren;
- Ik kan beginnen met het schrijven van een tekst aan de hand van een kort stappenplan.

17

Klinkervriendenparen van twee of drie verschillende klinkers**JE LEERT**

- dat een klinkervriendenpaar dat hetzelfde geschreven is toch anders kan klinken;
- dat een klinkervriendenpaar dat anders is geschreven toch hetzelfde kan klinken;
- dat een klinkervriendenpaar ook uit drie klinkers kan bestaan.

INFORMATIE

Het paar 'ei' klinkt in het woord 'veilig' anders dan de 'ei' in het woord 'moeilijk'.
Het paar 'au' (pauw) klinkt vaak hetzelfde als het paar 'ou' (jou).

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel. Bij opdracht 3 controleer je je antwoorden met de antwoorden van een klasgenoot.

OPDRACHT 1

Schrijf het klinkervriendenpaar van twee klinkers op in de volgende woorden. Schrijf op de plaats van de lijntjes.

- a) med__lle
- b) tr__n
- c) gr__t
- d) h__s
- e) br__nstorm
- f) e__uwwisseling

OPDRACHT 2

Klinkervriendenpaar met drie letters. Kies uit: ieu, eau, eaa, uee, ioo, iaa, iee en iea.
Vul het juiste vriendenpaar in op de plaats van de lijntjes.

- a) ind__n
- b) cad__
- c) v__l
- d) financ__l
- e) id__t
- f) mil__
- g) id__l
- h) l__w
- i) polit__gent
- j) bur__
- k) ser__ze
- l) opn__w
- m) plat__
- n) m__lijk
- o) bur__
- p) n__we

OPDRACHT 3

Soms kan het klinkervriendenpaar precies zo klinken als een ander klinkervriendenpaar. Vul in de volgende woorden het juiste paar in op de lijntjes.

- a) z__t
- b) g__den
- c) tr__wens
- d) sch__der
- e) p__w
- f) __tomaat
- g) gr__w
- h) k__seband
- i) rozenh__tplant
- j) m__w
- k) __gustus
- l) regenw__d
- m) astron__t
- n) __tobiografie

Soms schrijf je wel hetzelfde klinkervriendenpaar, maar dan klinkt het anders dan in de meeste woorden met datzelfde paar.

Vul het goede paar in. Spreek de woorden uit, wanneer de leerkracht het vraagt.

- a) s__venir
- b) r__te
- c) j__rnalist
- d) rest__rant
- e) enth__siasme
- f) bure__
- g) __to
- h) Y__Tube (deze laatste is een naam)

Sommige woorden kunnen op verschillende manieren worden uitgesproken. Welke woorden van het hierboven staande rijtje zijn dat? De leerkracht spreekt de woorden hardop uit.

OPDRACHT 4

Flitskaarten

De leerkracht steekt een kaart, met daarop een woord geschreven, in de lucht. Of de leerkracht gebruikt het digitale bord om de kaart te laten zien. Het woord is twee seconden zichtbaar, net als de bliksem.

Jij schrijft het woord van die kaart op. Als je wilt en het van de leerkracht mag, maak je het geluid van de donder terwijl je het woord schrijft.

Maar let op: Daar is de volgende bliksemflits al. Na twaalf flitsen is het weer rustig. Controleer in duo's of je de woorden goed gespeld hebt.

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken? Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

18

Een schat aan woorden deel 3

JE LEERT

- tien nieuwe woorden kennen en gebruiken in zinnen.
- dertig woorden op alfabetische volgorde te plaatsen.

INFORMATIE

In les 10 heb je je woordenschat uitgebreid met tien woorden. In deze les komen er tien nieuwe woorden bij. Je moet weten wat ze betekenen en hoe je ze kunt gebruiken. Je schat aan woorden wordt groter, je bent dus rijker aan het worden.

Opdrachten

Lees per opdracht de instructie en maak de opdrachten.

OPDRACHT 1

In de volgende tekst staan sommige woorden vetgedrukt, maar er zijn een paar letters verdwenen. Zoek welke letters er zijn verdwenen. Schrijf dan het hele woord op. Schrijf de woorden onder elkaar, met een regel ertussen. Je maakt deze opdracht individueel.

Tekst

Anthony Nesty is een **voor__lige** wedstrijdzwemmer uit Suriname.

Hij is de **en__e** sporter die een Olympisch gouden medaille gewonnen heeft voor Suriname.

Anthony Nesty werd geboren in 1967 in Trinidad. De familie van Nesty **emi__eerde** naar Suriname toen hij zeven maanden oud was. Hij begon op vijfjarige leeftijd te zwemmen.

Na **su__es** in de Olympische Zomerspelen 1984 in Los Angeles, schreef Nesty zich in aan een school in Florida. Deze voorbereidingsschool met een **a__etisch** programma staat bekend voor het trainen van **el__e** zwemmers.

Bij de Olympische Zomerspelen 1988 in Seoul, Korea, versloeg Nesty de Amerikaanse **favo__et** Matt Biondi met een honderdste van een seconde.

Daarna is Nesty met een **be__s** gaan studeren aan een **un__ersiteit** in Florida.

De Surinaamse regering heeft op een bankbiljet van 25 gulden een **afb__elding** van een zwemmer afgebeeld.

Je mag in les 19 van (begrijpend lezen) zoeken naar de woorden en hun juiste spelling. De leerkracht laat op het (Digi)bord zien wat de volledige woorden zijn.

OPDRACHT 2

Deze opdracht doe je individueel. Schrijf elk woord op een aparte woordkaart op. Schrijf in je eigen woorden de betekenis op de achterkant.

Pak nu de twintig woordkaarten van de vorige lessen erbij. Schudt de dertig kaarten. Leg ze op alfabetische volgorde.

OPDRACHT 3

Vergelijk je eigen kaartjes met die van je buurman of -vrouw. Verbeter de volgorde van je eigen kaartjes als dat nodig is.

De kaarten van deze les bewaar je in je woordenboek.

OPDRACHT 4

Hieronder staan tien betekenissen van de woorden, door elkaar. Zoek de juiste betekenis van elk woord. Schrijf die betekenis op, achter de woorden die je bij opdracht 1 hebt genoteerd.

- a) de allerbeste
- b) geld om te studeren
- c) goed resultaat
- d) iemand alleen
- e) iemand met de beste kans
- f) plaatje, tekening of foto
- g) school waar je naar toe gaat na de middelbare school als je minimaal 18 jaar oud bent
- h) snel en lenig in sport
- i) verhuizen van een land naar een ander land
- j) vroegere

Kijk op het bord of je de opdracht goed gemaakt hebt.
Verbeter je fouten.

TERUGKIJKEN

Welke woorden waren nieuw voor je?

Welke woorden had je eerder gezien, maar je kende de betekenis er niet van?

Welke woorden kende je al?

19 Narratieve teksten

JE LEERT

- narratieve teksten begrijpen.

INFORMATIE

Weet je nog wat het verschil is tussen een *informatieve tekst* en een *narratieve tekst*? Een informatieve tekst geeft je informatie, een narratieve tekst geeft in een verhaalvorm feiten en gebeurtenissen.

In het onderstaande schema zie je het verschil tussen die twee teksten.

Soort tekst	Omschrijving	Voorbeelden
Informatieve tekst	Het vertellen van informatie	Schema, krantenartikel, formulier, brief, interview (mondeling), filmrecensie
	Iemand informeren over een onderwerp	
	Iets nieuws leren, je kennis vergroten	
Narratieve tekst	Feiten in een verhaalvorm	Reportage, reisverslag, biografie, hoorspel

Vandaag kijken we naar een narratieve tekst. Dit is de tekst over Anthony Nesty. Heb je al eens van hem gehoord?

Zonder het verhaal te lezen, wat weet je al over hem?

Opdrachten

Je maakt de volgende opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Lees de tekst over Anthony Nesty en beantwoord de vragen onder de tekst.

Anthony Nesty, een Surinamer waar we allemaal trots op zijn

Anthony Nesty is een voormalige wedstrijdzwemmer uit Suriname. Hij is de enige sporter die een Olympisch gouden medaille gewonnen heeft voor Suriname.

Vroege jaren

Anthony Nesty werd geboren in 1967 in Trinidad. De familie Nesty migreerde naar Suriname toen hij zeven maanden oud was. Hij begon op vijfjarige leeftijd te zwemmen. Na zijn succes op de Olympische Zomerspelen 1984 in Los Angeles, schreef Nesty zich in aan de Bolles School in Jacksonville, Florida. Dat is een school met een programma atletiek dat bekend staat om het trainen van topzwemmers van wereldklasse.

Internationale zwemcarrière

Bij de Olympische Zomerspelen 1988 in Seoul, Korea, versloeg Antony Nesty de Amerikaanse favoriet Matt Biondi met een honderdste van een seconde.

De Surinaamse regering herdacht zijn gouden medailleprestaties met een postzegel en gouden en zilveren munten. Ter ere van hem werd hij op een bankbiljet van 25 gulden afgebeeld. Dat was in 1998. Surinam Airways noemde een van zijn vliegtuigen naar Nesty. Het Nationaal Indoor Stadion (meer bekend als NIS) in Paramaribo werd naar hem hernoemd.

Na het winnen van zijn gouden medaille in Seoel, accepteerde Nesty een atletiekbeurs om aan de Universiteit van Florida in Gainesville, te studeren. Hij studeerde af in 1994.

Leven na wedstrijdzwemmen

In het midden van de jaren negentig werd Anthony lid van de coaching staf van het zwemteam van de Bolles school. Hier is hij zelf ook in opleiding geweest. Sinds 4 juni 2018 is hij hoofdcoach van het Florida Gators herenzwemteam van de University of Florida.

OPDRACHT 1

Open vragen

1. Waar is Anthony Nesty geboren?
2. Wat heeft Anthony Nesty gedaan waardoor hij zo beroemd is geworden?
3. Wat heeft de regering van Suriname gedaan om Anthony Nesty te eren? En wat heeft de SLM gedaan?
4. Wat doet Anthony Nesty nu?

OPDRACHT 2

In de tekst staat een aantal feiten en gebeurtenissen. Als deze in de volgorde staan zoals ze zijn gebeurd, noem je dit een chronologische volgorde.

Zet de gebeurtenissen uit de tekst in chronologische volgorde onder elkaar. Wat is wanneer gebeurd volgens de tekst?

1967 –
1984 –
1988 –
1994 –
2018 –

OPDRACHT 3

Beantwoord de volgende vragen over de tekst.

1. Wat voor soort tekst is de tekst over Anthony Nesty?

- a) biografie
- b) hoorspel
- c) reisverslag
- d) reportage

2. Wat is er naar Anthony Nesty genoemd?

- a) een gouden medaille en een universiteit
- b) een school en een atletische beurs
- c) een sportwedstrijd en een zwemteam
- d) een vliegtuig en een stadion

3. Bij welke school hoort het team dat Nesty vanaf 2018 coacht?

- a) de Bolles school
- b) de Florida gators
- c) de universiteit van Florida

Afbeelding 1. Briefje van 25 Surinaamse gulden met Anthony Nesty

4. Waar staat Anthony Nesty ook op afgebeeld behalve op een geldbriefje van 25 gulden?

- a) op een school in Amerika
- b) op een koperen munt
- c) op een postzegel
- d) in een stadion in Paramaribo

5. Met hoeveel verschil versloeg Anthony Nesty zijn concurrent Matt Biondi tijdens de Olympische Spelen van 1988?

- a) 0,001 seconde
- b) 0,01 seconde
- c) 0,1 seconde
- d) 1 seconde

OPDRACHT 4

Zoek zelf plaatjes die bij de tekst horen en maak een collage. Een collage is een blad papier dat volgeplakt is met verschillende plaatjes. Denk aan de volgende woorden:

Anthony Nesty in 1988

Anthony Nesty in 2018

Gouden medaille van Nesty

Gouden munt met Nesty

Zwemteam van de Bolles school

Matt Biondi

Vliegtuig "Anthony Nesty"

Je mag internet gebruiken als dat aanwezig is, of andere hulpmiddelen die je nodig hebt.

Als er **geen** internet op school is, dan doe je de volgende opdracht.

Maak zelf een woordzoeker met als thema 'Anthony Nesty'. Je vult minimaal 15 woorden in het woordveld in die te maken hebben met Anthony Nesty. De lege plekken vul je op met letters.

Je maakt een lijstje met de woorden die in je woordzoeker zitten. Je kunt je puzzel ruilen met een klasgenoot en elkaars puzzel oplossen.

Weet je nog hoe een woordzoeker eruitziet?

Hier zie je een voorbeeld.

Cijfers en kleuren

S	S	V	B	I	O	M	H	F	V	L	V	H	U	P
Z	R	G	G	G	A	Z	P	Z	I	A	X	M	W	
X	A	M	G	D	F	F	G	W	T	N	E	W	N	U
I	A	Y	M	J	M	J	A	U	E	V	F	R	Z	N
D	P	N	I	I	V	R	U	G	A	M	I	N	E	E
C	U	V	Z	F	T	J	E	U	U	K	V	R	P	O
P	K	A	U	I	H	N	H	R	X	Z	Q	L	O	R
G	Y	J	H	W	C	W	U	A	L	B	L	M	R	G
W	J	F	M	H	A	G	X	G	B	J	N	F	A	J
L	J	R	H	E	I	R	D	V	S	G	S	K	N	V
G	T	O	N	Z	T	Z	E	V	E	N	N	P	J	Y
Q	F	O	R	O	G	R	S	E	Z	H	E	J	E	W
T	B	D	J	R	K	S	L	M	C	P	E	I	U	F
W	I	X	W	F	O	L	B	S	A	Q	W	K	T	F
O	P	W	W	U	Z	H	K	Y	U	I	T	Z	U	H

ZEVEN
GROEN
NEGEN
TIEN
ZES
ZWART
BLAUW
DRIE
VIJF
ACHT
GEEL
ROOD
TWEE
ROZE
ORANJE
VIER
EEN
PAARS
WIT

TERUGKIJKEN

Wat vond je interessant aan deze les? Wat heb je geleerd?

20

Herhaling Letters, klanken, lettergrepen en lidwoorden

JE LEERT

- de drie nieuwe methoden om woorden in lettergrepen verdelen;
- de regels over het gebruik van de lidwoorden;
- dat lidwoorden niet altijd voor zelfstandige naamwoorden hoeven te staan.

INFORMATIE

Weet je nog? Kijk nog eens in:

- les 4 over letters, klanken, lettergrepen, en
- les 12 over lidwoorden.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Luister goed naar de klank. Kies het goede antwoord.

1. (baden-badden) Ik ga
2. (mag-maag) Ik heb pijn in mijn.....
3. (bed-beet) Ik lig in
4. (stom-stoom) Doe niet zo
5. (kop-koop) Ik.....een ijsje

OPDRACHT 2

Samengestelde woorden. Verdeel deze woorden in lettergrepen. Denk eraan dat je elke lettergreep gemakkelijk moet kunnen uitspreken.

1. toneelstuk
2. speldenprik
3. deurknoppen
4. zomerspelen
5. wedstrijdzwemmen

OPDRACHT 3

Omcirkel de lidwoorden.

Anthony Nesty

1. Shane heeft een droom om net zo goed als Anthony Nesty te zwemmen.
2. Hij wil graag op het podium staan met een medaille om zijn nek.
3. "Dan moet de wekker op vijf uur om `s morgens op te staan", zegt mama.
4. Elke dag vroeg opstaan, naar het zwembad en ook aan krachttraining doen.
5. Dat is niet slecht. Het zwembad is hier om de hoek.
6. Maar of hij vroeg kan opstaan? Neen, het bed is te lekker.
7. Hij slaakt een diepe zucht. Welke andere sport kan hij doen, waar hij niet zo vroeg hoeft op te staan?

TERUGKIJKEN

Welk onderdeel begrijp je nu beter na deze herhalingsles?

21

Dag van de Aarde – Earth Day**JE LEERT**

- een correcte, beleefde e-mail te schrijven
- informatie opvragen

INFORMATIE

Lees tekst 4 nog een keer luidop. De leerkracht wijst om de beurt leerlingen aan die een stukje hardop mogen voorlezen. Denk natuurlijk aan wat je geleerd hebt bij het onderdeel spreken. Let op het leestempo, zorg voor afwisseling in je stemgebruik (niet alles op dezelfde toon) en spreek de woorden duidelijk uit. (Lees niet te snel als je voorleest).

Doen jullie iets op school op de *Dag van de aarde*?

Situatie

Je gaat samen met je klas voor je school een aantal activiteiten gaan doen met de *Dag van de Aarde*. Er zijn scholen in Nederland en in België die op de Dag van de Aarde activiteiten doen.

Je wilt informatie over wat die scholen doen. Je hebt op internet de naam van een school gevonden die op de Dag van de Aarde een aantal activiteiten op school doet. Je weet niet welke activiteiten dat zijn. De school is de Triangel en die is gevestigd in Amersfoort (Nederland). Het hoofd van de school is mevrouw Van Duin.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten in een groepje van drie, maximaal vier leerlingen.

OPDRACHT 1

Schrijf een e-mail aan mevrouw Van Duin waarin je de volgende informatie vraagt:

- Welke activiteiten heeft de school op de Dag van de Aarde?
- Welke materialen zijn nodig om die activiteiten te doen?
- Hoe lang duurt het om de activiteiten voor te bereiden?

OPDRACHT 2

Bedenk samen in je groepje een activiteit die jouw school kan doen op de Dag van de Aarde. Schrijf in je eigen woorden een voorstel hoe je dit zou kunnen doen. Denk aan:

- de naam van jullie activiteit,
- een complete beschrijving van de activiteit,
- welke mensen nodig zijn om de activiteit uit te voeren,
- hoe lang de activiteit duurt.

OPDRACHT 3

Doe alle activiteiten van alle groepjes bij elkaar. Maak als groep een brief voor het hoofd van jullie school, waarin je de activiteiten aanbiedt. Jullie kiezen drie activiteiten die je graag wilt doen op school.

Hopelijk worden er óp of om en nabij 22 april aanstaande enkele activiteiten uitgevoerd die jullie bedacht hebben!

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les? Wat vond je leuk om te doen vandaag?

22

Lied

JE LEERT

- het refrein van het lied 'Jai Jai Sarnaam' zingen;
- uitleggen dat het lied eenheid wil bevorderen;
- de regels van het lied in de juiste volgorde in je schrift plakken.

INSTRUCTIES

Lees de informatie. Als je vragen hebt, mag je die stellen. Zing mee met het lied. Maak opdracht 1 en daarna opdracht 3 en 4.

INFORMATIE

In 1975 is Suriname een onafhankelijk land geworden. Daarvoor was Suriname deel van het Koninkrijk der Nederlanden. Vlak voor 1975 was er veel discussie tussen de Hindostanen en Creolen over wel of niet onafhankelijk worden. Het lied Jai Jai Sarnaam werd in die tijd gezongen door de muziekgroep Opo. Het bijzondere ervan is, dat het culturen met elkaar verbindt. De tekst is in twee talen is geschreven, het Sarnámi en het Sranan. Het refrein van het lied is als volgt:

Sarnámi- en Sranantekst	Nederlandse vertaling
Jai jai Sarnaam (4x)/ Awo bande tumhe sunaj iese desh ki sidhaante re/ les mietti ko galle lagawo dherti hai balidaan ke/ Meki wi ala kon na makandra/ Yepi pot' Sranan na hei/ Broko nanga prati na un' mindri/ Bondru gi na bigi strei/ Jai jai Sarnaam (4x)/	Lang Leve Suriname (4x)/ Kom vrienden, laat mij je de geschiedenis van dit land vertellen/ Het is grond waarvoor zware offers zijn gebracht/ Laten we allen samen komen/ om Suriname naar grotere hoogten te tillen/ Stop de verdeeldheid tussen ons/ Laten we bundelen om de grote strijd aan te gaan/ Lang leve Suriname (4x)/

Sarnámitekst: Ashok Oeditram, Sranantekst: Robbie Morroy.

OPDRACHT 1

De tekst is verdeeld in acht stukken. Schrijf de tekst over en sla na elk deel een regel over. Knip daarna het papier in stukken, zodat je acht reepjes met tekst hebt. Sluit je boek. Je groep verzamelt alle reepjes papier en schudt deze flink door elkaar. De reepjes worden in het midden van de groepstafel gelegd, met de tekst naar onderen.

OPDRACHT 2

Ieder groepslid mag om de beurt een reepje pakken en de tekst oplezen. Na de eerste ronde mag iedereen weer een reepje van de tafel pakken of een reepje ruilen met een ander groepslid. Ga hiermee door tot elk groepslid de volledige tekst van het refrein heeft. Je mag

de reepjes tekst met het refrein in je schrift plakken.

OPDRACHT 3

Maak de volgende vragen. Verwijs in je antwoorden naar een of meer woorden uit de tekst.

- a. Over welk land gaat dit lied?
- b. Wat zegt het lied over de geschiedenis van het land?
- c. Wat moet er gebeuren met het land?
- d. In welke regels zie je dat er opgeroepen wordt tot eenheid?
- e. Welke twee talen hebben de schrijvers van het lied gebruikt?
- f. Denk je dat het gebruik van deze talen de eenheid bevordert? Waarom wel/niet?

TERUGKIJKEN

Zing het lied mee.

De groep in beeld

JE LEERT

- eenvoudige aanwijzingen op te volgen van de leerkracht;
- woorden die je onlangs geleerd hebt in een gesprek toe te passen.

INFORMATIE

In vorige lessen woordenschat heb je steeds een aantal nieuwe woorden geleerd. Als het goed is, ken je nu de meeste woorden.

Voorafgaand aan elk gesprek gelden spelregels voor hoe een kringgesprek verloopt. Als een leerling aan het woord is, laten we de leerling uitspreken. Ook gaan we respectvol met elkaar om in een gesprek.

INSTRUCTIES

Vijf leerlingen worden uitgenodigd om voor in de klas in een kringvorm te gaan zitten. Op aanwijzing van de leerkracht voeren ze samen een gesprek. De overige leerlingen moeten goed naar elkaar luisteren.

OPDRACHT 1

Als luisteraar luister je erg goed naar het kring-luisterspel. En je schrijft tussendoor vragen op die je later wilt stellen.

.....: _____

.....: _____

.....: _____

.....: _____

.....: _____

.....: _____

OPDRACHT 2

Wat zou jij anders doen als je aan het gesprek zou hebben deelgenomen? Wat dan en waarom?

TERUGKIJKEN

Wat vond je van deze manier van een gesprek voeren? Waarom vond je dat?

Dit ben ik en dit zijn wij.

JE LEERT

- een tekst te schrijven aan de hand van je eigen antwoorden;
- een tekst te schrijven over een onderwerp.

INFORMATIE

Voordat je een tekst gaat schrijven, is het handig om te weten waar je over gaat schrijven. Dit noem je het onderwerp van je tekst. Bedenk vervolgens wat je allemaal wilt weten over dat onderwerp. Geef antwoord op vragen die over jouw onderwerp gaan, zodat je informatie kunt verzamelen. Van die antwoorden maak je correcte zinnen. Zo wordt het een goedlopend verhaal.

In stappen:

1. Schrijf op waar je over gaat schrijven.
2. Beantwoord de vragen over jouw onderwerp.
3. Maak correcte zinnen met je antwoorden.

Voorbeeld:

Mijn cultuur

Mijn naam is Jason. Ik ben geboren op 30 april 2010 in Suriname. Ik zit in klas 6A. Thuis heb ik twee zussen en een broertje.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Je gaat een tekst schrijven over jouw cultuur. De tekst bestaat uit drie stukjes.

- Schrijf drie stukjes tekst.
- Noteer bovenaan je blaadje de titel: Mijn cultuur.
- Ieder stukje bestaat uit minimaal vijf correcte zinnen en maximaal 7 zinnen.
- Sla een regel over tussen de drie stukjes tekst.

De volgende informatie staat in je tekst:

Stukje 1

Wat is je voornaam en achternaam?
Hoe oud ben je?
Waar ben je geboren?
In welke klas zit je?
Heb je broers/zussen?

Stukje 2

Waar is je vader geboren?
Waar is je moeder geboren?
Waar komen jouw voorouders vandaan?
Welke gedenkdagen vier je samen met je familie?

Welke gerechten eten jullie vaak thuis?
Naar wat voor soort muziek luister je thuis?
Naar wat voor soort muziek luistert je familie?

Stukje 3

Welke kenmerken van culturen in Suriname ken je nog meer naast jouw eigen cultuur? Noem drie kenmerken van een andere cultuur.

Wat weet je al over de drie culturen? Geef bij elke cultuur minstens een voorbeeld.

OPDRACHT 2

Geef antwoord op de volgende vragen:

1. Bestaat mijn tekst uit minimaal 15 zinnen?
2. Staat er een hoofdletter aan het begin van een nieuwe zin?
3. Heb ik een punt aan het eind van de zin geplaatst?
4. Had ik een rechte rug tijdens het schrijven?
5. Waren mijn schouders omlaag?
6. Heb ik mijn pen losjes vastgehouden?
7. Voelde mijn schrijfhouding prettig aan?
8. Is mijn handschrift leesbaar?
9. Heb ik tussen de lijntjes geschreven?
10. Ben ik tevreden over mijn tekst? Zo nee, leg uit waarom.

TERUGKIJKEN

- Ik kan een tekst schrijven met een goede schrijfhouding;
- Ik kan een tekst schrijven aan de hand van mijn antwoorden;
- Ik kan een tekst schrijven volgens een stappenplan;
- Ik kan mijn eigen handschrift controleren;
- Ik kan het handschrift van iemand anders controleren.

Klinkervriendenparen en het vriendenpaar IJ

JE LEERT

- dat de klinker 'i' ook een goede vriend is van de medeklinker 'j' en dat ze samen kunnen klinken als de 'ij' van 'jij' of als de 'e' van 'je'.

INFORMATIE

Behalve twee klinkers die een paar vormen, kunnen ook medeklinkers en klinkers samen een vriendenpaar vormen. De IJ is zo'n vriendenpaar. De IJ klinkt hetzelfde als de EI, maar zoals je ziet, schrijf je dit anders. Er zijn geen vaste regels wanneer je de IJ of de EI gebruikt. Het is een kwestie van weten en goed opletten als je woorden leest.

Je mag de woorden die vandaag aan de orde komen natuurlijk gewoon opzoeken in het woordenboek of op internet.

OPDRACHT 1

Geef aan hoe de onderstaande woorden geschreven moeten worden:

- allerijl of allereil
- allerlij of allerlei
- bijna of beina
- gelijk of geleik
- ijzerhartboom of eizerhartboom
- spijtig of speitig
- vrij of vrei

OPDRACHT 2

Welk klinkervriendenpaar moet je op de lijntjes van de volgende woorden invullen?

- v__lig,
- bedr__gen
- kr__gen
- dankbaarh__d
- bevr__den

OPDRACHT 3

Je kent het letterpaar 'ij' al vanaf het moment dat je leerde lezen.

Dit paar bestaat uit klinker 'i' en de letter 'j'.

Dit paar klinkt hetzelfde als het klinkervriendenpaar uit opdracht 2.

Kies nu of je de 'ei' moet invullen of de 'ij'.

- overbl__ven
- driez__dige
- maalt__d
- wedstr__dzwemmer
- __nde
- versch__dene
- v__fjarige leeft__d
- waarsch__nl__k

- i) gel__kh__d
- j) m__sje
- k) activit__t
- l) schaduw__ke
- m) schoonh__dswedstr__d
- n) gel__k
- o) ver__st
- p) __genl__k
- q) gezamenl__ke
- r) l__k
- s) creativ__t
- t) __ndel__k

OPDRACHT 4

Gebruik twee kleuren.

Blauw als het klinkt als 'ei' van **eitjes** (**e**ieren van een kip)

Een andere kleur dan blauw als het klinkt als 'e' van **lelijk**.

Voorbeeld: meisje, gezamenlijk.

- a) __genl__k
- b) verl__del__k
- c) openl__k

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken? Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

JE LEERT

- het verschil tussen fictie en non-fictie.

INFORMATIE

Je kent het verschil zeker nog wel van verhalen en teksten die je zelf gelezen hebt. Fictie is een verzonnen verhaal en non-fictie is een beschrijving van feiten.

Bij fictie wil de schrijver je meenemen in een niet bestaande wereld. Je voelt vaak bepaalde emoties als je het verhaal leest. Je kunt er vrolijk, verdrietig, boos of stil van worden. Bij non-fictie wil de schrijver vaak informatie overbrengen zoals het gebeurd is of hij wil iets beschrijven. Je kunt daar ook best emotioneel van worden, alleen is dat niet de bedoeling van de schrijver.

Je hebt zeker weleens een mooi verhaal gelezen waar je blij van werd of juist heel boos. Of misschien wel een beetje verdrietig, of misschien moest je wel hardop lachen. Waarschijnlijk is dat verhaal fictie geweest, en was het de bedoeling van de schrijver om emoties bij je op te roepen.

Non-fictie heb je ook al veel gelezen. Veel teksten in schoolboeken zijn non-fictie. Ze zijn echt gebeurd of willen informatie geven.

Hieronder zie je een aantal voorbeelden van boeken en verhalen die fictie en non-fictie zijn.

Fictie	Non-fictie
Romans (lees-verhalen)	Woordenboeken
Stripboeken	Schoolboeken
Sprookjesboeken	Krantenartikelen
Toneelstukken	Reisgidsen
Novellen (korte verhalen)	Geschiedenisboeken
Poëzie (gedichten)	Fotoboeken

Tekst:**Dag van de Aarde**

De eerste Dag van de Aarde, of Earth Day, werd gevierd op 22 april 1970. De viering van deze dag werd gestart door mensen die zich zorgen maakten over het milieu. Ze wilden dat mensen beter voor de aarde zouden zorgen. Nu hebben meer dan 190 landen over de hele wereld activiteiten en vieringen in verband met Dag van de Aarde.

Mensen overal ter wereld hebben verschillende manieren om Dag van de Aarde te vieren. Sommige groepen planten bomen of verzamelen afval. In sommige steden hebben ze optochten.

Dag van de Aarde gaat over schone lucht om in te ademen, zoet water om te drinken en open ruimtes waar iedereen van kan genieten. Dag van de Aarde herinnert ons eraan dat ieder van ons kan helpen de wereld, ons gezamenlijke thuis, te beschermen.

Ook in Suriname worden verschillende activiteiten ontwikkeld zoals schoonmaakacties

in buurten, milieubeurzen en het planten van bomen. Het doel van deze activiteiten is de samenleving bewust te maken van het belang van milieubescherming.

Je school heeft misschien een Dag-van-de-Aarde-programma. Zo niet, dan kun je onze planeet helpen door er één te starten. Je gaat hier lang wonen. Waarom niet vandaag beginnen met ons thuis zo gezond mogelijk maken? Fijne Dag van de Aarde!

OPDRACHT 1

De bovenstaande tekst is een non-fictie verhaal.

Leg uit waarom de tekst non-fictie is.

Schrijf minstens 3 redenen op waarom de tekst non-fictie is.

OPDRACHT 2

Doet jullie school een aantal activiteiten met de Dag van de Aarde? Welke?

Als je antwoord nee is, welke activiteiten zou je dan willen doen met de Dag van de Aarde?

Waarom vind je dat je idee bij de Dag van de Aarde hoort?

OPDRACHT 3

Probeer eens, samen met een klasgenoot, om van de tekst een fictie tekst te maken.

Je kunt bijvoorbeeld een Dag van de Aarde beschrijven zonder dat die echt gebeurd is.

Dit mag niet langer dan een half A-4'tje zijn.

OPDRACHT 4

Wat wil de schrijver je vertellen met deze tekst?

TERUGKIJKEN

Wat wist je al van deze les?

Wat heb je erbij geleerd deze les?

Hoe zou je dat wat je hebt geleerd kunnen gebruiken bij andere lessen?

27

Rollenspel: De bemanning van een vliegtuig

JE HERHAALT

- uit wie de bemanning van een vliegtuig bestaat;
- een gesprekje voeren in verschillende talen;
- trots te zijn op je eigen taal en respect te hebben voor andere talen.

INFORMATIE

Het belangrijkste bemanningslid aan boord van een vliegtuig is de piloot. Hij bestuurt het vliegtuig. Hij wordt ook wel gezagvoerder genoemd. Vaak wordt de gezagvoerder ondersteund door een copiloot. Die kan het vliegtuig ook besturen en vervangt de gezagvoerder wanneer nodig. Op vluchten van en naar het binnenland zijn de piloot en copiloot vaak de enige bemanningsleden. Op internationale vluchten heb je ook cabinepersoneel. Dit zijn stewardessen en stewards. Zij assisteren en bedienen de passagiers. Aan het hoofd van het cabinepersoneel staat een purser. De purser aan boord van een Surinaams vliegtuig verwelkomt de passagiers in het Nederlands en Engels.

OPDRACHT 1

- a. Vertaal de volgende woorden naar je eigen taal: piloot, stewardess of steward, purser, passagier.
- b. Vertaal deze woorden ook naar het Engels.
- c. Wat betekent 'Fasten seatbelts'.

OPDRACHT 2

- a. Vertaal de zinnen van het rollenspel naar jouw thuistaal. Als er leerlingen in je groep zitten die dezelfde taal spreken, doen jullie dit samen.
Leerling A: Ik ben piloot.
Leerling B: Ik ben copiloot.
Leerling C: Ik ben steward(ess).
Leerling D: Ik ben purser.
Leerling E: Ik ben passagier.
Allemaal: Fasten seatbelts.
Allemaal: We gaan vertrekken.
- b. Lees de vertalingen voor aan je medeleerlingen in de groep en laat hen dit nazeggen.
- c. Speel het spel samen met je groep. Als er meerdere thuistalen worden gesproken in je groep, spelen jullie het spel ook in de andere talen.

OPDRACHT 3

Neem de vertalingen van het rollenspel over van het bord.

TERUGKIJKEN

Welke nieuwe woorden heb je geleerd in deze les?

Klinkervriendenparen van twee of drie verschillende klinkers

JE LEERT

- dat woorden als 'serieuze' en 'milieu' hetzelfde klinkervriendenpaar hebben als 'opnieuw' maar dat ze anders klinken.

INFORMATIE

In woorden kunnen klinkers voorkomen als solo zoals bijvoorbeeld in het woord hUt. In andere woorden zie je dat tweemaal dezelfde klinker achterelkaar geschreven wordt zoals bijvoorbeeld in brEEd en brOOd.

Je weet ook al dat bepaalde klinkers in combinatie met andere klinkers een eigen klank hebben, zoals bijvoorbeeld in de woorden hUls en pAUw.

Je kunt ook groepjes van drie klinkers achter elkaar tegenkomen in woorden. Bijvoorbeeld in woorden als serIEUze, nIEUw en milIEU. Je spreekt die woorden wel verschillend uit.

Opwarmer

Noem een land, stad of dorp waar een klinkerpaar in voorkomt. Bijvoorbeeld Nieuw Amsterdam is goed, Groningen niet.

Dat mag een klinkerpaar zijn met twee of drie.

Opdrachten

Je maakt de volgende opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Vul twee klinkers in, soms is het een tweeling, soms een klinkervriendenpaar. Soms kun je tussen de medeklinkers meer dan een tweeling of klinkervriendenpaar invullen.

- a) b__r
- b) b__r
- c) b__r
- d) b__r
- e) b__r
- f) b__rt
- g) b__s
- h) b__st
- i) b__
- j) b__s
- k) b__rt

OPDRACHT 2

Vul telkens een andere klinker in, op alfabetische volgorde.

- a) b_s
- b) b_s
- c) b_s
- d) b_s
- e) b_s

OPDRACHT 3

Vul in ie, ieu, eu of eeu.

- a) k__w
- b) l__w
- c) b__rs
- d) n__we
- e) geb__rt
- f) interv__w
- g) ser__ze
- h) g__w
- i) geb__rd
- j) l__k
- k) opn__w
- l) mil__
- m) tr__rt
- n) schr__w
- o) k__ze
- p) l__s
- q) l__s
- r) __w

OPDRACHT 4

Hoeveel woorden ken jij die te maken hebben met 'familie'? Schrijf er minstens zes op. Na afloop noemen jullie ze op om te horen wie dezelfde heeft en wie er andere heeft. De leerkracht kiest drie leerlingen uit om ze op het bord te schrijven. Na afloop controleer je of de juiste spelling is gebruikt. Welke klinkervriendenparen kom je tegen?

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les?

Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken?

Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

Een schat aan woorden deel 4

JE LEERT

- tien nieuwe woorden kennen en gebruiken in zinnen;
- veertig woorden op alfabetische volgorde te plaatsen.

INFORMATIE

In les 2, 10 en 18 heb je je woordenschat telkens uitgebreid met tien woorden. In deze les komen er tien nieuwe woorden bij. Je moet weten wat ze betekenen en hoe je ze kunt gebruiken. Je schat aan woorden wordt groter, je bent dus rijker aan het worden.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

In de volgende tekst staan sommige woorden vetgedrukt, maar er zijn een paar letters verdwenen. Zoek welke letters er zijn verdwenen. Schrijf dan het hele woord op. Schrijf de woorden onder elkaar, met een regel ertussen.

Tekst

De Dag van de Aarde wordt ieder jaar gevierd op 22 april.

Deze dag herinnert ons eraan dat jij en ik en iedereen het **__lieu** kunnen beschermen.

Het milieu is ons **__zamenlijke** huis.

Mensen **__eral** ter wereld hebben **__rschillende** manieren om de Dag van de Aarde te vieren. **S__mige** groepen planten bomen of verzamelen afval.

In meer dan 190 landen over de hele wereld zijn er dan **__tiviteiten** en vieringen.

Ook in Suriname worden verschillende activiteiten **on__ikkeld** zoals **__hoonmaakacties** in buurten en het planten van bomen.

Jij en ik en alle mensen samen leven in het milieu. De **__menleving** vindt milieubescherming belangrijk.

Jouw school heeft **__arschijnlijk** een Dag van de Aarde-programma. Fijne Dag van de Aarde!

De leerkracht laat op het bord zien wat de volledige woorden zijn.

OPDRACHT 2

Schrijf elk woord op een aparte woordkaart op. Op de voorkant schrijf je het woord, op de achterkant in niet meer dan vier woorden de betekenis.

OPDRACHT 3

Hieronder staan tien betekenissen van de woorden, door elkaar. Zoek de juiste betekenis van elk woord. Schrijf die betekenis op, achter de woorden die je bij opdracht 1 hebt genoteerd.

- acties, daden, dingen die mensen doen
- alles wat invloed heeft op het leven van planten, dieren en mensen
- bedacht en uitgevoerd
- dat we met elkaar hebben

- e) de gemeenschap van mensen, de maatschappij
- f) een in het groot georganiseerde opruiming
- g) een paar soorten
- h) ik denk dat het echt waar is
- i) niet allemaal, maar een paar
- j) op bijna alle plaatsen

Kijk op het bord of je de opdracht goed gemaakt hebt.
Verbeter je fouten.

OPDRACHT 4

Schrijf de juiste betekenis achter op iedere woordkaart.

Schrijf uit de tekst van opdracht 1 de zin met dit woord erin ook op. Schrijf dit woord met een andere kleur.

Laat je duopartner jouw antwoord nakijken. Controleer het antwoord van je duopartner. De leerkracht laat op het (Digi)bord het juiste antwoord zien.

TERUGKIJKEN

Welke woorden waren nieuw voor je?

Welke woorden had je eerder gezien, maar kende je de betekenis er niet van?

Welke woorden kende je al?

Wie ben ik/Wie ben jij?

JE LEERT

- jezelf beter kennen;
- je leert stil te staan bij wie je bent;
- je leert je eigen gedachten, gevoelens en bedoelingen onder woorden brengen;
- je leert beter naar elkaar te luisteren.

INFORMATIE

De les gaat over 'wie ben ik/Wie ben jij?'. Het beeld dat je over jezelf hebt en elkaar. En elkaars afkomst, cultuur, religie. Het thema zelf gaat over eenheid. Om een eenheid te kunnen vormen is het belangrijk om eerst te weten 'WIE JIJ ZELF BENT' en 'WELKE ROL' jij inneemt in deze klas/ op onze school/ familie/ samenleving.

In les 16 zijn we uitvoerig ingegaan op de diverse gespreksvormen. En les 23 hebben we het kringgesprek uitvoerig behandeld. Bij een kringgesprek zitten de leerlingen samen met de leerkracht in een gezamenlijke kring, waar iedereen elkaar kan zien. Jij als leerling bent aan het woord en jij staat centraal.

In deze les gaan we dieper en bewuster in om te ontdekken en te leren omschrijven wie jezelf bent en wat belangrijk voor jou is in het leven. Je leert je eigen identiteit nog uitgebreider kennen.

OPDRACHT 1

Het kringgesprek van deze les gaat over jezelf gaat en over wat jij belangrijk vindt in jouw leven.

Geef individueel antwoord op de volgende vragen.

Je krijgt even de tijd om over de vraag na te denken.

- O Waar woon je? Welke district? Welke wijk?
- O Welke godsdienst heb je?
- O Wat is je favoriete voetbalclub?
- O Wat is je lievelingsgerecht?
- O Wat zijn je hobby's?
- O Wat doe je graag als op school bent?

Als iedereen deze vragen beantwoord heeft, wordt het gesprek gevoerd tussen 5 leerlingen.

OPDRACHT 2

Heb je woorden gehoord die je niet kent? Zoek dan betekenis van de woorden op internet en schrijf de betekenis achter het woord.

Antwoorden

.....:

.....:	_____
.....:	_____
.....:	_____
.....:	_____
.....:	_____

THEMA

2

Vrije tijd

1

Een nieuw thema

JE ONDERZOEKT

- welke onderwerpen in het thema behandeld worden.
- welke onderwerpen je leuk lijken en welke minder.

INFORMATIE

Thema 2 gaat over vrije tijd. Dat is de tijd die je niet naar school gaat of andere verplichtingen doet. Vrije tijd is de tijd die je helemaal zelf kunt besteden aan de dingen die jij leuk vindt. Dat kan zijn met sporten of met je familie op vakantie gaan, maar dat kan ook zijn dat je lekker televisiekijkt en je favoriete serie volgt.

De lessen in dit thema zijn afgestemd op het onderwerp Vrije Tijd.

OPDRACHT 1

1. Blader het thema door. Welke lessen vallen je als eerste op? Waarom zijn die je opgevallen?
2. Als je de plaatjes ziet, welke plekken ken je en ben je daar al eens geweest?

OPDRACHT 2

1. Welke onderwerpen lijken je leuk in dit thema? Waar zou je graag mee aan het werk willen?
2. Welke lessen zien er moeilijk uit voor jou? Wat lijkt je daar moeilijk aan?

TERUGKIJKEN

Heb je zin om met dit thema aan het werk te gaan?

2 Een schat aan woorden deel 5

JE LEERT IN DEZE LES

- tien nieuwe woorden kennen en gebruiken in zinnen,
- dat er soms een woord bestaat met de tegenovergestelde betekenis,
- deze woorden op alfabetische volgorde te plaatsen.

INFORMATIE

In thema 2 krijg je nieuwe woorden te leren. Je moet weten wat ze betekenen en hoe je ze kunt gebruiken. Soms kun je een nieuw woord beter onthouden als je weet wat een ander woord is dat het tegenovergestelde betekent.

Per les zijn het tien nieuwe woorden. Aan het eind van dit jaar heb je meer dan driehonderd nieuwe woorden geleerd. Je schat aan woorden is dan groter, je bent dan dus rijker geworden.

De woorden die je leert bij woordenschat gebruik je allemaal voor je eigen woordenboek.

OPWARMER

Tegenovergesteld woord

Ga in een kring staan, met de neus naar binnen gekeerd. In het midden staat de leerkracht. De leerkracht kijkt je aan, zegt je naam en geeft je een woord. Jij zegt een woord dat het tegenovergestelde betekent. Bijvoorbeeld als de leerkracht 'werken' zegt, dan zeg jij 'uitrusten' of 'slapen' of 'luieren'.

De leerkracht geeft iedere leerling een beurt.

Je hebt gemerkt dat het soms gemakkelijk is een tegenovergesteld woord te vinden. Het kan gebeuren dat je een woord vindt dat een beetje het tegenovergestelde betekent. Het kan ook dat je een paar woorden nodig hebt om het tegenovergestelde te zeggen. Soms vind je verschillende woorden die het tegenovergestelde kunnen betekenen. Bijna altijd is er wel een tegenovergesteld woord te vinden.

Opdrachten

De opdrachten 1, 2 en 3 maak je individueel. Bij opdracht 4 werk je samen met een klasgenoot.

OPDRACHT 1

In de volgende tekst staan sommige woorden vetgedrukt, maar er zijn een paar letters verdwenen. Zoek welke letters zijn verdwenen. Schrijf dan het hele woord op. Schrijf de woorden onder elkaar, met een regel ertussen.

Tekst

Daada is kampioen in het gooien van de **boem__ang**.

Ronnie is **so_ber**. Hij weet niet waar Zaza, zijn hond is.

Vannacht lag hij **ru__eloos** in bed en fantaseerde hoe Zaza vrolijk op en neer sprong en **__ispelde** met haar staart.

Toen Ronnie vanochtend **rondd__ide** en zelfs geen spoor van zijn Zaza kon vinden, had Daada voorgesteld om naar de speeltuin te gaan en haar boemerang te slingeren voor een beetje **re__eatie**.

Ronnie had met te__enzin ingestemd om met Daada mee te gaan, ondanks dat zijn gedachten bij Zaza zijn.

“Zaza komt echt wel terug”, zei Daada terwijl ze Ronnie de boemerang **over_andigde**. Zaza was wel vaker een paar dagen weg van huis. Ronnie wist dat zijn hond dat fijn vond. Hij vertrouwde op de goede neus van haar en op haar **__orzettingsvermogen**, om de weg naar huis te vinden. Door dit vertrouwen werd Ronnie rustig. Hij was zeker van de **teru__eer** van Zaza.

Je mag in les 3 van (Begrijpend lezen) zoeken naar de woorden en hun juiste spelling. De leerkracht laat op het schoolbord zien wat de volledige woorden zijn.

OPDRACHT 2

Schrijf elk woord op een aparte woordkaart op.
Leg die kaarten naast elkaar op alfabetische volgorde.

Maak een kleine tekening of schets wat het woord betekent of voorstelt. Je mag maximaal twee woorden gebruiken en die bij je tekening zetten.

De kaartjes verzamel je na afloop en je gebruikt ze in je woordenboek.

OPDRACHT 3

Hieronder staan tien betekenissen van de woorden, door elkaar. Zoek de juiste betekenis van elk woord. Schrijf die betekenis op, achter de woorden die je bij opdracht 1 hebt genoteerd.

- a) de staart van links naar rechts bewegen
- b) de kracht om vol te houden
- c) weer naar het beginpunt gaan
- d) ontspanning
- e) verdrietig, met trieste gevoelens
- f) gebogen stuk hout dat terug komt als je het werpt
- g) dwalen of lopen zonder doel
- h) wat je niet wil doen, toch doen
- i) geven in de hand van iemand
- j) zonder rust te vinden

Kijk op het schoolbord of je de opdracht goed gemaakt hebt. Verbeter je fouten.

OPDRACHT 4

Als laatste ga je met een klasgenoot ‘tegenovergestelde woorden’ spelen. Leg de kaartjes (behalve het kaartje met boemerang) met de plaatjes naar boven op tafel. Om de beurt noem je een tegenovergestelde van een van de woorden. Als je medeleerling het goed heeft, mag hij het kaartje pakken. Degene die het eerste 11 kaartjes heeft, heeft het spel gewonnen.

Let op: ieder woord ligt dus dubbel op tafel. Als er al een woord genoemd is en het kaartje is al weg moet je dus een ander woord bedenken. Bijvoorbeeld ‘rusteloos’ kan zijn ‘rustig’ maar ook ‘relaxed’.

TERUGKIJKEN

Welke woorden waren nieuw voor je?
Welke woorden had je eerder gezien, maar je kende de betekenis ervan niet?
Welke woorden kende je al?

JE LEERT

- een tekst globaal te lezen om de hoofd- en bijzaken te vinden.

INFORMATIE

Om teksten te lezen en te begrijpen, kun je verschillende strategieën gebruiken. Een strategie betekent in deze les een bepaalde manier van lezen.

In het onderstaande overzicht zie je een aantal strategieën. We gaan ze allemaal een keertje oefenen.

Strategie	Leesdoel	Aanpak
Oriënterend lezen	Vaststellen of een tekst te gebruiken is of niet. Oriënterend lezen doe je meestal vrij snel, je leest niet de hele tekst.	Je kijkt naar: • de titel • de inleiding • de inhoudsopgave als die er is • de koppen en tussenkoppen • de naam van de schrijver, is die al bekend en wat heeft hij nog meer geschreven wat je kon gebruiken?
Globaal lezen	Het vinden van de hoofdzaken (en de bijzaken)	Je leest: • de eerste alinea • de laatste alinea • de eerste zin van iedere alinea • de laatste zin van iedere alinea
Intensief lezen	De hele tekst goed begrijpen	Je: • leest de hele tekst • zoekt de betekenis van moeilijke woorden • vindt de verbanden in de tekst (wie heeft met wat te maken?) • omschrijft in eigen woorden het onderwerp van het verhaal • herkent de hoofdgedachte van de tekst

Zoekend lezen	Het vinden van bruikbare informatie en antwoorden op vragen	Je let op: - feiten en jaartallen - vet en <i>cursief</i> gedrukte woorden - opsomming van rijtjes
---------------	---	---

Tijdens deze les oefenen we alleen de strategie *globaal lezen*.

OPDRACHT 1

Lees de onderstaande tekst globaal. Spiek nog even in het schema waar je op let en wat je doet tijdens globaal lezen.

Alinea 1. ‘Alles vindt een manier om bij je terug te komen, Ronnie, net als deze boemerang,’ zei Daada met zijn arm naar achteren gebogen om het gebogen stuk hout in de lucht te gooien. ‘Dat is een hoop onzin’ zei Ronnie neerslachtig. ‘Zaza zal nooit bij me terugkomen, net zoals die boemer nooit bij me terugkomt, Daada.’

Alinea 2. Het is vakantie en het zou een leuke tijd moeten zijn voor Ronnie. Maar hij verveelt zich en voelt zich mistroostig. Ronnie was de hele week bezig geweest met het zoeken zijn hond Zaza. ‘s Nachts, terwijl hij rusteloos in bed lag, dacht Ronnie na over hoe hij Zaza getraind had om bij hem in de buurt te blijven. Zaza was zijn beste vriendin. Zij leek zelfs te weten hoe Ronnie zich voelde. Als hij in een sombere bui was, ging ze met haar kop op zijn schoot liggen. Als hij zich gelukkig was, sprong ze vrolijk op en neer en kwispelde met haar staart.

Alinea 3. Toen Ronnie de hele zaterdagochtend ronddoolde en zelfs geen spoor van zijn Zaza kon vinden, zei Daada: ‘Kom op, Ronnie. Laten we naar het park gaan en mijn boemerang slingeren voor een beetje recreatie. ‘Alsof een boemerang slingeren voor mij recreatie is’, dacht Ronnie. Natuurlijk is het leuk voor Daada. Hij is kampioen boemerang slinger.

Alinea 4. Het maakt niet uit hoe vaak Daada het me heeft laten zien. Hij wilde nooit gaan waar ik wilde. Tot Daada’s frustratie want die wilde dat ik ook een kampioen boemerang zou worden. Dus stemde Ronnie er met tegenzin mee om met Daada mee te gaan, ondanks dat zijn gedachten bij Zaza zijn. ‘Bekijk deze worp.’ Daada slingerde de boemerang de lucht in. Die draaide omhoog, omhoog, omhoog in de lucht en werd een stipje aan de horizon, en toen, alsof Daada een vliegtuig met afstandsbediening aan het werk was, veranderde hij van koers en vloog terug en vloog naar binnen om een paar meter van zijn voeten te landen. ‘Hij komt altijd bij je terug,’ zei Ronnie met een gebrek aan enthousiasme. Maar dat gebeurt niet met mij. Net zoals Zaza waarschijnlijk nooit meer terug zal komen.’

Alinea 5. ‘Ik zou niet zo snel opgeven,’ zei Daada terwijl ze de boemerang overhandigde. ‘Probeer het, ‘misschien is vandaag je geluksdag. Denk aan wind, hoogte, overstap, draaiing, hardheid.’ Ronnie fluisterde Daada’s trainingszang, terwijl hij de boemerang nam, de omgeving controleerde om er zeker van te zijn dat het helder was en gooide de boemer in de lucht. Maar in plaats van de ruimte in te vliegen, viel die direct op de grond. ‘Blijf oefenen,’ drong Daada aan. ‘Het vereist doorzettingsvermogen, maar als je het eenmaal doorhebt, dan weet je het voor de rest van je leven’. Ronnie nam de boemerang

in zijn rechterhand en probeerde het opnieuw, en opnieuw. Elke keer probeerde hij Daada na te doen. Maar elke keer viel de boemerang op de grond zonder een kans van vliegen en terugkeer.

Alinea 6. Ronnie keek de boemerang boos aan en zei: "Nog één poging, boemer, en dat is de laatste keer dat ik mijn tijd met je verspil, terwijl ik Zaza naar zou moeten zoeken". Hij gooide de boemerang in de lucht. Hij ging omhoog en kwam recht naar beneden aan de voeten van Olaf, het gemeenste kind in de klas van Ronnie.

Alinea 7. "Wat is het grote idee om een stok naar mij te gooien?" zei Olaf, terwijl hij zijn vuist balde. "Het is geen stok. Het is een boemerang." Ronnie dwong een glimlach dat niet beantwoord werd. "Wat is een boemerang?" Vroeg Olaf met nog steeds gebalde vuisten. "Dat is een stok die je gooit en hij komt naar je terug." legde Ronnie uit. "Oh, ja? Laat het mij eens zien!"

Ronnie wist dat het hem tot nu toe niet was gelukt, dus zocht hij snel naar Daada. Maar Daada had een schaduwrijke plek onder een boom gevonden en lag daar met zijn hoed op zijn gezicht, snurkend. "Uh nou uh, het enige dat je hoeft te doen is die in de lucht gooien en hij komt terug." stamelde Ronnie. "Waarom probeer je het niet?" "Jij gaat eerst!" Olaf knee zijn vuist harder vast. "Oké!" zei Ronnie, terwijl hij een manier probeerde te vinden om uit het dilemma te komen. Hij wist dat Olaf volgende week, als school begint, het hele verhaal aan iedereen op school zou gaan vertellen. Hij wist ook hoe de jongens hem zouden plagen en hoe de meisjes zouden giechelen.

Alinea 8. Maar dan, als hij de boemerang niet zou gooien, zou hij eindigen met de vuist van Olaf in zijn gezicht, en dat zou net zo erg of erger zijn. Hij had geen andere keuze dan het te proberen. Mocht dit maar zijn geluksmoment zijn! Ronnie greep de boemerang en zorgde ervoor dat hij hem aan één uiteinde vasthield, precies zoals Daada hem had laten zien. Hij wees het andere uiteinde omhoog en weg van hem. Hij richtte. Zijn hart klopte. Zijn hand trilde en zijn handpalm was bezweet. Hij haalde diep adem, probeerde zich te ontspannen en smeekte zachtjes: "Deze keer, boemerang, kom alsjeblieft terug."

Na veel voorbereiding zwaaide Ronnie uiteindelijk de boemerang, liet hem in de lucht los en sloot zijn ogen.

Alinea 9. Toen Ronnie één oog durfde te openen, draaide de boemerang door de lucht. Hij wiebelde maar een beetje, en toen begon de boemerang tot zijn verbazing soepel te varen, omhoog te vliegen omhoog, omhoog voorbij de hoogste boom, alsof Daada het had gegooid.

"Wauw!" zei Olaf. "Wauw!" zei Ronnie, terwijl zijn beide ogen wijd opensprongen. "Kijk, hij buigt rond en komt terug." schreeuwde Olaf. "Ja, dat is zo." zei Ronnie. Hij kon nauwelijks geloven dat dit niet zijn verbeelding was. De boemerang was van koers veranderd en ging zeker terug. Het landde slechts een paar meter van hun voeten en Ronnie staarde verwonderd.

"Dat is netjes." zei Olaf. Ronnie merkte dat hij zijn vuist niet meer balde.

Alinea 10. 'Heet je niet Ronnie?' "We zitten samen in de klas."

Ronnie knikte verlegen. "Kun je me laten zien hoe ik die boemerang zo kan leren gooien?" "Misschien," zei Ronnie. "ik laat die truc alleen aan mijn vrienden zien."

"Misschien kunnen we vrienden zijn," zei Olaf vrij rustig, op een manier die hij nog nooit eerder met Ronnie had gesproken. 'Wil je morgen na school in het park afspreken?'

"Oké." glimlachte Ronnie, en deze keer kreeg hij een glimlach terug.

'Je had het moeten zien,' schepte Ronnie op tegen Daada op weg naar huis, 'die boemerang zweefde hoog als een valk en draaide zich toen om en kwam meteen weer bij me terug.'

Alinea 11. "En kijk wie er nog meer is teruggekomen," zei Daada, terwijl ze het voorpad van het huis opliepen. "Woef, woef!" Zaza rende kwispelend naar Ronnie toe. Ronnie knuffelde met Zaza en knipoogde naar Daada. "Alles vindt een altijd manier om bij je terug te komen, nietwaar Opa?"

Vragen:

1. Waar gaat de tekst over? Wat zijn de hoofdzaken van deze tekst? Noem er 3.
2. Hoe heten de hoofdpersonen? (1 hoofdpersoon is geen persoon)?
3. Hoe heten de bij-personen?

OPDRACHT 2

Bedenk een titel voor het verhaal en bedenk de titels voor de alinea's.

OPDRACHT 3

Wat zou je kunnen leren van dit verhaal?

TERUGKIJKEN

Wat vond je van deze manier van lezen?

4

Zelfstandige naamwoorden

JE LEERT

- wat zelfstandige naamwoorden zijn;
- welke zelfstandige naamwoorden met hoofdletters worden geschreven;
- voor welke zelfstandige naamwoorden je geen lidwoorden kan plaatsen.

INFORMATIE

Zelfstandige naamwoorden geven een naam aan:

- mensen (agent, verpleegster, man....)
- dieren (hond, poes, vogel...)
- planten (bloem, boom, cassave...)
- dingen (pen, lepel, auto...)
- gevoelens (liefde, angst, honger...)

Je kunt er vaak een lidwoord voor zetten. Bv. de agent, de hond, de bloem, de pen en de liefde.

Eigennamen zijn zelfstandige naamwoorden die verwijzen naar:

- personen (Damaru, Justin Bieber, Byonce,...)
- continenten, straten, steden, rivieren, plaatsen (Zuid-Amerika, Paramaribo, Keizerstraat, Suriname rivier, Powakka...)
- kerkelijke of andere feestdagen (Kerstmis, Pasen, Nieuwjaar....)

Let op: een eigennaam schrijven we met een hoofdletter.

In les 20 van thema 1, heb je geleerd dat er voor zelfstandige naamwoorden meestal lidwoorden gezet kunnen worden. Wanneer moet je **geen** lidwoorden voor zelfstandige naamwoorden plaatsen?

1. Bij namen van mensen: Kevin en niet de Kevin. Je kan alleen een lidwoord plaatsen, als er twee Kevins op school zitten. Bv. De Kevin, die in groep 8 zit.
2. Bij namen van continenten, landen en steden: Suriname is Suriname, niet de Suriname, het Suriname of een Suriname (dan zouden er meer Surinames zijn). Zuid-Amerika is Zuid-Amerika (de, het of een Zuid-Amerika kan niet).
3. Bij namen van bedrijven: niet de of het Telesur, maar Telesur.
4. Bij kerkelijke of andere feestdagen: Kerstmis, Pasen.

OPDRACHT 1

Onderstreep de zelfstandig naamwoorden.

- 1: Heb je een nieuwe fiets gekocht?
- 2: Ga jij naar Groningen?
- 3: Ik stap in de bus.
- 4: Mukesh loopt daar.
- 5: Wie is de nieuwe juffouw?
- 6: Ik vind kool vies.

- 7: Het meisje danst prachtig.
- 8: Ik ken alle namen.
- 9: Ik houd erg van muziek.
10. Amimba eet graag vis.

OPDRACHT 2

Zet een rechthoek om de zelfstandig naamwoorden. Er kunnen meerdere zelfstandig naamwoorden in één zin zijn.

1. Phoebe woont in Nickerie.
- 2: Sabrina en Rick hebben de toets goed gemaakt.
- 3: In de winkel praat vader met de winkelier.
- 4: Wat ga jij doen als activiteit met je klas?
- 5: Mijn nieuwe bal zet ik altijd in mijn kamer.
- 6: Joelle had de voetbalwedstrijd gewonnen.
- 7: Shane kreeg een compliment van de meester.
- 8: Heb jij je nieuwe schrift op de tafel van de juf gelaten?
- 9: Dionne heeft veel informatie op de website gevonden.
- 10: Aan de Henk Arronstraat staat de Surinaamsche Bank van Suriname.

OPDRACHT 3

Onderstreep de zelfstandige naamwoorden in de volgende zinnen.

1. Mensen overal ter wereld hebben verschillende manieren om Dag van de Aarde te vieren.
2. Sommige groepen planten bomen of verzamelen afval.
3. In sommige steden hebben ze optochten.
4. Dag van de Aarde gaat niet alleen over schone lucht om te ademen.
5. Het gaat ook over zoetwater om te drinken.
6. Over open ruimtes waar iedereen van kan genieten.
7. Dag van de Aarde kan helpen de wereld te beschermen.

TERUGKIJKEN

Noem 2 dingen die je vandaag hebt geleerd.

JE LEERT

- een tekst veranderen van tegenwoordige tijd naar verleden tijd en van verleden tijd naar tegenwoordige tijd.

INFORMATIE

Weet je het nog hoe je werkwoorden van de tegenwoordige tijd naar de verleden tijd omzet?

Als je zinnen verandert van tijd, verander je alleen de werkwoorden. Werkwoorden zijn de doe-woorden. Ze zeggen iets over wat er gebeurt. Een heel werkwoord herken je aan –en achter het woord. Bijvoorbeeld lopen, zwemmen, spelen, zingen, eten, dansen, springen, voetballen, doen, hebben, geven, en dergelijke. Het werkwoord *zijn* is een uitzondering. Je weet vast nog wel het verschil tussen zwakke en sterke werkwoorden. De zwakke werkwoorden veranderen niet van klank als de tijd verandert.

Voorbeelden:

Tegenwoordige tijd	Verleden tijd
Fietsen	Fietsten
Koken	Kookten
Raken	Raakten
Rennen	Renden
Schaken	Shaakten
Spelen	Speelden
Voetballen	Voetbalden

Sterken werkwoorden veranderen *wel* van klank als je de tijd verandert.

Tegenwoordige tijd	Verleden tijd
Denken	Dachten
Drinken	Dronken
Eten	Aten
Kijken	Keken
Lezen	Lazen
Lopen	Liepen
Zingen	Zongen

OPDRACHT 1

Lees de onderstaande tekst, en zet de tekst om naar de verleden tijd.

Tekst

Titel: Sneeuw in Suriname

Mijn oom Arie komt uit Nederland. Hij is getrouwd met de zus van mijn moeder, tante

Dorothea. Ze wonen in Paramaribo. Oom Arie woont al meer dan 20 jaar in Suriname, zoveel houdt hij van het land en van mijn tante.

Als het winter wordt in Nederland, is het koud buiten. Soms ligt er sneeuw en ijs. In Suriname kennen we dat natuurlijk niet, want het is er altijd veel warmer dan 20 graden. Maar als het in Nederland winter wordt, zegt mijn oom Arie dat hij op een slee door de sneeuw wil rijden. Mijn tante Dorothea zegt dan altijd dat dit niet kan.

Samen met mijn broertjes en zusjes maken we een verrassing voor oom Arie. Als het weer winter is in Nederland maken we een ijsbaan voor onze oom. In onze achtertuin! Dit doen we met een groot stuk zeil. Dat smeren we in met zeep en spuiten er water op. De belletjes lijken net op echte sneeuw. Als slee gebruiken we een houten plank. Daar maken we een touw aan vast, dan kun je de slee trekken. Samen met mijn broertjes en zusjes proberen we het uit, en door de zeep glijdt de slee heel goed.

Dan roepen we oom Arie, en we zeggen hem dat hij een muts op moet doen. Als hij onze 'ijsbaan' ziet, begint hij hard te lachen. Oom Arie gaat op de slee zitten, en wij duwen hem over de baan. Dan moet oom Arie ook duwen en zo gaan we om de beurt over de baan.

OPDRACHT 2

Geef aan welke werkwoorden uit het verhaal sterke werkwoorden zijn, en welke werkwoorden zwakke werkwoorden zijn. Dit kun je pas doen nadat je de werkwoorden in de verleden tijd gezet hebt.

Als werkwoorden vaker dan een keer voorkomen in de tekst, dan hoe je het maar een keer op te schrijven.

OPDRACHT 3

Kies 2 sterke werkwoorden en 2 zwakke werkwoorden.

Vul het volgende rijtje in voor de tegenwoordige tijd en de verleden tijd van elk werkwoord dat je hebt gekozen:

Ik
Jij
Hij
Wij
Jullie
Zij

Hele werkwoorden (zwak):

1. Maken
- 2.
- 3.

	TT	VT	TT	VT	TT	VT
Ik	maak	maakte				
Hij	maakt	maakte				
Jij	maakt	maakte				
Wij	maken	maakten				
Jullie	maken	maakten				

Zij	maken	maakten				
Hele werkwoorden (sterk): 1. Komen 2. 3.						
	TT	VT	TT	VT	TT	VT
Ik	kom	kwam				
Hij	komt	kwam				
Jij	komt	kwam				
Wij	komen	kwamen				
Jullie	komen	kwamen				
Zij	komen	kwamen				

TERUGKIJKEN

Leg in je eigen woorden uit wat het verschil is tussen sterke en zwakke werkwoorden. Wat vond je van deze les? Wat vond je het leukst?

6

Een toerist welkom heten

JE LEERT

- een toerist in verschillende talen verwelkomen.

INFORMATIE

Meneer Karofadi is beheerder van het vakantiepark 'Cola krikri'. Op het park werken nog twintig andere mensen. Zij houden het park netjes, letten op de veiligheid, verkopen eten aan de bezoekers, enzovoort. Ze vinden het fijn als het park veel gasten heeft. Elk jaar komen er ook buitenlandse toeristen naar het park. Meneer Karofadi en zijn team hebben borden met 'Welkom' in verschillende talen bij de ingang van het park geplaatst. "We moeten toeristen laten weten dat ze welkom zijn in ons land," zegt meneer Karofadi. "Als ze het leuk vinden, vertellen ze het aan anderen. Dat is goede reclame voor Suriname."

[Illustrator: afbeelding van de ingang van het park waar bordjes met WELKOM, WELCOME, BIENVENIDOS, BIENVENUE, BEM-VINDA staan.]

OPDRACHT 1

Toeristen willen graag meer weten van het land waar ze op vakantie zijn. Ze willen ook iets kunnen zeggen in de taal van de lokale mensen. Maak een tekening met het woord WELKOM in de talen van de toeristen en in de talen van de leerlingen in de klas.

OPDRACHT 2

Spreek zachtjes voor jezelf de woorden op je tekening uit. Probeer ook te onthouden welk woord bij welke taal hoort. Leg je tekening met de tekst naar beneden op je tafel.

TERUGKIJKEN

Hang je tekening aan de waslijn. Welke tekeningen zijn netjes en creatief? Welke tekeningen zijn slordig en hebben foutjes? Na bespreking van de tekeningen mag je jouw tekening in je portfolio bewaren.

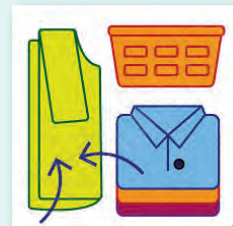
Me-time / Mijn tijd

JE LEERT

- een gesprek voeren en volgen;
- een goede luisterhouding aannemen;
- een gesprek opzetten;
- als luisteraar optreden in een gesprek.

INFORMATIE

Ben je bekend met de betekenis van 'Me-time' / 'Mijn tijd'? 'Me-time' letterlijk vertaald 'Mijn tijd', is de tijd die je overhebt om dingen te doen voor jezelf. De tijd na schooltijd, het maken van je huiswerk en na je taken in huis zoals vegen en borden wassen. Kinderen tussen de 7 en 12 jaar moeten naar school om te voldoen aan de leerplicht. (**Leerplicht**= je bent verplicht op school les te volgen).

Me-time is de vrijheid om je eigen tijd in te mogen delen. Met goedkeuring van je mama en papa natuurlijk. Vandaag de dag is de druk van het leven in de wereld erg hoog, ten opzichte van vroeger. Het tempo licht veel hoger, hierdoor raken mensen overspannen in plaats van ontspannen.

Hoe plan ik tijd voor mezelf in?

Plan je me-time in! We weten allemaal hoe we de agenda moeten gebruiken om je huiswerk in te plannen. Als je het huiswerk niet bijhoudt, bestaat er een kans dat je het vergeet en het er gewoon niet van komt. Dus wees correct en plan de afspraken met jezelf in.

Afspraken met de muzikleraar, de zwemschool, de voetbalclub. Stel niets uit en schrijf het op in je eigen agenda en plan het in. Ga nuttig met je tijd om.

[Afbeelding niet definitief: weekplanner]

Informatie

De spelregels en groepsrollen

Bij elke groepsopdracht gelden er regels ook bij deze groepsopdracht binnen het groepsgesprek.

De regels zijn als volgt:

- als iemand aan het woord is luistert iedereen aandachtig naar elkaar;
- als je een vraag wil stellen, steek je netjes je vinger op;
- niet voor je beurt praten;
- niet door elkaar praten;
- toon respect als iemand aan het woord is;
- luister aandachtig.

De groepsrollen zijn als volgt:

- de voorzitter houdt orde in de groep;
- de tijdsplanner houdt de tijd in de gaten;
- de verslaggever vat alles samen en houdt het bij op schrift;
- de luisteraar luistert aandachtig en schrijft de vragen tussendoor op.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Heb je gehoord over de 'Me-time' of vertaald naar 'mijn tijd'?

- ☐ Ja
☐ Nee

OPDRACHT 2

Een leerling krijgt de beurt om de informatie tekst nog een keer hardop voor te lezen. De anderen luisteren aandachtig.

OPDRACHT 3

Geef aan hoe jij jouw 'Me-time' invult.

OPDRACHT 4

Staan er woorden in de informatietekst of in de uitleg die je niet kent? Zoek de betekenis van de onderstaande woorden op internet/ in een woordenboek, en schrijf de betekenis achter het woord.

.....: _____

.....: _____

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd deze les?

Hoe kun je de informatie van deze les gebruiken tijdens andere lessen?

De 5 W-vragen

JE LEERT

- het onderwerp van je tekst op te schrijven voordat je een tekst schrijft,
- 5 W-vragen te formuleren voordat je een tekst gaat schrijven.

INFORMATIE

In les 16 van thema 1 heb je geleerd dat je eerst moet weten waarover je de tekst gaat schrijven. Dit noem je het onderwerp van je tekst.

Wanneer je een mooie tekst hebt geschreven, is het leuk als de mensen om je heen jouw tekst ook begrijpen. Daarom is het belangrijk dat de tekst duidelijk is. Om ervoor te zorgen dat de tekst alle belangrijke informatie bevat, mag je zelf 5 vragen bedenken die beginnen met de letter de volgende woorden met een 'W':

- **Wie?**
- **Wat?**
- **Waar?**
- **Wanneer?**
- **Waarom?**

Je ziet dat het rijtje van de vier W-vragen is uitgebreid met een vijfde: Waarom. Deze vraag geeft antwoord op de vraag met welke reden iets gebeurt of gebeurd is. Door de 'waarom' vraag te stellen ga je iets verder dan alleen de feiten. Je zal de tekst nu ook moeten begrijpen.

Deze 'W' vragen kun je makkelijker onthouden, omdat ze allemaal met de letter 'W' beginnen.

Geef antwoord op de vragen zodat je alle belangrijke informatie hebt verzameld. In Les 16 en les 24 heb je geleerd hoe je correcte zinnen kunt maken van je antwoorden.

OPDRACHT 1

De leerkracht leest een stukje tekst voor. Luister goed naar de tekst. Noteer in je schrift de antwoorden op de volgende vragen:

- Wie.....
- Wat vindt die persoon leuk om te doen in zijn/haar vrije tijd?
- Waar gaat die persoon graag naartoe in zijn/haar vrije tijd?
- Wanneer gaat die persoon dat meestal doen?
- Waarom vindt die persoon dat leuk om te doen?

OPDRACHT 2

Stel je voor: je gaat aan iemand vragen wat zijn/haar hobby is. Voordat je dat gaat doen, schrijf je eerst het onderwerp op. Daarna bedenk je de 5 W-vragen. Schrijf de 5 W-vragen die je kunt stellen aan die persoon in je schrift.

Begin met: Wie-Wat-Waar-Wanneer-Waarom

OPDRACHT 3

Geef nu zelf antwoord op de 5 W-vragen die je hebt opgeschreven bij opdracht 2. Noteer de antwoorden achter de vragen.

TERUGKIJKEN

- Ik kan het onderwerp van mijn tekst opschrijven.
- Ik ken de 5 W-vragen.
- Ik kan zelf 5 vragen formuleren die beginnen met: wie-wat-waar-waarom-wanneer.
- Ik weet waarom ik de 5 W-vragen nodig heb voor het schrijven van een tekst.

9

Woorden langer maken door toevoeging

JE LEERT

- hoe je woorden aan het eind langer maakt door er enkele letters aan toe te voegen;
- het verschil tussen een woordpaar (voet-bal) en een staartwoord (zenuw-achtig);
- wat een petwoord is (anti-koloniaal).

INFORMATIE

Van het woord 'moeder' kun je een ander woord maken dat met moeder begint, zoals bijvoorbeeld 'moederlijk'.

Aan het woord 'dank' kun je '-baar' toevoegen (dankbaar) en daaraan weer '-heid' (dankbaarheid). De letters die je toevoegt, hebben eigenlijk geen betekenis op zich, ze geven het nieuwe woord wel een iets andere betekenis.

Je kunt ook een 'pet' op het woord zetten. Je voegt voor aan het woord enkele letters toe. Kijk maar. Ondankbaar.

Als je uitgaat van bijvoorbeeld het woord 'moeder' en je voegt daar 'melk' aan toe, dan heb je weliswaar een nieuw woord, maar 'melk' is al een bestaand woord. In dit geval heb je een woord samengesteld uit twee woorden. In deze les gaan we uit van pet- en staartwoorden.

OPWARMER

Let-ter-greep-spel. Kies als klas/groep twee leerlingen uit die bij de lettergreepbordjes gaan staan. Wanneer jullie de lettergrepen allemaal naast en onder elkaar op het bord hebben staan, dan bedienen die twee leerlingen het schuiven en plakken van de lettergrepen. Om de beurt mag een leerling uit de klas zeggen welke lettergrepen met elkaar een woord vormen. Het kunnen twee lettergrepen zijn of meer dan twee. Als iedere leerling een beurt heeft gehad, krijgen de twee leerlingen die de bordjes hebben samengevoegd ook een beurt.

Opdrachten

Maak de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Schrijf de woorden die jullie gevormd hebben tijdens de opwarmer op, in de juiste spelling.

OPDRACHT 2

Staartwoorden maken, in de juiste spelling. Kies uit de toevoegingen -achtig, -baar, -heid, -isme en -lijk en vul in.

- ken-
- gemakke-
- ego-
- soepel-
- vrucht-
- over-
- kolonial-
- dier-
- dier- (een andere staart)

- j) meet-
- k) veilig-
- l) alfabet-

OPDRACHT 3

Staartwoorden maken, in de juiste spelling. Kies uit de toevoegingen -rijk, -schap, -wekkend en -zaam.

- a) vriend-
- b) belang-
- c) belang- (een andere staart)
- d) een-
- e) moei-
- f) water-
- g) indruk-
- h) burger-
- i) slaap-
- j) bedacht-
- k) fantasie-
- l) zwanger-

OPDRACHT 4

Petwoorden maken, in de juiste spelling. Kies uit de toevoegingen anti-, des-, dis- en inter-.

- a) -koloniaal
- b) -nationaal
- c) -kwalificatie
- d) -interesse
- e) -biotica
- f) -sonant
- g) -militarisme
- h) -slip
- i) -kundigheid
- j) -krediet
- k) -cultureel
- l) -harmonie

OPDRACHT 5

Petwoorden maken, in de juiste spelling. Kies uit de toevoegingen mis-, on-, over- en re-.

- a) -dragen
- b) -verstand
- c) -actie
- d) -ervaren
- e) -kraam
- f) -creatie
- g) -winneb
- h) -animatie
- i) -daad
- j) -commanderen
- k) -locatie

l) –buurvrouw

OPDRACHT 6

Alles door elkaar: pet- en staartwoorden. Kies uit de toevoegingen van opdracht 2, 3, 4 en 5.

- a) vriende-
- b) regen-
- c) -stylen
- d) meester-
- e) hindoe-
- f) -verhitten
- g) moei-
- h) -productie
- i) afhanke-

In les 17 en 25 verderop heeft deze opdracht een vervolg

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken? Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

10

Een schat aan woorden deel 6

JE LEERT

- tien nieuwe woorden kennen en gebruiken in zinnen.
- twintig woorden op alfabetische volgorde te plaatsen.

OPWARMER

Alfabetspel

Zet alle namen van alle kinderen in de klas op alfabetische volgorde. Doe dit eerst met de voornamen en daarna met de achternamen.

INFORMATIE

In les 2 van dit thema heb je je woordenschat uitgebreid met tien woorden. In deze les komen er tien nieuwe woorden bij. Je moet weten wat ze betekenen en hoe je ze kunt gebruiken. Je schat aan woorden wordt groter, je bent dus rijker aan het worden.

Deze les kijken we naar de eenentwintig medeklinkers in het alfabet.

B C D F G H J K L M N P Q R S T V W X Y Z

In ieder woord in het Nederlands komt tenminste 1 klinker voor. Zonder klinkers kun je geen goed Nederlands woord maken. De medeklinkers hoeven niet in ieder woord voor te komen, maar de meeste woorden bestaan uit klinkers én medeklinkers.

Woorden die bijvoorbeeld bestaan uit alleen maar klinkers zijn:

- aai
- ooi
- ui
- ei

Opdrachten

De opdrachten 1, 2 en 3 maak je individueel. Opdracht 4 maak je samen met een klasgenoot.

OPDRACHT 1

In de volgende tekst staan sommige woorden vetgedrukt, maar er zijn een paar letters verdwenen. Zoek op welke letters er zijn verdwenen. Schrijf dan het hele woord op. Schrijf de woorden onder elkaar, met een regel ertussen.

Tekst

Suriname heeft **sch**i__**er**ende watervallen en mooie plaatsen voor recreatie. White Beach heeft een **kun**s__**at**ig aangelegd strand. Overbridge is een **re**__**rt** en ligt ook aan de Surinamerivier. In dit resort zie je prachtige __**or**a en __**un**a.

Een ander resort is Bergendal. Dit is bereikbaar v_a de weg, maar ook via de rivier.

Er zijn boomhutten die tegen de **ber**__**ell**ingen zijn opgezet. Je zit in een **o**__**e** van rust en kunt er prachtige boswandelingen maken. Ook kun je **k**__**ak**ken of met de kabelbaan tussen de boomtoppen en over de rivier gaan.

Babunhol is een resort dat op drie **_ur _stand** van Paramaribo ligt.

Je mag in les 11 (begrijpend lezen) zoeken naar de woorden en hun juiste spelling. De leerkracht laat op het schoolbord zien wat de volledige woorden zijn.

OPDRACHT 2

Schrijf elk woord op een aparte woordkaart op.
Leg die woordkaarten naast elkaar op alfabetische volgorde.

Schrijf op de achterkant van het kaartje een voorbeeldzin waarin het woord voorkomt en waaruit duidelijk blijkt wat het woord betekent.

De kaartjes bewaar je in je woordenboek.

OPDRACHT 3

Hieronder staan tien betekenissen van de woorden, door elkaar. Zoek de juiste betekenis van elk woord. Schrijf die betekenis op, achter de woorden die je bij opdracht 1 hebt genoteerd.

- a) bijzonder mooie
- b) de uren die je met de auto rijdt om ergens te komen
- c) het dierenrijk
- d) het plantenrijk
- e) langs de weg van
- f) niet door de natuur, maar door mensen aangelegd
- g) plaats om vakantie te vieren
- h) schuin omhoog lopende kant van een berg
- i) varen in een soort roeibootje
- j) vruchtbare en vredige plaats in de woestijn

Kijk op het schoolbord of je de opdracht goed gemaakt hebt.
Verbeter je fouten.

OPDRACHT 4

Deze opdracht doe je met een medeleerling. Pak de twintig woordkaartjes die je zelf hebt gemaakt. Je schudt de kaarten en geeft die aan je medeleerling.

Wie kan het snelst de kaartjes op alfabetische volgorde leggen?

TERUGKIJKEN

Welke woorden waren nieuw voor je?

Welke woorden had je eerder gezien, maar je kende de betekenis ervan niet?

Welke woorden kende je al?

Studerend lezen

JE LEERT

- Een tekst *studerend* te lezen, begrijpen, en de belangrijkste informatie te onthouden.

INFORMATIE

Kijk nog een keer naar het schema van de leesstrategieën uit les 5. In het schema staat over studerend lezen het volgende:

Studerend lezen	Het onthouden van de belangrijkste informatie	Je: • leest de tekst eerst oriënterend; • daarna lees je de tekst intensief; • maakt een samenvatting; • leest je samenvatting een paar keer door.
-----------------	---	--

Intensief lezen betekent dat je de hele tekst 'woord voor woord' goed leest. Je kunt geen woorden of zinnen overslaan omdat je dan informatie mist. Intensief lezen doe je geconcentreerd. Je neemt er rustig de tijd voor om de hele tekst te lezen en te begrijpen.

Deze strategie ga je gebruiken bij de onderstaande tekst. De laatste opdracht die je maakt bestaat uit een aantal vragen over de tekst die je geleerd hebt. Daar mag je de tekst niet bij gebruiken.

Tekst

Leuke plekken in Suriname

Hallo, mijn naam is Shivam. Ik woon in Paramaribo, Suriname. Ik ben trots op mijn land. Suriname ziet er prachtig uit en er zijn veel leuke dingen om te doen in je vrije tijd. Suriname heeft bijvoorbeeld een prachtige tropisch regenwoud met schitterende watervallen, heerlijke tropische vruchten, kleurrijke bloemen en prachtige vogels.

White beach

Ongeveer een half uur rijden vanuit Paramaribo, ligt White beach. White beach ligt aan de Suriname rivier en heeft een kunstmatig aangelegd strand. Ze hebben ook een zwembad, en restaurant. Je kunt er huisjes of tenten huren. Je kunt er zwemmen of kano's en waterscooters huren.

Overbridge river resort

Overbridge lijkt een beetje op White beach. Dit resort heeft ook een kunstmatig strand en het ligt ook aan de Suriname rivier. Overbridge resort ligt iets dieper in het oerwoud. Daardoor lijkt de lucht zuiverder en het water frisser. Ook zie je in het resort prachtige flora en fauna.

Bergendal resort

De naam wordt uitgesproken als Berg en Dal. Bergendal is bereikbaar via de weg, maar ook via de rivier. Er zijn prachtige hutten, huizen en restaurants. Ook zijn er boomhutten die tegen de berghellingen zijn opgezet. Je zit in een oase van rust en kunt er prachtige boswandelingen maken. Ook kun je kajakken of met de kabelbaan tussen de boomtoppen en over de rivier gaan.

New Babunhol River resort

Babunhol ligt nog dieper in het binnenland. Het is op 3 uur afstand vanuit Paramaribo. Daardoor krijg je echt het gevoel dat je in het bos bent. Ook hier heb je tenten en huisjes. Verder kun je vissen, zwemmen en kajakken. Je kunt er ook mooie boswandelingen maken.

Brownsberg

Brownsberg is een natuurpark. Het ligt in het binnenland op een 500 meter hoog plateau. Het biedt adembenemende uitzichtpunten op watervallen, bijzondere bloemen, planten en dieren. Je zou er zomaar eens slangen, brulapen, kikkers en wilde varkens kunnen tegenkomen!

Het is in de avond- en ochtenduren koud en mistig. Er zijn enkele wandelroutes die naar verscheidene watervallen en krekken leiden. Brownsberg is erg populair en wordt drukbezocht door toeristen en buitenlandse wetenschappers die onderzoek verrichten naar de diverse medicinale planten in het gebied.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Lees de tekst oriënterend en globaal:

- kijk naar de titel,
- kijk naar de tussenkopjes,
- schrijf ze op.

OPDRACHT 2

Lees de tekst intensief, en maak aantekeningen van de belangrijkste punten/informatie in de tekst. Onderstreep de kernwoorden per alinea, en zoek de betekenis op.

OPDRACHT 3

Maak een samenvatting van de tekst aan de hand van de aantekeningen van opdracht 2. De samenvatting is niet langer dan een kwart A4. Lees je samenvatting een aantal keren door, tot je zeker weet dat je de belangrijkste informatie hebt onthouden.

OPDRACHT 4

Leg de tekst en je samenvatting weg, en beantwoord de volgende vragen (zonder spieken).

1. Hoe heet de jongen die het verhaal vertelt?

2. Hoe ver is het rijden uit Paramaribo naar White Beach?

- a. ongeveer een half uur
- b. ongeveer een uur
- c. ongeveer anderhalf uur
- d. ongeveer twee uur

3. Wat kun je huren bij White Beach?

- a. een kano en een waterfiets
- b. een kano en een waterscooter
- c. een restaurant en een waterscooter
- d. een zwembroek en een waterfiets

4. Hoe is Bergendal nog meer bereikbaar dan alleen via de weg?

5. Wat is een kajak?

- a. Een soort kano
- b. Een soort fiets
- c. Een soort auto
- d. Een soort kabelbaan

6. Welk resort ligt op 3 uur rijden van Paramaribo?

- a. Bergendal resort
- b. Brownsberg
- c. New Babunhol River resort
- d. Overbridge river resort

7. Wat zijn *kunstmatige stranden*?

8. Hoe hoog is de Brownsberg?

- a. 50 meter
- b. 500 meter
- c. 5.000 meter
- d. 50.000 meter

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd tijdens deze les? Wat vond je van deze manier van lezen? Wat kun je gebruiken bij andere lessen en bij het maken van huiswerk?

Bijvoeglijk naamwoord

JE LEERT

- bijvoeglijke naamwoorden in enkelvoudige zinnen herkennen en benoemen.

INFORMATIE

Bijvoeglijk naamwoord:

Een bijvoeglijk naamwoord zegt iets van een zelfstandig naamwoord.

Een bijvoeglijk naamwoord geeft een **kenmerk, eigenschap of toestand** aan van een zelfstandig naamwoord.

Voorbeeld

De gouden medaille van Anthony Nesty

Gouden is bijvoeglijk naamwoord, het zegt dat de medaille van goud is.

Bijvoeglijke naamwoorden staan vaak **direct** voor een zelfstandig naamwoord:

Het mooie meisje

De lange jongen

De dure bus

De verdrietige vrouw

Soms staat het bijvoeglijk naamwoord **niet direct** voor een zelfstandig naamwoord:

Het meisje is <i>mooi</i>	<i>Mooi</i> is de eigenschap van het meisje
De auto is <i>rood</i>	<i>Rood</i> is een kenmerk van de auto
De vrouw is <i>verdrietig</i>	<i>Verdrietig</i> geeft de toestand aan van de vrouw

Stoffelijk bijvoeglijk naamwoord:

Een stoffelijk bijvoeglijk naamwoord vertelt van welk materiaal iets is gemaakt.

Voorbeeld:

De **houten** deur

De **wollen** jurk

Het **glazen** huis

Stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden eindigen bijna altijd op -en. Maar soms ook niet. Kijk maar!

Met -en	Zonder -en
Een ijzeren poort	Een nylon touw
Een gouden armband	Een aluminium hek
Een leren tas	Een plastic tas
Een marmeren gebouw	Een suède laars

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Hoe wordt het nu?

De boom is kaal	De ...boom
De bus is leeg	De ...bus
Het boek is duur	Het ... boek
De fles is vol	De ... fles
Het ei is rot	Het ... ei
Het huis is van steen	Het ... huis
Het bed is van staal	Het ... bed
De jongen is braaf	De ... jongen
De man is doof	De ... man

OPDRACHT 2

Zet een rechthoek om de bijvoeglijke naamwoorden.

1. De burens hebben een valse hond.
2. De kinderen kijken naar een leuke film.
3. Zijn zoon heeft een grappige tekening.
4. Wat een heerlijk ijsje!
5. De lieve jongen doet alles voor zijn moeder.
6. Heb jij een gevulde koek gegeten?
7. Hij helpt de blinde jongen graag.
8. Oma Gyem maakt altijd lekkere koekjes.

OPDRACHT 3

Zet een cirkel om de lidwoorden.

Zet een rechthoek om de bijvoeglijk naamwoorden.

Onderstreep de zelfstandig naamwoorden.

1. De lieve juf is haar lekkere boterhammen vergeten.
2. De strenge agent heeft veel boetes uitgedeeld.
3. De dikke buurjongens eten een bolle koek.
4. Ik troost het zielige kind.
5. De lieve jongen doet alles voor zijn zieke moeder.
6. Mijn blinde tante maakt een mooi beddensprei.
7. Zijn slimme zusje maakt die lastige sommen zonder fouten.
8. Die stoute jongen geeft zijn zusje een harde klap.

TERUGKIJKEN

Noem 2 dingen die je van de les hebt onthouden.

13

Vakantie in eigen land

JE LEERT

- enkelvoudige en samengestelde zinnen herkennen

INFORMATIE

Een enkelvoudige zin kent één persoonsvorm, een samengestelde zin heeft meer dan één persoonsvorm.

Voorbeeld van een *enkelvoudige* zin:

Kelly speelt met haar mobiele telefoon.

Persoonsvorm: **speelt**

Voorbeeld van een *samengestelde* zin:

Ik ga naar de stad, omdat ik boodschappen wil doen.

Persoonsvorm 1: **ga**

Persoonsvorm 2: **wil**

Tip: als je de *tijd* van de zin verandert, verandert de persoonsvorm. Als er meer dan 1 persoonsvormen zijn, dan veranderen ze allemaal van tijd.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Lees de onderstaande zinnen, en geef de persoonsvorm(en) aan.

1. Suriname is een prachtig land met leuke mensen.
2. Omdat Anoushka buiten wilde spelen, trok ze oude kleren aan.
3. Het wordt koud vannacht omdat het vanmiddag regende.
4. Mijn moeder wil een lepeltje om haar yoghurt te kunnen eten.
5. De lekkerste roti werd door mijn tante gemaakt.
6. Wij moesten verhuizen naar de stad, omdat het land onvruchtbaar was.
7. Na de regen komt zonneschijn.
8. Mijn vriend gaat op vakantie naar Curaçao.
9. Mijn familie woont buiten Paramaribo.
10. Waarom gaan we eigenlijk met de fiets naar school?

OPDRACHT 2

Hieronder zie je een woordzoeker. Dat is een puzzel waar je woorden kunt afstrepen. Alle antwoorden van opdracht 1 (de persoonsvormen) zitten in de woordzoeker.

G	T	W	N	R	W	D
A	W	G	E	L	I	T
A	O	A	T	R	L	K
T	R	A	S	E	D	O
E	D	N	E	G	E	R
S	T	W	O	O	N	T
I	B	T	M	O	K	P

OPDRACHT 3

Onderstreep de alle werkwoorden (dus ook de persoonsvormen) in de zinnen, en onderstreep met een andere kleur de zelfstandige naamwoorden in de zinnen. Je gebruikt de zinnen van opdracht 1.

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd deze les?
Wat vond je leuk om te doen?

14

Woordenschat Toerisme

JE LEERT

- de woordjes toerist, paspoort, hotel, koffer, vliegtuig en taxi vertalen naar je eigen taal;
- deze woordjes ook in een andere taal;
- dat sommige woordjes (bijna) hetzelfde zijn in verschillende talen;
- trots te zijn op je eigen taal en respect te hebben voor andere talen.

INSTRUCTIE

Lees de informatie. Voer de opdrachten uit.

INFORMATIE

Willemijn Jansen gaat met haar vader op vakantie naar Suriname. Om te reizen heeft zij een paspoort nodig. En een koffer voor haar kleren en andere persoonlijke spullen. Ze gaan met het vliegtuig. In Paramaribo zullen ze in een hotel logeren. Op het internet hebben ze alvast gekeken naar de plekken waar ze naar toe willen. "We kunnen een taxi nemen naar de dierentuin," zegt Willemijn. "Laten we ook een paar dagen naar het binnenland gaan," zegt papa. "Misschien kunnen we de dieren dan ook in het wild zien."

OPDRACHT 1

Vertaal de volgende woorden naar je eigen taal: hotel, paspoort, toerist, koffer, vliegtuig, taxi. Als er in je groep meer leerlingen zijn die dezelfde taal spreken als jij, mag je het samen met hen doen.

OPDRACHT 2

Dit is een groepsopdracht. De vertaalde woorden worden voorgelezen door de leerling die spreker is van de taal. De rest van de groep zegt de woorden na. Welke woorden zijn (bijna) hetzelfde in verschillende talen? Waarom denken jullie dat dit zo is.

OPDRACHT 3

Maak een tekening zoals in het leerlingenboek. Schrijf in de lege vakjes het bijbehorende woord. Je mag zelf kiezen in welke taal.

TERUGKIJKEN

Plak je tekening op het bord, of hang het op. Welke tekeningen zijn netjes en creatief? Welke tekeningen zijn slordig en hebben foutjes? Bespreek het met de leerkracht. Als je tekening nog niet af is, mag je die thuis afmaken. Als de tekening af is, mag je die bewaren in je portfolio.

Ik ga op reis en neem mee..... Zelfstandig naamwoorden

JE LEERT

- een gesprek voeren en volgen;
- een goede luisterhouding aannemen;
- een gesprek opzetten volgens een gespreksplan/ spreekplan;
- als toehoorder/oplettende luisteraar optreden in een gesprek.

INFORMATIE

Ik ga op reis en ik neem mee! Als er een reis of een uitje gepland is dan is het belangrijk om jezelf voor te breiden en de juiste spullen mee te nemen. Dit geldt ook als je boodschappen gaat doen. Dan neemt je oma ook een boodschappenlijst mee.

Voorbeeld "Ik ga op reis en ik neem mee:"

Mogelijk ken je het volgende spel: de eerste leerling die aan de beurt is zegt:

"Ik ga op reis en ik neem mee: mijn handdoek".

De tweede persoon herhaalt en vult aan:

Je herhaalt; "Ik ga op reis en ik neem mee: een handdoek en een bal."

Dan is de volgende aan de beurt:

Ik ga op reis en ik neem mee: een handdoek en een bal en een (voeg iets nieuws toe).

Iedere volgende leerling luistert enorm goed en herhaalt de hele woordenlijst reeks en vult iedere keer één woord aan.

De kunst is dus: ONTHOUDEN!!!!

Instructie

Bij elk gespreksvorm en luisteropdracht is het belangrijk om je altijd vooraf goed voor te bereiden. Dit geldt voor zowel de spreker als de luisteraar.

"Mijn spreekplan"

Nu bereiden we ons voor op het spreekplan.

Vooraf:

- Waar gaat het gesprek over?
- Wat weet ik over het onderwerp?
- Wat verwacht ik van het gesprek?
- Wat zijn de W-vragen? Bereid je voor op vragen

Tijdens

- Introductie:
 - o Er wordt kort uitgelegd waar het gesprek over gaat;
 - o Sluit het aan op je verwachting, ja/nee?

- Kern

- o Geeft uitleg over het onderwerp”;
- o Geeft antwoorden op mijn W-vragen.

- Slot

- o Is een samenvatting over het onderwerp van het gesprek;
- o Is Vragenronde, ja/nee;
- o Indien er een vragenronde is, kun je nog vragen stellen over onbeantwoorde W-vragen.

Achteraf

- Weet ik meer over het onderwerp?
- Bereid je voor om je mening te geven/ Bereid je voor om naar de mening te luisteren van de luisteraar.
- Heb je wel/niet antwoord gekregen op mijn W-vragen? / Heb je wel/niet antwoord gegeven op de W-vragen?

Opdrachten

Opdracht 1 maak je in de groep, de opdrachten 2, 3 en 4 maak je individueel.

OPDRACHT 1

Maak nu een nette kring zodat we aan het kringspel kunnen beginnen.
IK GA OP SCHOOLREIS NAAR..... EN NEEM MEE ...

Leuk, ons geplande schoolreisje is nabij!
Maar wat neem je allemaal mee in je tas?
Zo heb je geleerd “Een goed begin is het halve werk”.

Luister goed naar de andere kinderen wat iedereen meeneemt. Denk eraan als jij aan de beurt bent om duidelijk te praten.

OPDRACHT 2

Luister goed naar het verhaal dat de leerkracht voorleest. Maak tussendoor aantekeningen over het verhaal. Noteer in je schrift de antwoorden op de volgende W-vragen (Wie-Wat-Waar-Wanneer-Waarom):

Wie? _____

Wat? _____

Waar? _____

Wanneer? _____

Waarom? _____

OPDRACHT 2

Staan er woorden in de informatietekst of in de uitleg die je niet kent? Zoek de betekenis van de woorden op internet of in het woordenboek, en schrijf de betekenis achter het woord.

.....: _____

.....: _____

.....: _____

.....: _____

.....: _____

TERUGKIJKEN

Wat vond je van deze les?

Noem twee dingen die je geleerd hebt deze les.

16

De lay-out van een tekst

JE LEERT

- de 5 W-vragen te gebruiken voordat je een tekst gaat schrijven;
- wat een lay-out van een tekst is.

INFORMATIE

In de vorige schrijflessen heb je steeds geleerd wat je moet doen voordat je een tekst gaat schrijven. Dit noem je een stappenplan. De volgende stappen heb je geleerd:

1. Noteer het onderwerp van je tekst.
2. Bedenk 5 W-vragen voordat je de tekst gaat schrijven.
3. Geef antwoord op de 5 W-vragen die je hebt opgeschreven.

In deze schrijfles leer je wat de lay-out van een tekst is. Nadat je het stappenplan hebt gemaakt, stel je de vraag: Hoe gaat mijn tekst er uitzien? Dit noemen we de lay-out van de tekst. Hieronder vind je een paar voorbeelden van vragen die je kunt stellen aan jezelf om de lay-out van je tekst te bepalen:

- Waar plaats ik het onderwerp van mijn tekst?
- Uit hoeveel stukjes tekst bestaat mijn tekst?
- Wanneer sla ik een regel over?
- Maak ik gebruik van kleur?
- Maak ik gebruik van een afbeelding?
- Waar plaats ik mijn afbeelding?
- Gebruik ik grote letters of kleine letters?

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Je krijgt een paar teksten van je leerkracht. Kies daaruit één tekst uit die je wel zou lezen. Kies daarna één tekst uit die je niet zou lezen. Let op! Je hoeft de teksten niet woord voor woord te lezen, je gaat ze alleen bekijken. Noteer in je schrift waarom je het wel/niet zou lezen.

1. Deze tekst zou ik lezen omdat...
Wat valt je direct op aan de tekst? Schrijf twee dingen op.
2. Deze tekst zou ik niet lezen omdat...
Wat valt je direct op aan de tekst? Schrijf twee dingen op.

OPDRACHT 2

De volgende schrijfles (les 24 thema 2) ga je een klasgenoot interviewen over zijn/haar hobby. In deze opdracht ga je dit interview voorbereiden met een stappenplan.

1. Noteer het onderwerp van je tekst
2. Bedenk 5 W-vragen over zijn/haar hobby

TERUGKIJKEN

- Ik weet wat een lay-out van een tekst is.
- Ik kan aangeven welke lay-out ik prettig vind om te zien.
- Ik kan zelf 5 W-vragen bedenken over een onderwerp.

- Ik kan een korte tekst voorbereiden volgens een stappenplan.

Woorden langer maken deel 2

JE LEERT

- andere manieren/strategieën toepassen om woorden langer te maken dan pet- en staartwoorden;
- dat de betekenis van woorden verandert op het moment dat je letters verschuift in een woord.

OPWARMER

Fruitalfabet

Maak een kring op alfabetische volgorde. De leerling van wie de naam het eerste in het alfabet komt, staat rechts van de leerkracht. Daarnaast staat de volgende en vormen jullie een kring. De leerling met de voornaam die het laatst in het alfabet voorkomt staat links van de leerkracht.

De woorden in dit spel mogen in het Nederlands zijn, maar ook in je moedertaal. Als iedereen staat, noemt de eerste leerling een vrucht dat met de eerste letter van het alfabet begint. Daarna noemt de leerling rechts van haar/hem een vrucht dat met een 'b' begint. Enzovoort. Als de laatste leerling (is er iemand die de laatste letter van het alfabet in de naam heeft?) de beurt heeft gehad, is het spel klaar en gaan jullie op je plaats zitten. Onthoud je woord voor opdracht 1.

INFORMATIE

Je hebt de vorige les spelling geleerd hoe je woorden langer kunt maken door pet- en staartwoorden te vormen. Maar er zijn ook andere manieren om woorden langer te maken.

Door de volgorde van letters te veranderen, en er een of meer letters aan toe te voegen, kun je ook woorden verlengen. Dit noemen we 'grote-zus woorden'.

Bijvoorbeeld:

Groten +e wordt dan Groeten

Trek +n wordt Krent

Je ziet dat de volgorde verandert en het eerste woord van betekenis verandert.

Opdrachten

Je maakt de opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Schrijf alle woorden die net zijn genoemd op. Als je het woord niet herinnert, mag je het aan de leerling die het woord heeft gezegd, vragen. Controleer of je de (Nederlandse) woorden goed gespeld hebt.

OPDRACHT 2

Woorden langer maken. Noem het maar je 'grote-zus-woorden'.

- a) kast (+r)
- b) trein (+e)
- c) ineen (+d)
- d) voer (+t)
- e) enorm (+d)

Spreek de woorden hardop uit als de leerkracht het vraagt. Hoor je het verschil in uitspraak?

OPDRACHT 3

Maak meer grote-zus-woorden. Je maakt een grote-zus-woord door de +letter toe te voegen. Hetzelfde kun je dan nog een keer doen. Daarom staat bij deze opdracht twee keer een +letter tussen haakjes.

a) nagel	(+s) = Slang	(+z) = Zangles
b) teelt	(+r) =	(+o) =
c) start	(+a) =	(+ij) =
d) vrijen	(+d) =	(+f) =
e) steen	(+w) =	(+z) =

OPDRACHT 4

Alles door elkaar: pet- en staartwoorden. Kies uit de toevoegingen van Les 9, opdracht 2, 3, 4 en 5.

- a) -lokaal
- b) ezel-
- c) gevangen-
- d) -afhankelijk
- e) hobby-
- f) wedden-
- g) -betreffend
- h) hinder-

OPDRACHT 5

Flitskaarten

De leerkracht steekt een kaart, met daarop een woord geschreven, in de lucht. Of de leerkracht gebruikt het (digitale) bord om de kaart te laten zien. Het woord is twee seconden zichtbaar, net als de bliksem. Jij schrijft het woord van die kaart op. Als je wilt en het van de leerkracht mag, maak je het geluid van de donder terwijl je het woord schrijft. Maar let op: Daar is de volgende bliksemflits al. Na 12 flitsen is het weer rustig. Controleer in duo's of je de woorden goed gespeld hebt.

TERUGKIJKEN

Wat vond je leuk van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken? Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

Een schat aan woorden deel 7

JE LEERT

- tien nieuwe woorden kennen en gebruiken in zinnen;
- dertig woorden op alfabetische volgorde te plaatsen.

INFORMATIE

Deze les gaat verder waar de vorige les is opgehouden. Je leert tien nieuwe woorden en je herhaalt de woorden die je al geleerd hebt (en hun betekenis).

Opdrachten

Lees de opdrachten en maak de opdrachten individueel of in een groep.

OPDRACHT 1

In de volgende tekst staan sommige woorden vetgedrukt, maar er zijn een paar letters verdwenen. Zoek welke letters er zijn verdwenen. Schrijf dan het hele woord op. Schrijf de woorden onder elkaar, met een regel ertussen.

Tekst

Asha zegt tegen haar broer: "Dit is geen tijd om een grapje te maken, Orlando. Ik moet nu een **o__ossing** voor dit probleem vinden."

Moeder kijkt naar Orlando: "Je hebt me net een idee gegeven. Ik denk dat ik weet hoe ik deze **ra__zalige** situatie moet veranderen. Asha, volg me naar de badkamer."

Moeder en Asha gaan samen naar de badkamer om een oplossing te vinden. Als ze later terugkomen, ziet Asha er helemaal anders uit. En dan zegt mama: "Dames en heren, mag ik u Asha **voorste__en**, de **zombie__inses**."

Asha verschijnt langzaam **str__pelend**. Haar **__ara** zit scheef, haar haar is enigszins rommelig en de **ma__-up** is die van een zombie.

Orlando die eerst **__uldgevoelens** had, voelt zich beter: "Ik dacht dat het onmogelijk zou zijn om deze situatie op te lossen, maar je hebt het echt gedaan. Dit is de **pe__ecte** jurk voor een zombieprinses. Ik denk eigenlijk dat je er beter uit ziet dan een zombie."

Asha is opgelucht en kan er nu ook om lachen: "Erg grappig, hoor Orlando. Maar serieus, mam, je **__eativiteit** heeft de dag gered. Ik kan je niet genoeg bedanken voor wat je hebt gedaan."

Je mag in les 19 (begrijpend lezen) zoeken naar de woorden en hun juiste spelling. De leerkracht laat op het schoolbord zien wat de volledige woorden zijn.

OPDRACHT 2

Schrijf elk woord op een aparte woordkaart. Op de achterkant schrijf je het woord zonder klinkers. Met je medeleerling ga je raden wat het woord is. Je laat de achterkant van een kaartje zien en de leerling naast je moet zeggen welk woord er bedoeld wordt. Jullie gaan

om en om.

Ieder woord komt dus twee keer voorbij, een keer van jezelf en een keer van je medeleerling.

OPDRACHT 3

Hieronder staan tien betekenissen van de woorden, door elkaar. Zoek de juiste betekenis van elk woord. Schrijf die betekenis op, achter de woorden die je bij opdracht 1 hebt genoteerd.

- a) beste
- b) denken en doen alsof
- c) een dochter van een koning die meer dood dan levend is
- d) fantasie in je handelen
- e) het eind van een probleem
- f) je weet of je denkt dat je iets niet goed hebt gedaan
- g) smal kroontje
- h) verf, glitter en gel om je gezicht anders te maken
- i) veel zeer vervelende zaken
- j) zeer moeilijk lopend, bijna struikelend

Kijk op het schoolbord of je de opdracht goed gemaakt hebt. Verbeter je fouten.

OPDRACHT 4

Samen met je medeleerling heb je een stapeltje woordkaartjes. Een stapeltje ligt met de woorden naar boven en een stapeltje ligt met de woorden zonder klinkers naar boven. Leg allebei de stapeltjes kaartjes in alfabetische volgorde. Zie je een verschil?

TERUGKIJKEN

Welke woorden waren nieuw voor je?

Welke woorden had je eerder gezien, maar je kende de betekenis ervan niet?

Welke woorden kende je al?

Herhaling van les 4 en 12

JE HERHAALT

- een verhaal op hoofdpunten samenvatten.

INFORMATIE

Een samenvatting is een verkorte weergave van een tekst. In plaats van de hele tekst over te schrijven kun je ook de belangrijkste punten bij elkaar zetten. Dan heb je een samenvatting. Meestal is een samenvatting niet meer dan 1/3 van de originele tekst. Je kunt/moet dus heel veel informatie weglaten, en je richten op alleen de hoofdpunten van het verhaal.

Bij de les over leesstrategieën heb je al iets gedaan met een samenvatting. Dat was om de feiten uit de tekst te leren. Je kunt ook een samenvatting maken om uit te leggen wat het onderwerp is. Misschien heb je al eens een spreekbeurt gedaan. Dat is ook een soort samenvatting van een veel groter en langer verhaal.

Je leest eerst de tekst intensief, dus heel goed. Daarna ga je aan de samenvatting beginnen.

Als je een samenvatting schrijft, let dan op een aantal punten.

1. Begin met de W-vragen:
 - **W**ie is de hoofdpersoon?
 - **W**aar speelt het verhaal zich af?
 - **W**anneer speelt het verhaal zich af?
 - **W**at zijn de belangrijkste gebeurtenissen in het verhaal?
 - **W**aarom hebben de gebeurtenissen plaatsgevonden?
2. Hou het kort maar krachtig. Niet te veel tekst, en laat informatie weg die niet noodzakelijk is.
3. Wees objectief. Het gaat om wat de schrijver geschreven heeft, in dit geval niet om je eigen mening of gevoel bij het verhaal.
4. Maak het niet te ingewikkeld. Bij een samenvatting gaat erom dat je een globaal beeld geeft wat de inhoud van het verhaal is.
5. Maak een begin en een einde. Het verhaal heeft ook een begin en einde.
6. Controleer jezelf. Nadat je samenvatting klaar is, lees je hem een paar keer door. Is het hele verhaal samengevat? Zijn de W-vragen beantwoord?

Tekst

Een ramp van een jurk

“Mijn naam is Asha. Ik vind het leuk om samen met mama creatief bezig te zijn. In mijn vrije tijd samen mama vinden wij het leuk om leuke jurken te ontwerpen. Ik doe ook vaak mee met kostuumwedstrijden. Gisteren heb ik samen met mijn mama een prachtige prinsessenjurk gemaakt. Vandaag ga ik meedoen aan een wedstrijd gekleed in een blauwe jurk met prachtige glitters die glinsteren als ik beweeg. Ook heb ik een tiara op.

Wat je ook mag weten van mijn moeder is dat ze niet alleen creatief is bij het ontwerpen van jurken. Ze is ook heel creatief bij het oplossen van problemen. Hieronder volgt een

verhaal over hoe mijn moeder haar creativiteit bij problemen heeft laten zien.

Asha modelleert haar prachtige jurk voor mama in de woonkamer. Ze lacht en draait in cirkels, zodat haar moeder de jurk kan bewonderen. Haar moeder zegt: "Oh Asha. Het ziet er voortreffelijk uit. Met die jurk en tiara lijkt het alsof je uit een sprookje bent gestapt. Als je de eerste prijs niet wint in de kostuumwedstrijd van vanavond, dan zou ik geschokt zijn."

Plotseling gaat de achterdeur open en Asha's broer Orlando komt binnen, gevolgd door hun hond Kiara die bedekt is met modder. Asha draait zich om bij het horen van het geblaf van Kiara. "Orlando, waarom heb je Kiara binnengelaten? Als je haar hier niet weghaalt, verpest ze mijn jurk!"

Moeder kijkt boos naar Orlando: "Orlando, waarom doe je nou zoiets? Haal Kiara hier weg!" Orlando voelt zich direct beschaamd en probeert Kiara vast te houden: "Ik probeer het, mama, maar Kiara is te sterk voor mij. Ik wist trouwens niet dat er een schoonheidswedstrijd gaande was in onze woonkamer."

Kiara die erg opgewonden is, springt herhaaldelijk op Asha, scheurt de voorkant van haar jurk af en laat bruine modderstrepen achter. Orlando worstelt om Kiara te bedwingen voordat hij eindelijk de hond grijpt, haar dwars door de vloer sleept en haar naar buiten duwt.

Asha voelt tranen opwellen in haar ogen: "Dit is een absolute ramp! Wat ga ik nu doen? Hoe kan ik naar de kostuumwedstrijd, terwijl ik er zo uitzie?" Mama doet haar armen om Asha heen en probeert haar te troosten: "Oh schat. Het spijt me zo dat dit is gebeurd, maar we zullen iets bedenken."

Het is Orlando gelukt om Kiara in haar hok te doen. Hij komt naar binnen om te kijken hoe het gaat met Asha. In een poging om haar te troosten zegt hij: Je ziet er nog steeds uit als een prinses, Asha, maar in plaats van een sprookje lijkt je uit een horrorverhaal te komen.

Asha vindt dat vervelend: "Dit is geen tijd om een grapje te maken, Orlando. Ik moet nu een oplossing voor dit probleem vinden."

Moeder kijkt naar Orlando: "Je hebt me net een idee gegeven. Ik denk dat ik weet hoe ik deze rampzalige situatie moet veranderen. Asha, volg me naar de badkamer." Asha is nog steeds verdrietig: "Mam, ik weet niet wat je in gedachten hebt, maar ik hoop dat je daar in de badkamer een toverstaf in hebt, omdat ik niets weet dat deze jurk kan repareren."

Moeder en Asha gaan samen naar de badkamer om een oplossing te vinden. Als ze later terugkomen, ziet Asha er helemaal anders uit. En dan zegt mama: dames en heren, mag ik u Asha voorstellen, de zombieprinses.

Asha verschijnt langzaam strompelend. Haar tiara zit scheef, haar haar is enigszins rommelig en de make-up is die van een zombie.

Orlando die eerst schuldgevoelens had, voelt zich beter: "Ik dacht dat het onmogelijk zou zijn om deze situatie op te lossen, maar je hebt het echt gedaan. Dit is de perfecte jurk voor een zombieprinses. Ik denk eigenlijk dat je er beter uitziet dan een zombie."

Asha is opgelucht kon er nu ook om lachen: Erg grappig, hoor Orlando. Maar serieus,

mam, je creativiteit heeft de dag gered. Ik kan je niet genoeg bedanken voor wat je hebt gedaan.

Mama glimlacht en zegt: Ik ben blij dat ik kon helpen, schat. Maar wees nu een echte zombie, sla ze nu allemaal dood en breng die eerste prijstrofee mee naar huis.

Opdrachten

Je maakt opdracht 1, 2 en 3 individueel. Opdracht 4 doe je samen met een klasgenoot.

OPDRACHT 1

Lees de tekst en beantwoord de W-vragen.

OPDRACHT 2

Schrijf een samenvatting van maximaal 250 woorden. Dat is ongeveer 1/3 van een A4 papier.

OPDRACHT 3

Lees je eigen samenvatting door en beantwoord de volgende vragen:

- Is het objectief? Staat mijn mening er níét in?
- Kan een ander die het leest begrijpen waar het originele verhaal over gaat?
- Heeft mijn samenvatting een begin en een einde?

OPDRACHT 4

Vergelijk je eigen samenvatting met die van iemand anders. Zitten er veel verschillen in?

TERUGKIJKEN

Wat kun je gebruiken bij andere lessen? Heeft deze les je geholpen bij het lezen en leren? Hoe dan? Of, waarom niet?

Herhalen zelfstandige naamwoorden en bijvoeglijke naamwoord

JE LEERT

- met behulp van regels de zelfstandige naamwoorden in een zin herkennen en benoemen,
- bijvoeglijke naamwoorden in enkelvoudige zinnen herkennen en benoemen.

INFORMATIE

Weet je nog?

Kijk nog eens in:

- les 4 over zelfstandige naamwoorden.
- les 12 over bijvoeglijke naamwoorden.

OPDRACHT 1

Welke zelfstandig naamwoorden hebben geen hoofdletters?
Zet de hoofdletters op de juiste plaats.
Onderstreep alle zelfstandige naamwoorden.

1. paramaribo ligt in het noorden van suriname.
2. suriname ligt in het werelddeel zuid-amerika.
3. wat is de naam van de directeur?
4. de dijk in nickerie is gemaakt.
5. de jules wijdenboschbrug is heel erg hoog.
6. die verbindt paramaribo met commewijne.
7. de zanger kenny b komt naar suriname.
8. hij gaat optreden in anthony nesty sporthal.

OPDRACHT 2

Hoe wordt het nu?
Let goed op!

De poort is van staal	De ...poort
De vrouw is verdrietig	De ...vrouw
Het keuken is van marmer	Het ... keuken
De fles is van glas	De ... fles
Het auto is nieuw	Een ... auto
Het gebouw is rood	Een ... gebouw
Het meisje is blind	Het ... meisje
De straat is lang	De ... straat

OPDRACHT 3

Zet een cirkel om de lidwoorden.
Zet een rechthoek om de bijvoeglijke naamwoorden.
Zet een streep onder de zelfstandige naamwoorden.

1. Gisteren heb ik in het moderne Anthony Nesty sporthal een spannende wedstrijd gezien.
2. Het was een wedstrijd tussen Yellow Birds en De Schakel.
3. Deze ploegen hebben ook goede wedstrijden gespeeld op Curaçao.
4. Behalve basketballen houden Surinamers ook van voetballen.
5. In het Kamperveen stadion worden vaak voetbalwedstrijden gespeeld.
6. Vroeger gingen de voetbalwedstrijden tussen Robinhood en Transvaal.
7. Tegenwoordig zijn er nieuwe voetbalteams.

TERUGKIJKEN

Wie heeft er alles goed?

Wat heb je gedaan om alles goed te hebben?

21 Sport en spel

JE LEERT

- zelfstandige naamwoorden omzetten naar meervoud.

INFORMATIE

Een stukje herhaling. Zelfstandige naamwoorden zijn iets. Mensen, dieren, dingen, maar ook gevoelens en eigenschappen. Zelfstandig naamwoorden kunnen *concreet* zijn (je kunt het zien of aanraken), of *abstract* (je kunt het niet zien of aanraken).

Een paar voorbeelden:

Concreet		Abstract	
Personen	Oma	Gevoelens	Liefde
	Vader		Boosheid
	Meneer		Honger
	Vishka	Tijd en ruimte	Uur
Dieren	Hond		Heelal
	Aap		Minuut
	Kaaiman	Eigenschappen	Grootte
	Beo		Dikte
Dingen	Lepel		Hoogte
	Auto	Gebeurtenissen	Ontmoeting
	Rivier		Les
	Korjaal		Onafhankelijkheid
Landen en plaatsen	Suriname	Denkbeeldige personen of zaken	Draak
	Woonkamer		Elfjes
	Groningen		Dromenland
	Achtertuint		Heksen

Voor een zelfstandig naamwoord kun je meestal een *lidwoord* zetten (de, het of een). Alleen bij landen en werelddelen kan dat niet. Suriname is Suriname, niet *het* of *de* Suriname.

Zelfstandige naamwoorden kun je in meervoud zetten. Dat betekent dat er meer dan één van is.

Meervoud kun je aangeven met *-s* en *'s*, met *-ci* of met *-a*.

De uitgang **-en** komt het meest voor:

Het dier	-	De dieren
Het bad	-	De baden
De sport	-	De sporten
Het spel	-	De spelen

Er zijn ook woorden die in het meervoud met een **-s** of **'s** geschreven worden:

Het café	-	De cafés
De adder	-	De adders
De printer	-	De printers
De jongen	-	De jongens

Als een woord verkeerd uitgesproken kan worden, wordt **'s** gebruikt:

De auto	-	De auto's
De opa	-	De opa's
De taxi	-	De taxi's
De hobby	-	De hobby's

Woorden die op **-cus** eindigen in het enkelvoud worden in het meervoud geschreven met **-ci**. Deze woorden komen uit het Latijn.

Let op: Latijnse woorden mogen ook volgens de Nederlandse manier in het meervoud gezet worden.

Voorbeelden zijn:

De medicus	-	De medici	De medicussen
De musicus	-	De musici	De musicussen
De politicus	-	De politici	De politicussen
De historicus	-	De historici	De historicussen

Woorden die in het meervoud met een **-a** geschreven worden, zijn meestal ook woorden die uit het Latijn komen. Voorbeelden zijn:

Decennium	-	De decennia	De decenniums
Museum	-	De musea	De museums
Winkelcentrum	-	De winkelcentra	De winkelcentrums

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Lees de volgende tekst, en onderstreep de zelfstandige naamwoorden.

Bergendal resort

De naam wordt uitgesproken als Berg en Dal. Bergendal is bereikbaar via de weg, maar ook via de rivier. Er zijn prachtige hutten, huizen en restaurants. Ook zijn er boomhutten die tegen de berghellingen zijn opgezet. Je zit in een oase van rust en kunt er prachtige boswandelingen maken. Ook kun je kajakken of met de kabelbaan tussen de boomtoppen en over de rivier gaan.

White Beach

Ongeveer een half uur rijden vanuit Paramaribo, ligt White Beach. White Beach ligt aan de Surinamerivier en heeft een kunstmatig aangelegd strand. Er is ook een zwembad, en een restaurant. Je kunt er huisjes of tenten huren. Je kunt er zwemmen of kanoën en waterscooters huren.

OPDRACHT 2

Zet de gevonden zelfstandige naamwoorden in het meervoud of in het enkelvoud als er woorden in meervoud staan.

OPDRACHT 3

Zet voor ieder zelfstandig naamwoord dat je gevonden hebt én veranderd hebt (vn enkelvoud naar meervoud of andersom) een lidwoord waar dat kan. Je mag alleen DE en HET gebruiken.

TERUGKIJKEN

Wat wist je al en wat kon je al?
Wat heb je geleerd in deze les?

Een talentour

JE LEERT

- ontdekken welke talen er op verschillende plekken in Suriname worden gesproken;
- de windrichtingen in enkele inheemse en marrontalen.

INSTRUCTIE

Lees de informatie. Als je vragen hebt, mag je die stellen.

INFORMATIE

In Paramaribo wonen mensen van verschillende bevolkingsgroepen. Op openbare plekken, zoals de markt, hoor je verschillende talen. Er is veel taaldiversiteit. In inheemse en marrondorpen ver van Paramaribo is er weinig taaldiversiteit. De Inheemsen en Marrons zijn verdeeld in stammen. Inheemse stammen die je in ons land kan vinden zijn: Lokono (Arowakken), Karina (Caraiben), Trio, Wayana, Akoerio. Bij de Marrons kennen we: Saamaka (Saramaccaners), Okanisi (Aukaners), Matawai, Pamaka (Paramaccaners) en Kwinti. Als je naar een inheems of marrondorp gaat, is het belangrijk te weten tot welke stam de dorpsbewoners horen. Dan weet je ook welke taal de dorpsbewoners met elkaar spreken. In Apoera spreekt men Arowaks, in Kwamalasemutu Trio, in Galibi is het Karina Auran, in Djoemoe Saamaka, in Powaka Arowaks, op Stoelmanseiland Okanisi, in Kawemhakan (Anapaike) wordt Wayana gesproken, in Pikinslee, Asidonopo en Gujaba is de taal Saamaka.

NED	Oost	West	Noord	
ARO				
KAR				
OKA				
SAR				
TRIO				
WAY				

OPDRACHT 1

Zoek de inheemse en marrondorpen die bij Informatie zijn genoemd op de kaart. Neem de rechthoek met de pijlen over in je schrift. Zet een rode stip waar de dorpen ongeveer liggen. Schrijf de naam van het dorp en de naam van de bevolkingsgroep bij de stip.

OPDRACHT 2

Kies een dorp en schrijf de windrichtingen op de uiteinden van de pijlen in de taal van dit dorp.

OPDRACHT 3

Bespreek de volgende vraag met je groep:

Welke taal zullen de mensen uit de volgende plaatsen met elkaar spreken als ze elkaar ontmoeten?

- a. Apetina – Kawemhakan
- b. Kawemhakan – Kwamalasemutu
- c. Apoera – Galibi
- d. Galibi – Stoelmanseiland
- e. Asidonhopo – Stoelmanseiland

OPDRACHT 4

Mata, Tepu, Loka Loka, Alalapadu, Kayana, Moengotapoe.

Zoek de bovenstaande dorpen op de kaart op. Welke talen spreken ze in de dorpen? Zet deze dorpen en hun taal ook in het vlak dat je bij opdracht 1 hebt ingevuld.

TERUGKIJKEN

Schrijf in je schrift wat je vandaag hebt geleerd en wat je nog niet wist.

Mijn spreekplan

JE LEERT

- een gesprek voeren en volgen;
- een goede luisterhouding aannemen;
- een eigen gespreksplan opzetten;
- een spreekbeurt voorbereiden;
- als toehoorder/oplettende luisteraar optreden in een gesprek.

INFORMATIE

In deze les behandelen we de stappen van het spreekplan. Vooraf moeten we aan de slag met het zoeken van een onderwerp binnen het thema "Vrije tijd".

Wie heeft er nog geen spreekbeurt gehouden in de eerdere leerjaren 3, 4 of 5?

Mocht je eerder nog geen spreekbeurt hebben gehouden, dan gaan we hier wat uitgebreider op in wat van je verwacht wordt in leerjaar 6. De opzet wordt elk jaar steeds iets serieuzer. Met het maken van een spreekbeurt is het belangrijk om je in te zetten om de beste spreekbeurt van deze klas te maken.

Het kiezen van een onderwerp voor jouw spreekbeurt

Het onderwerp van deze spreekbeurt mag je in dit geval zelf kiezen. Het moet gaan over het thema "Vrije tijd". Een spreekbeurt kan gaan over een sport, die je goed doet of over een hobby een muziekinstrument. Of misschien heb je net iets leuks gezien op TV of internet? Dan kun je hier ook een spreekbeurt over geven, want je mag zelf kiezen waar je over vertelt tijdens jouw spreekbeurt.

Voor het kiezen van een onderwerp krijg je hulp. In 3 stappen word je op weg geholpen met het kiezen van het onderwerp voor jouw spreekbeurt. Hier volgen de tips:

1. Kies een onderwerp dat jou aanspreekt en waar je veel van af weet. Zoals de sport die je doet, de hobby die je uitoefent.
2. Kies een onderwerp dat makkelijk voor iedereen te volgen is.
3. Vraag goedkeuring bij de leerkracht over het gekozen onderwerp.

Tips spreekbeurt leerjaar 6

Hoe geef je de beste spreekbeurt van de klas? Deze tips bereiden jou voor op de beste spreekbeurt. Zoals:

1. Oefenen, oefenen, oefenen. Het is belangrijk om je goed voor te bereiden. Geef een spreekbeurt aan je ouders, oma, tantes en ooms. Oefen ook bijvoorbeeld voor de spiegel of met je broers en zussen.
2. Bij het maken van de spreekbeurt vraag je oudere broer, zus of ouders om hulp. Zij weten vast wel hoe je een spreekbeurt moet maken.
3. Tijdens de spreekbeurt praat je niet te snel. Misschien ben je wel een beetje nerveus en wil je snel afronden en ga je hierdoor sneller praten, maar dit hoort niet. Spreek rustig, dan snappen de kinderen in de klas beter wat je zegt en gaat de spreekbeurt beter.

Veel succes met je spreekbeurt!

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Heb je ooit een spreekbeurt gehouden?

- ☐ Ja
☐ Nee

OPDRACHT 2

Welke stap komt voor het maken van een spreekplan? Spreekplan hebben we behandeld in les 23 thema 1.

.....: _____

.....: _____

.....: _____

.....: _____

OPDRACHT 3

Staan er woorden in de informatietekst of in de uitleg die je niet kent? Zoek de betekenis van de onderstaande woorden op internet, en schrijf de betekenis achter het woord.

.....: _____

.....: _____

.....: _____

.....: _____

TERUGKIJKEN

Wat uit deze les kun je gebruiken? Hoe ga je dat doen?

Het interview

JE LEERT

- een kort interview schrijven aan de hand van een stappenplan;
- een kort interview schrijven met een duidelijke lay-out.

INFORMATIE

Een ander woord voor interview is vraaggesprek. Je herkent een interview aan de vragen die worden gesteld aan een persoon. De persoon geeft antwoord op de vragen.

Voordat je iemand gaat interviewen, is het handig om te weten waarover je vragen gaat stellen. Dit is het onderwerp van je interview. Natuurlijk bereid je de vragen van tevoren voor. Wanneer je de vragen bedenkt, zorg je ervoor dat je begint met de 5 W's. Zo weet je zeker dat je alle belangrijke informatie hebt gevraagd.

Wanneer je een tekst schrijft, is het leuk als iemand dit wil lezen. Zorg er daarom voor dat je tekst er goed uitziet. Je let dus goed op de lay-out. Laat duidelijk met de lay-out zien dat het om een interview gaat.

Opdrachten

Opdracht 1 maak je samen met een klasgenoot. De andere opdrachten maak je individueel.

OPDRACHT 1

Je hebt al eens de 5 W-vragen opgeschreven voor je klasgenoot. Je gaat vragen stellen over zijn/haar hobby. Stel de vragen aan je klasgenoot en schrijf de antwoorden op.

OPDRACHT 2

Je gaat een kort interview uitschrijven aan de hand van de volgende lay-out:

1. Noteer bovenaan je blaadje het onderwerp: De hobby van... (naam klasgenoot).
2. Sla een regel over.
3. Schrijf de eerste W-vraag op. (dit mag met kleur)
4. Schrijf het antwoord van je klasgenoot eronder (op de volgende regel).
5. Sla een regel over.
6. Doe hetzelfde met vraag 2 t/m 5.

OPDRACHT 3

Zorg ervoor dat je de tekst zo maakt dat je die zelf zou lezen. Ideeën die je kunt gebruiken om de tekst aantrekkelijk te maken, zijn:

- Zet een streep onder de 5 W-vragen.
- Geef de 5 W-vragen een kleur.
- Geef het onderwerp een kleur of onderstreep het.
- Maak het onderwerp dikgedrukt.
- Maak een mooie tekening bij de tekst.
- Stel jezelf de vraag: Lijkt mijn tekst op een interview?

OPDRACHT 4

Geef antwoord op de onderstaande vragen.

1. Begint het interview met het onderwerp?
2. Kan ik duidelijk het verschil zien tussen vraag en antwoord?
3. Heb ik een regel overgeslagen tussen vraag en antwoord?
4. Begint de zin met een hoofdletter?
5. Eindigt de zin met een punt?
6. Zou ik deze tekst zelf lezen als die in een boek zou staan? Leg uit waarom.

TERUGKIJKEN

- Ik weet wat een interview is.
- Ik kan een kort interview schrijven volgens een stappenplan.
- Ik kan een kort interview schrijven waarbij ik voor een deel de lay-out bepaal.
- Ik gebruik de 5 W-vragen ter voorbereiding van een interview.

Woorden korter maken

JE LEERT

- woorden korter maken door pet- en staartwoorden te gebruiken;
- woorden korter maken door letters weg te laten en door elkaar te zetten.

INFORMATIE

Behalve woorden langer maken, kun je ook woorden korter maken. Je gebruikt hiervoor dezelfde manier als woorden langer maken: de pet- en staartwoorden.

Het beginwoord is bijvoorbeeld 'legkast'. Haal er een 'g' af. Wat kun je hiervan maken? 'Elstak'. Haal daar een 'l' af. Wat kun je hiervan maken? 'Skate'. In de opdracht staat het als volgt aangegeven. Legkast (-g) (-l).

OPWARMER

Woordenboekspel

Dit spel is in duo's. Jij zoekt en schrijft twaalf woorden op. Elk woord is langer dan zeven letters. Ze staan verspreid over het hele woordenboek. Je duopartner doet dit ook. Het is een verrassing voor elkaar welke woorden je hebt opgeschreven. Om de beurt dicteren jullie een woord aan elkaar. De andere schrijft het gedicteerde woord op. Wanneer alle vierentwintig woorden aan bod zijn gekomen, is deze opwarmer klaar.

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel.

OPDRACHT 1

Schrijf alle woorden op die jullie hebben gevonden bij de opwarmer.

OPDRACHT 2

Je vormt een woord door de eerste letter tussen haakjes weg te laten. Welk woord krijg je dan?

Van dat woord laat je de tweede letter tussen haakjes weg. Welk woord houdt je dan over?

- Voorbeeld: liksteen (-i) = telkens (-n) = skelet
- garen (-n) (-e)
- rekstok (-k) (-r)
- nekslag (-g) (-e)
- opeisen (-i) (-e)

OPDRACHT 3

Grote-zus- en kleine-broer-woorden door elkaar. Kijk of er een plusteken (+) staat of een minteken (-).

Je gebruikt hetzelfde woord om langer en korter te maken.

- a) Voorbeeld: opeisen (+n) (+r) pensioen spioneren
- b) knaagdier (-k) (-g)
- c) wapen (-w) (-a)
- d) braam (+n) (+d)
- e) porie (+t) (+u)
- f) raden (+b) (+ij)

OPDRACHT 4

Alles door elkaar: pet- en staartwoorden. Kies uit de toevoegingen van Les 9, opdracht 2, 3, 4 en 5.

- a) -alniettemin
- b) islam-
- c) regen-
- d) -gerieflijk
- e) reus-
- f) -baksel
- g) -held
- h) -continu

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken? Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

Instructies

JE LEERT

- uit een tekst de belangrijkste informatie halen en die omzetten naar een instructie.

INFORMATIE

Een instructie. Waarschijnlijk is dit een woord dat je al vaker gehoord hebt. Een instructie bestaat uit richtlijnen hoe je iets moet doen. Er zijn genoeg voorbeelden van instructies die je krijgt: de opdrachten in een lesboek, een recept in de keuken, of de handleiding van een nieuwe televisie.

Een instructie volgen is niet makkelijk, een instructie maken, is nog veel moeilijker. Er is een aantal regels waar je je aan moet houden als je een instructie schrijft.

- Schrijf de instructie in de *gebiedende wijs*. Dit is een manier van schrijven waarbij je een ander vertelt dat het zo moet. Doe dit, ga daar, en degelijke.
Bijvoorbeeld:
 - Verroer je niet!
 - Ga naar huis.
 - Draai de kraan dicht.De gebiedende wijs mag misschien een beetje brutaal of niet netjes overkomen, het is in ieder geval wel duidelijk voor de persoon die het leest.
Tip: een zin in de gebiedende wijs heeft geen onderwerp.
- Deel de tekst op in punten of nummers. Schrijf niet de hele instructie in zinnen achter elkaar, maar geef een opsomming van de dingen die gedaan moeten worden in de juiste volgorde.
- Hou rekening met degene die de instructie leest of moet opvolgen. Als je instructie voor kleine kinderen is, zul je die anders schrijven dan wanneer je instructie voor volwassenen is.
- Soms zijn symbolen of plaatjes duidelijker dan woorden. Je mag in je instructie best plaatjes zetten als dat duidelijker is dan een tekst.
- Doe onderzoek naar het onderwerp. Door informatie te zoeken en te gebruiken wordt het onderwerp van je instructie vaak ook duidelijker voor jezelf.

Tekst

Er zijn allerlei fijne spelletjes die we kunnen spelen in onze vrije tijd. Een voorbeeld daarvan is 'Elle'. Elle is een teamspel. Het kan door jongens en meisjes buiten gespeeld worden. Het wordt zo gespeeld:

Er worden twee teams gevormd: de renners en de krijgers. Vaak wordt ook afgesproken wat het speelveld zal zijn, zoals bijvoorbeeld de tuin of een afgebakend gebied. De renners moeten binnen dit gebied blijven, zodat er een kans is voor de krijgers om de renners 3 keer op de rug aan te tikken. De krijgers maken ook een denkbeeldig hok. Dit kan een halve cirkel tegen een muur zijn of een cirkel op de grond waarin de gevangen renners moeten blijven.

Daarna wordt er getost om wie er mag 'rennen'. Heeft dit plaatsgevonden, dan spreiden de renners zich uit over het speelveld. Dan roept de aanvoerder van de renners: 'Elle'. Daarna doen ook zijn teamgenoten dit na elkaar. Dat houdt in dat het spel kan starten.

Zodra een renner 'Elle' heeft geroepen, mogen de krijgers hem proberen te vangen, waarbij pas iemand gevangen is, als er 3 keer geklopt is op de rug van de renner. Worden er een of meer renners gevangen dan moeten zij in het denkbeeldige 'hok'.

De renners mogen ook intussen de vastgehouden renners bevrijden. Uiteraard zonder dat ze zelf 3 keer aangetikt te worden, anders moeten zij ook op hun beurt in het hok. Om dit te vermijden zetten de krijgers bewakers bij het hok.

Lukt het een renner om een of meer gevangenen te verlossen door hen aan te raken, wat de bewakers moeten proberen te voorkomen, dan zijn deze renners dus vrij en mogen ze weer aan het rennen deelnemen.

De laatste renner kan achteraan gezeten worden door het hele krijgersteam. Is de laatste renner tenslotte ook gevangen, dan begint het spel opnieuw, maar worden de rollen nu omgekeerd en mogen de krijgers nu rennen.

Opdrachten

Je maakt opdracht 1, 2 en 3 individueel. Opdracht 4 doe je met een klasgenoot

OPDRACHT 1

Je leest de tekst over het spel 'Elle'. Als je het spel niet kent, of nooit gespeeld hebt, zoek je informatie over het spel. Dat mag in boeken, maar ook op internet. Zorg er dus voor dat je het verhaal en het spel heel goed snapt.

OPDRACHT 2

Schrijf een instructie hoe het spel gespeeld wordt. Gebruik de spelregels en de informatie die je gevonden en gelezen hebt. Zet punt voor punt onder elkaar wat er moet gebeuren om het spel te kunnen spelen.

OPDRACHT 3

Zoek afbeeldingen (of tekeningen, schema's) die je instructie duidelijker maken, en zet die in de instructie.

OPDRACHT 4

Vergelijk jouw instructie met die van iemand anders. Wat zijn de verschillen?

TERUGKIJKEN

Wat vond je makkelijk en wat vond je moeilijk aan deze les? Snap je nu beter hoe je zelf een instructie moet uitvoeren?

Taal aan de grenzen

JE HERHAALT

- welke de officiële talen zijn in onze buurlanden;
- dat er in onze buurlanden naast de officiële taal ook andere talen worden gesproken;
- dat in grensgebieden bevolkingsgroepen wonen die dezelfde thuistalen spreken.

INFORMATIE

Suriname heeft drie buurlanden: Frans-Guyana (Guyane), Guyana en Brazilië. In Suriname is Nederlands de officiële taal. In Frans-Guyana is dit Frans. In Guyana is dit Engels en in Brazilië is dit het Portugees. Net als in Suriname worden behalve de officiële taal ook andere talen gesproken. Zoals wij in Suriname het Sranan hebben, hebben ze in onze buurlanden ook een taal die de bevolking onderling spreekt. In Frans-Guyana is dit het Frans-Guyanees Creools, in Guyana het Engels-Guyanees Creools en in Brazilië het Braziliaans

Portugees.

Daarnaast zijn er ook talen die bij de specifieke cultuur van de bevolkingsgroepen horen. Bij de grenzen gaat het vooral om Marrons en Inheemsen. Inheemsen zijn de oorspronkelijke bewoners van Zuid-Amerika. Ze woonden er lang voordat er grenzen en landen waren zoals we die nu kennen. Marrons, die in de periode van slavernij gevlucht zijn van de plantages, trokken zich ook niets aan van landsgrenzen.

De Marowijnerivier vormt de grens tussen Suriname en Frans-Guyana. Aan beide zijden van de rivier wonen marron- en inheemse stammen die dezelfde talen spreken. Frans-Guyana kent ook nog de stam van de Boni of Aluku. Hun taal (Aluku) lijkt veel op het Okanisi. Er is veel contact tussen dorpen aan beide zijden van de rivier. In het grensgebied met Brazilië wonen inheemsen van dezelfde stammen als in Suriname. Het zuiden is echter dunbevolkt en de afstanden tussen de dorpen zijn groot. In het westen, op de grens met Guyana zijn er geen marrondorpen. Oreala is een Guyanees inheems dorp aan de Corantijnrivier. Oreala ligt in de buurt van Apoera. In Oreala worden de inheemse talen echter nog weinig gesproken. Men spreekt eerder het Guyanese Creools.

OPDRACHT 1

Lees de tekst. Beantwoord de volgende vragen:

1. Noem een verschil tussen de taalsituatie in Suriname en de buurlanden.
2. Noem een overeenkomst tussen de taalsituatie in Suriname en de buurlanden.

OPDRACHT 2

Zoek de woorden in de eerste, tweede en derde kolom die bij elkaar horen.

a.	Welcome	e.	Suriname	i.	Frans
b.	Bienvenu	f.	Brazilië	j.	Nederlands
c.	Bem vinda	g.	Frans-Guyana	k.	Engels
d.	Welkom	h.	Guyana	.l.	Portugees

OPDRACHT 3

Neem de tekening van de Marowijnerivier over in je schrift. Schrijf de naam van de dorpen bij de nummers. Trek een lijn van de dorpen aan de kant van Frans-Guyana naar de dorpen in Suriname waar dezelfde taal wordt gesproken. Het mogen ook talen zijn die veel op elkaar lijken en waarin de dorpelingen elkaar goed kunnen verstaan.

1. Galibi (Karina)
2. Awala Yalimopo (Karina)
3. Apatou (Okanisi/Pamaka)
4. Langatabiki (Pamaka)
5. Gran Santi (Okanisi)
6. Stoelmanseiland (Okanisi)
7. Maripasoela (Wayana)
8. Kahemwakan (Wayana)

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd dat je nog niet eerder wist?

Lettergrepen en woorden

JE LEERT

- verlengen en verkorten van woorden toepassen bij nieuwe (onbekende) woorden;
- wat een voorvoegsel en achtervoegsel zegt over een woord.

OPWARMER

Vorm een kring, samen met de leerkracht. De jongste jongen begint, daarna de leerling(e) die links naast haar staat. Noem, om de beurt, op alfabetische volgorde een activiteit die met vrije tijd te maken heeft. Het mag een hobby zijn, een spel of een dagdroom. Onthoud de woorden, want je gaat die straks opschrijven.

INFORMATIE

Heb je alle opdrachten van de vorige lessen (9, 17 en 25) kunnen maken? Het is je waarschijnlijk wel opgevallen dat een voorvoegsel en achtervoegsel de betekenis van een woord compleet veranderen. Soms is dat het tegenovergestelde:

- Anti- (antiallergisch)
- On- (onwaar)
- Non- (non-actief)
- In- (intolerant)
- A- (asociaal)

Het voorvoegsel IN kan je ook gebruiken om juist de betekenis van het woord te versterken. Bijvoorbeeld 'in- en inslecht' betekent heel erg slecht.

In het onderstaande overzicht zie je de voorvoegsels en achtervoegsels die we geoefend hebben met hun betekenis.

Voorvoegsel	Betekenis	Voorbeeld
anti- (a-, an-)	Niet, zonder	Antiheld
des-	Zonder	Desinteresse
dis-	Tegendeel	Disfunctioneel
inter-	Tussen	Intercollegiaal
mis-	Slecht, niet	Miscommunicatie
on-	Slecht, verkeerd	Ondemocratisch
over-	Versterken	Overdrijven
re-	Opnieuw, nog een keer	Recapitulatie
Achtervoegsel	Betekenis	Voorbeeld
-achtig	Lijkend op	Slangachtig
-baar	Geschikt voor, rijk aan	Strijdbaar
-heid	Benadrukt eigenschappen	Vrouwelijkheid
-isme	Beschrijft een ideologie of gedrag	Socialisme, Alcoholisme
-lijk	Kenmerken hebben van iets	Schadelijk
-rijk	Veel van aanwezig zijn	Vitaminerijk
-schap	Geeft een toestand aan	Landschap
-wekkend	Roept een bepaald gevoel op	Lachwekkend
-zaam	Geneigd tot	Volgzaam

Opdrachten

Je maakt de onderstaande opdrachten individueel, maar je mag overleggen met een klasgenoot.

OPDRACHT 1

Schrijf de woorden van de opwarmer op, in alfabetische volgorde. Probeer bij ieder woord een passend voorvoegsel of achtervoegsel te zetten. Dat zal misschien niet bij ieder woord kunnen.

OPDRACHT 2

Schrijf bij ieder voor- en achtervoegsel uit het schema twee woorden waarbij het voor- of achtervoegsel gebruikt kan worden. Je mag eventueel een woordenboek gebruiken, al zullen daar niet alle woorden met een achtervoegsel in staan.

OPDRACHT 3

Bedenk zelf tien woorden met een voor- of achtervoegsel die géén echte woorden zijn. Bijvoorbeeld tafelig, onschoolbordachtig, interschools en dergelijke.

OPDRACHT 4

Nu heb je tijd om aan vorige opdrachten van spelling te werken, die nog niet klaar waren.

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd van deze les? Wat wist je al en kon je tijdens deze les gebruiken? Wat kun je nog niet goed genoeg en moet je dus meer oefenen?

Een schat aan woorden deel 8

JE LEERT

- tien nieuwe woorden kennen en gebruiken in zinnen;
- veertig woorden op alfabetische volgorde te plaatsen.

INFORMATIE

In les 2, 10 en 18 heb je je woordenschat telkens uitgebreid met tien woorden. In deze les komen er tien nieuwe woorden bij. Je moet weten wat ze betekenen en hoe je ze kunt gebruiken. Je schat aan woorden wordt groter, je bent dus rijker aan het worden.

OPWARMER

Pictionary

De leerkracht roept steeds een leerling voor de klas. Je krijgt een kaartje met een woord. Je tekent het woord op het bord, de anderen mogen raden wat je tekent. Degene van wie het woord het snelst geraden is, wint het spel.

Opdrachten

Lees de opdrachten. De opdrachten die je met een partner maakt, doe je samen. De andere opdrachten maak je individueel.

OPDRACHT 1

In de volgende tekst staan sommige woorden vetgedrukt, maar er zijn een paar letters verdwenen. Zoek welke letters er zijn verdwenen. Schrijf dan het hele woord op. Schrijf de woorden onder elkaar, met een regel ertussen.

Tekst

Elle is een teamspel. Er worden twee teams gevormd: de renners en de krijgers. Het speelveld is een **afg__b__k__nd** gebied. De renners moeten binnen dit gebied blijven. De krijgers maken een **d_____beeldig** hok. Er wordt **ge__os__om** wie er mag 'rennen'. Heeft dit plaatsgevonden, dan **spr_____den** de renners **zi_____t** over het speelveld. Dan roept de aanvoerder van de renners: 'Elle'. Daarna doen ook zijn **t__mgeno__en** dit na elkaar. Dat houdt in dat het spel kan starten.

De renners mogen ook **intu_____en** de vastgehouden renners bevrijden. **U__teraar__** zonder dat ze zelf drie keer aangetikt te worden, anders moeten zij ook op hun beurt in het hok. Om dit te **verm_____den** zetten de krijgers bewaarders bij het hok.

Lukt het een renner om een of meer gevangenen te **verlo_____en** door hen aan te raken, wat de bewakers moeten proberen te **v____rk__men**, dan zijn deze renners weer vrij.

Je mag in les 26 (begrijpend lezen) zoeken naar de woorden en hun juiste spelling. De leerkracht laat op het (Digi)bord zien wat de volledige woorden zijn.

OPDRACHT 2

Schrijf elk woord op een aparte woordkaart op.
Maak op de achterkant een tekening of schets wat het woord betekent.

Pak nu álle veertig woordkaartjes van thema 2 en leg die op alfabetische volgorde.

OPDRACHT 3

Hieronder staan de betekenissen van de woorden, door elkaar. Zoek de juiste betekenis van elk woord. Schrijf die betekenis op, achter de woorden die je bij opdracht 1 hebt genoteerd.

- andere leden van een groep
- bestaat in iemand zijn gedachten
- bevrijden of losmaken
- gaan op verschillende plaatsen staan
- geloot wie er als eerste mag
- iets uit de weg gaan, ontwijken
- in de tijd dat iets bezig is, terwijl
- met een streep of touw aangegeven waar iets ophoudt
- tegenhouden dat iets gebeurt, verhoeden
- vanzelfsprekend, normaal gesproken

Kijk op het (Digi)bord of je de opdracht goed gemaakt hebt.
Verbeter je fouten.

OPDRACHT 3

De leerkracht neemt alle kaarten in. Iedere leerling pakt vier kaarten zonder te zien wat er op die kaarten staat. Je kunt kaarten pakken waar hetzelfde woord opstaat. Dat is niet erg.

Wat je nu gaat doen, is met je klasgenoten kaarten ruilen. Dit doe je door te vragen: "Mag ik van jou?" "Dan wil ik van jou terug."

Het is de bedoeling dat je vier dezelfde kaarten krijgt. Degene die als eerste de vier dezelfde kaarten heeft, heeft het spel gewonnen. Zorg dus dat anderen niet weten welke kaarten je hebt.

TERUGKIJKEN

Welke woorden waren nieuw voor je?
Welke woorden had je eerder gezien, maar je kende de betekenis er niet van?
Welke woorden kende je al?

Mijn spreekplan

JE LEERT

- zelfstandig toepassen voor, tijdens en na het spreken;
- toepassen presentatietechnieken presenteren;
- correct spreken door het juiste woordgebruik, de woordvorming en zinsopbouw;
- verstaanbaar, vlot en begrijpelijk spreken (intonatie, articulatie en volume).

INFORMATIE

In de les 15 hebben we uitvoerig het spreekplan behandeld.
Deze les gaan we aan de slag om zelf het spreekplan op te zetten.

OPDRACHT 1

"Mijn spreekplan"

Nu bereiden we ons voor op ons eigen spreekplan. Ga individueel aan de slag met je eigen spreekplan.

Vooraf:	
1) Waar gaat het gesprek over?	
2) Wat weet ik over het onderwerp?	
3) Wat verwacht ik van het gesprek?	
4) Wat zijn de W-vragen? Bereid je voor op vragen	
Tijdens	
• <i>Introductie:</i>	
5) Leg kort uit waar het gesprek over gaat	
• <i>Kern</i>	
6) Geeft uitleg over het onderwerp	
7) Antwoorden op mijn W-vragen	
	Wie?
	Wat?
	Wanneer?
	Waar?

8) Slot	
9) Samenvatting over het onderwerp van het gesprek	
10) Vragenronde ja/nee Denk aan mogelijke vragen die men kan stellen	
11) Indien er een vragenronde is kan je nog vragen stellen over onbeantwoorde W-vragen	

OPDRACHT 2

Staan er woorden in de tekst die je niet kent? Zoek de betekenis van de woorden op internet, en schrijf de betekenis achter het woord.

.....: _____

.....: _____

.....: _____

.....: _____

.....: _____

TERUGKIJKEN

Wat heb je geleerd tijdens de les? Wat wist je al?

WOORDENLIJST THEMA 1

Les 2	Les 10	Les 18
Woord	Woord	Woord
het Amazonegebied	bieden	het belang
de atmosfeer	de chemicaliën	beschadigen
zich beschermen tegen	de energiebron	het gas
het bestaan	flora en fauna	de gedragsverandering
zich bevinden	geneeskrachtig	de milieuwet
de functie	de medicijnkast	de overheid
het kenmerk	in overvloed	de ozonlaag
het klimaat	de sula	de pyroomaan
de milieuvervuiling	het stroomverbruik	de rampspoed
de natuurramp	vergelijken met	ultraviolette straling (UV)
onderscheiden	de voorraadkast	de verantwoordelijke
de opwarming (van de aarde)	voorzien van	vernietigen
het tropisch klimaat	vruchtbaar (grond)	voorschrijven
de tsunami	de waterkrachtcentrale	zich nergens iets van aantrekken
zich uitstrekken over	zuurstof	zich schuldig maken aan

WOORDENLIJST THEMA 2

Les 2	Les 10	Les 18
Woord	Woord	Woord
de accommodatie	de allergie	het ambassadekantoor
de excursie	dineren	de attractie
inchecken	het getij	de bezienswaardigheid
internationaal	heilzaam	de cruise
de luxe	de lifeguard	de douane
online	de livemuziek	forceren
het oponthoud	het natuurreservaat	de hulpverlener
de receptie	picknicken	het identiteitsbewijs
relaxen	snorkelen	de monitor
reserveren	de toerist	overhandigen
de ruimbagage	toezicht houden	de paperassen
het seminar	troebel	de plattegrond
het ticket	het vakantieoord	de reisverzekering
verkennen	vreemde valuta	uitkeren
het visum	de weerkaatsing	de voorbereidingen

